

સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી

એકેડેમિક વિભાગ

યુનિવર્સિટી કેમ્પસ, યુનિવર્સિટી રોડ, રાજકોટ-૩૬૦૦૦૫

ફોન નં.(૦૨૮૧)૨૫૭૮૫૦૧ એક્સટે. નં.૨૦૨, ૩૦૪ ફેક્સ નં.(૦૨૮૧)૨૫૭૬૩૪૭ ઈ-મેઈલ : academic@sauuni.ac.in

નં.એકે/ વિનયન/૨૪૦૬૪૩૦/૨૦૨૪

તા.૦૬/૦૬/૨૦૨૪

બી.એ. (ગુજરાતી)

પરિપત્ર:-

આથી સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટીની વિનયન વિદ્યાશાખા હેઠળની સ્નાતક કક્ષાનાં બી.એ.(ગુજરાતી)ના અભ્યાસક્રમ ચલાવતી સર્વે સંલગ્ન કોલેજોનાં આચાર્યશ્રીઓને સવિનય જણાવવાનું કે, ચેરમેનશ્રી દ્વારા ગુજરાતી સેમેસ્ટર-૦૩ અને ૦૪ નો SOP મુજબનો અભ્યાસક્રમ ગુજરાતી વિષયની અભ્યાસ સમિતિ, વિનયન વિદ્યાશાખા, એકેડેમિક કાઉન્સિલ તથા બોર્ડ ઓફ મેનેજમેન્ટની બહાલીની અપેક્ષાએ મંજૂરી આપવા માન.કુલપતિશ્રીને ભલામણ કરેલ છે. જે માન.કુલપતિશ્રીએ મંજૂર કરેલ છે. જેથી સંબંધિત તમામે તે મુજબ તેની અમલવારી કરવી.

(મુસદ્દો કુલસચિવશ્રીએ મંજૂર કરેલ છે.)

સહી/-

(ડૉ.આર.જી.પરમાર)

કુલસચિવ

બિડાણ:- ઉક્ત અભ્યાસક્રમ (સોફ્ટ કોપી)

રવાના કર્યું

એકેડેમિક ઓફીસર

પ્રતિ,

(૧)સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટીની સંલગ્ન વિનયન કોલેજોના આચાર્યશ્રીઓ, સ્નાતક કેન્દ્રો/માન્ય સંસ્થાનાં વડાશ્રીઓ તરફ.

નકલ જાણ અર્થે રવાના:-

૧. માન.કુલપતિશ્રી/કુલસચિવશ્રીના અંગત સચિવ

નકલ રવાના (યોગ્ય કાર્યવાહી અર્થે):-

૧. પરીક્ષા વિભાગ

૨. પી.જી.ટી.આર.વિભાગ

૩. જોડાણ વિભાગ

SAURASHTRA UNIVERSITY
Bachelor of Arts (UG Program)
NEP 2020 મુજબનો ગુજરાતી વિષયનો અભ્યાસક્રમ

જૂન ૨૦૨૩ થી ક્રમશઃ અમલ

Sr.	Program Name	Sem.	Course/ Subject	Course Title	Paper No.	Credit	Internal Marks	External Marks	Practical/ Viva /Research/ Internship Marks	Total Marks	Course Code
Semester -3											
✓ 1	Bachelor of Arts UG	3	Major-DSC-05 : Gujarati	ગ્રંથકારનો અભ્યાસ : (કવન-જીવન), પન્નાલાલ પટેલ : કૃતિ 'મળેલા જીવ'	DSC-05	04	50	50	-	100	
✓ 2	Bachelor of Arts UG	3	Major-DSC-06 : Gujarati	અદ્યતન કૃતિનો અભ્યાસ : 'મોજમાં રે'વું રે !' લે. રતિલાલ બોરીસાગર, ગૂર્જર સાહિત્ય પ્રકાશન	DSC-06	04	50	50	-	100	
✓ 3	Bachelor of Arts UG	3	Major-DSC-07 : Gujarati	મધ્યકાલીન ગુજરાતી સાહિત્યનો ઇતિહાસ-૧	DSC-07	04	50	50	-	100	
✓ 4	Bachelor of Arts UG	3	MDC-03 : Gujarati	ગુજરાતી લેખન ઉદ્બોધન કૌશલ-૩	MDC-03	04	50	50	-	100	
✓ 5	Bachelor of Arts UG	3	AEC-03 : Gujarati	ગુજરાતી ભાષા સજ્જતા-૩	AEC-03	02	25	25	-	50	
✓ 6	Bachelor of Arts UG	3	SEC-03 : Gujarati	ગુજરાતી પ્રજ્ઞવાચન અને જોડણી-૩	SEC-03	02	25	25	-	50	
7	Bachelor of Arts UG	3	IKS-02 : Gujarati	ભારતીય જ્ઞાન પરંપરા : ગુજરાતી સંત કવિ : ભોજા ભગત : 'ભોજા ભાગતના ચાબખા' - સંપાદક: મનસુખલાલ સાવલિયા	IKS-02	02	25	25	-	50	

Semester -4											
1	Bachelor of Arts UG	4	Major-DSC-08 : Gujarati	ગ્રંથકારનો અભ્યાસ ,(કવન-જીવન) પન્નાલાલ પટેલ : કૃતિ : 'વીણેલી નવલિકાઓ'	DSC-08	04	50	50	-	100	
2	Bachelor of Arts UG	4	Major-DSC-09 : Gujarati	અદ્યતન કૃતિનો અભ્યાસ : 'પસંદગીની અર્વાચીન કાવ્યો' (પસંદગીની કાવ્ય રચનાઓ)	DSC-09	04	50	50	-	100	
3	Bachelor of Arts UG	4	Major-DSC-10 : Gujarati	મધ્યકાલીન ગુજરાતી સાહિત્યનો ઇતિહાસ-૨	DSC-10	04	50	50	-	100	
4	Bachelor of Arts UG	4	Minor-03 : Gujarati	અદ્યતન ગદ્ય કૃતિનો અભ્યાસ : 'પ્રિયજન' - લેખક: વિનેશ અંતાણી	Minor-03	04	50	50	-	100	
5	Bachelor of Arts UG	4	AEC-04 : Gujarati	ગુજરાતી ભાષા સજ્જતા-૪	AEC-04	02	25	25	-	50	
6	Bachelor of Arts UG	4	SEC-04 : Gujarati	ગુજરાતી પ્રૂફવાયન અને જોડણી-૪	SEC-04	02	25	25	-	50	
7	Bachelor of Arts UG	4	VAC-02 : Gujarati	ભારતીય જીવનમૂલ્યો : ગુજરાતી સંત કવિ : 'દાસી જીવણ સાહેબ' - લેખક : ડૉ.નિરંજન રાજ્યગુરુ	VAS-02	02	25	25	-	50	
8	Bachelor of Arts UG	4	EXIT-02 : Gujarati	Vocational Course in Gujarati	Exit-02	04	-	-	100	100	

SAURASHTRA UNIVERSITY

NEP 2020

Semester: 03 (Three)

Course: Major - DSC-05: Gujarati

Syllabus Structure for Theoretical Papers of Major - Disciplines Special Core Course

(મુખ્ય શિસ્તના સૈદ્ધાંતિક પેપરનું માળખું)

Part-A: Introduction				
વિભાગ – અ : પરિચય				
Program Name	Program Type	Program Year	Program Applied	Course Type
Bachelor of Arts Under Graduate	Under Graduate	04 Year Honours & Research	June 2023	Major - Discipline Specific Courses
1	Semester :	03 (Three)		
2	Course/Subject :	Major - DSC-05 : Gujarati		
3	Course Code :			
4	Course Title : (અભ્યાસક્રમનું શીર્ષક)	ગ્રંથકારનો અભ્યાસ : પન્નાલાલ પટેલ (જીવન-કવન), કૃતિ: 'મળેલા જીવ'		
5	Course Type : (અભ્યાસક્રમનો પ્રકાર) (DSC/IDC/ MDC/AEC/SEC/CVC/IKS)	Major- Discipline Specific Core Courses (DSC)		
6	Course Learning Outcomes (CLO)	Outcomes: ○ વિદ્યાર્થીઓ અર્વાચીન ગુજરાતી સાહિત્યના મૂર્ધન્ય સાહિત્યકારના સમગ્ર સર્જન અને જીવનથી માહિતગાર થશે. ○ વિદ્યાર્થીઓ પન્નાલાલ પટેલની નવલકથા 'મળેલા જીવ'નો ગહન અભ્યાસ કરશે. ○ વિદ્યાર્થીઓ પન્નાલાલ પટેલની નવલિકાકલાથી અવગત થશે.		
7	Credit Value	04 (Four)		
8	Total Marks	▪ Maximum Marks: 50 + 50 = 100		
9	Passing Marks	▪ Minimum Passing Marks: 36		

ચેરમેન
ગુજરાતી અભ્યાસ સમિતિ

Part-B: Content of the Course

વિભાગ – બ : અભ્યાસક્રમની સામગ્રી

Total Number of Lectures and Tutorials-60 (04 hours per week)

A Semester Comprises 90 Working Days

Unit	Topics	Number of Lectures
	- ત્રીજા સેમેસ્ટર માટે અભ્યાસક્રમ : - ગ્રંથકારનો અભ્યાસ : પન્નાલાલ પટેલ (જીવન-કવન), કૃતિ: 'મળેલા જીવ'	
1	- પન્નાલાલ પટેલનું જીવન અને તેમના સાહિત્યનાં પ્રેરક પરિબળો - પન્નાલાલ પટેલની જનપદી નવલકથાઓ - પન્નાલાલ પટેલની સામાજિક નવલકથાઓ - પન્નાલાલ પટેલની પૌરાણિક નવલકથાઓ	12+04=16 (12 Lectures & 4 Tutorial)
2	'મળેલા જીવ' નવલકથાનું સમગ્રદર્શી સમીક્ષા 'મળેલા જીવ'નું જનપદી નવલકથા તરીકે સમીક્ષા 'મળેલા જીવ' : પ્રણયકથા તરીકે સમીક્ષા	12+04=16
3	'મળેલા જીવ' નવલકથાની વસ્તુસંકલના 'મળેલા જીવ'માં ભાષા-શૈલી અને સંવાદ 'મળેલા જીવ' નવલકથામાં સંઘર્ષ 'મળેલા જીવ' નવલકથામાં ચરિત્રચિત્રણ	09+03=12
4	સંક્ષિપ્ત નોંધ 'મળેલા જીવ'માં ભગતનું ચરિત્રચિત્રણ 'મળેલા જીવ'માં કાનજીનું ચરિત્રચિત્રણ 'મળેલા જીવ'માં જીવીનું ચરિત્રચિત્રણ 'મળેલા જીવ'માં ધૂળિયાનું ચરિત્રચિત્રણ 'મળેલા જીવ'માં ગૌણ પાત્રો	06+02=08
5	સંક્ષિપ્ત નોંધ 'મળેલા જીવ'નો ગ્રામપરિવેશ 'મળેલા જીવ' : શીર્ષકની યથાર્થતા 'મળેલા જીવ'ના વર્ણનો 'મળેલા જીવ' નવલકથામાં તમારું પ્રિય પ્રકરણ - પન્નાલાલ પટેલની નવલકથાઓમાં તમારી પ્રિય નવલકથા	06+02=08

નોંધ : ગ્રંથકારના જીવન અને સર્જનમાંથી બે MCQ અને 'મળેલા જીવ' કૃતિમાંથી આઠ MCQ એમ કુલ ૧૦ પૂછવામાં આવશે.

Keywords/Tags: ભારતીય જીવનમૂલ્યોનું સિંચન અને કૌશલ સંવર્ધન.

Part-C : Learning Resources

(વિભાગ – ક : પાઠ્યક્રમ તેમજ સંદર્ભ સાહિત્ય)

Text Books, Reference Books, Other resources

(પાઠ્ય પુસ્તકો, સંદર્ભ પુસ્તકો, અન્ય સંસાધનો)

- સંદર્ભગ્રંથ સૂચિ :
- પન્નાલાલ પટેલ, રમણલાલ જોશી
- મળેલા જીવ આસ્વાદ અને અવબોધ, કમલેશ મટ્ટાસી, આદર્શ પ્રકાશન
- 'મળેલા જીવ' અને 'દેવદાસ' નવલકથાનો તુલનાત્મક અભ્યાસ, દક્ષા ચૌહાણ,
- જનપદી નવલકથાકાર પન્નાલાલ પટેલ, લલ્લુભાઈ પટેલ (પ્રકાશન પોતે)
- પન્નાલાલનું પ્રદાન, સં. રઘુવીર ચૌધરી અને રમેશ દવે, ગુજરાતી સાહિત્ય પરિષદ
- પન્નાલાલ અને યુનીલાલ મડિયાની જનપદી નવલકથાઓ, ડૉ. નવીન ધામેચા, પાર્શ્વ પ્રકાશન
- પન્નાલાલ પટેલ વ્યક્તિત્વ અને વાઙ્મય, બાબુદાસવાલપુરા, પાર્શ્વ પ્રકાશન
- પન્નાલાલ પટેલ : રઘુવીર ચૌધરી, સાહિત્ય અકાદમી
- પન્નાલાલ પટેલ : પ્રમોદકુમાર પટેલ, ગુર્જર ગ્રંથરત્ન
- પન્નાલાલ પટેલની વીણેલી નવલિકાઓનો આસ્વાદ, જશેશ ઠક્કર, નીતિન રાઠોડ, ગુર્જર ગ્રંથરત્ન
- પન્નાલાલની શ્રેષ્ઠ વાર્તાઓ, સં. પન્નાલાલ પટેલ, સાધના પ્રકાશન
- અર્વાચીન ગુજરાતી સાહિત્યનો ઇતિહાસ ગ્રંથ-૬, ગુજરાતી સાહિત્ય પરિષદ
- ગુજરાતી સાહિત્યની વિકાસરેખા, ગાંધીયુગ ધીરુભાઈ ઠાકર
- અર્વાચીન ગુજરાતી સાહિત્યનો ઇતિહાસ, ધીરુભાઈ ઠાકર
- અર્વાચીન ગુજરાતી સાહિત્યનો ઇતિહાસ, રમેશ ત્રિવેદી
- નવલકથા-રઘુવીર ચૌધરી, બાબુ દાવલપુરા
- નવલકથા વિમર્શ - નરેશ વેદ
- ગુજરાતી ગ્રંથકાર શ્રેણી : પન્નાલાલ પટેલ – પ્રમોદકુમાર પટેલ
- 'કથાવિવેચન પ્રતિ' (લેખ) 'મળેલાં જીવ'ની સમીક્ષા-પ્રમોદકુમાર પટેલ
- **E-Resource Link :**
- <http://www.gujaratisahityaparishad.com/prakashan/photo-gallery/sahitya-sarjako/Pannalal-Patel.html>
- <https://www.kcgjournal.org/humanity/issue3/sanjay.php>
- https://en.wikipedia.org/wiki/Pannalal_Patel
- <http://hdl.handle.net/10603/321610>
- <https://sureshbajani.wordpress.com/2006/12/02/pannalal-patel/>
- <http://www.e-shabda.com/Pannalal-Patel>
- https://khristymary.blogspot.com/2019/07/blog-post_13.html
- https://gu.wikipedia.org/wiki/%E0%AA%AE%E0%AA%B3%E0%AB%87%E0%AA%B2%E0%AA%BE_%E0%AA%9C%E0%AB%80%E0%AA%B5

- <https://himmatbhalodiya.wordpress.com/2012/01/23/%E0%AA%AA%E0%AA%A8%E0%AB%8D%E0%AA%A8%E0%AA%BE%E0%AA%B2%E0%AA%BE%E0%AA%B2%E0%AA%AA%E0%AA%9F%E0%AB%87%E0%AA%B2%E0%AA%A8%E0%AB%80-%E0%AA%9C%E0%AA%BE%E0%AA%A8%E0%AA%AA%E0%AA%A6%E0%AB%80-%E0%AA%A8/>

Suggested equivalent online courses:

Part - D : Assessment and Evaluation

વિભાગ - ડ : પરીક્ષણ અને મૂલ્યાંકન

Suggested Continuous Evaluation Methods :

▪ **Maximum Marks : 100 :**

1. Continuous Comprehensive Evaluation (CCE) : 50 Marks
2. University Exam (UE) : 50 Marks

Internal Assessment : Continuous Comprehensive Evaluation (CCE) : 50	Class Test (Monthly) Assignment Presentation/MCQ	20 20 10
		Total Marks 50
External Assessment : University Exam Section : 50 Time : 02:00 Hours	Section (A) : ○ Three Long Questions (1 OR 1) Section (B) : ○ Two Short Questions (A & B) Section (D) : ○ Ten Multiple Choice Questions	03 X 10 = 30 02 X 05 = 10 10 X 01 = 10
		Total 50

❖ ગુજરાતી વિષયના 50 ગુણનાં પ્રશ્નપત્રનું માળખું (આ પેપરનું પ્રશ્નપત્રનું માળખું નીચે મુજબ રહેશે.)

- પ્રશ્ન-1. _____ (10)
અથવા
- પ્રશ્ન-1. _____ (10)
- પ્રશ્ન-2. _____ (10)
અથવા
- પ્રશ્ન-2. _____ (10)
- પ્રશ્ન-3. _____ (10)
- પ્રશ્ન-3. _____ (10)
અથવા
- પ્રશ્ન-3. _____ (10)
- પ્રશ્ન-4. _____ (10)
(A) _____
(B) _____
અથવા
- પ્રશ્ન-4. _____ (10)
(A) _____
(B) _____
- પ્રશ્ન-5. દસ બહુવિકલ્પ પ્રશ્નો (MCQ) (10)

SAURASHTRA UNIVERSITY
NEP 2020

Semester: 03 (Three)

Course: Major - DSC-06: Gujarati

Syllabus Structure for Theoretical Papers of Major - Disciplines Special Core Course

(મુખ્ય શિસ્તના સૈદ્ધાંતિક પેપરનું માળખું)

Part-A: Introduction વિભાગ – અ : પરિચય				
Program Name	Program Type	Program Year	Program Applied	Course Type
Bachelor of Arts Under Graduate	Under Graduate	04 Year Honours & Research	June 2023	Major - Discipline Specific Courses

1	Semester :	03 (Three)
2	Course/Subject :	Major - DSC-06 : Gujarati
3	Course Code :	
4	Course Title : (અભ્યાસક્રમનું શીર્ષક)	અદ્યતન કૃતિનો અભ્યાસ : 'મોજમાં રે'વું રે !' - લે. રતિલાલ બોરીસાગર, ગૂર્જર સાહિત્ય પ્રકાશન
5	Course Type : (અભ્યાસક્રમનો પ્રકાર) (DSC/IDC/ MDC/AEC/SEC/CVC/IKS)	Major- Discipline Specific Core Courses (DSC)
6	Course Learning Outcomes (CLO)	Outcomes: ○ વિદ્યાર્થીઓ ગુજરાતી સાહિત્યની અદ્યતન સાહિત્યકૃતિથી અવગત થશે. ○ વિદ્યાર્થીઓએ રતિલાલ બોરીસાગરના હાસ્ય નિબંધથી પરિચિત થશે.
7	Credit Value	04 (Four)
8	Total Marks	▪ Maximum Marks: 50 + 50 = 100
9	Passing Marks	▪ Minimum Passing Marks: 36

ચેરમેન
ગુજરાતી અભ્યાસ સમિતિ

Part-B: Content of the Course		
વિભાગ – બ : અભ્યાસક્રમની સામગ્રી		
Total Number of Lectures and Tutorials-60 (04 hours per week)		
A Semester Comprises 90 Working Days		
Unit	Topics	Number of Lectures
	- ત્રીજા સેમેસ્ટર માટે અભ્યાસક્રમ : - અઘતન કૃતિનો અભ્યાસ : 'મોજમાં રે'વું રે !' લે. રતિલાલ બોરીસાગર, ગૂર્જર સાહિત્ય પ્રકાશન	
1	- રતિલાલ બોરીસાગરના જીવન-કવનનો સામાન્ય પરિચય - મોજમાં રે'વું રે !' નિબંધ સંગ્રહનું સમગ્રલક્ષી મૂલ્યાંકન 'મોજમાં રે'વું રે !'ના નિબંધોમાં હાસ્યનિષ્પત્તિ	12+04=16 (12 Lectures & 4 Tutorial)
2	- મોજમાં રે'વું રે !'ના હાસ્ય નિબંધોમાં વિવિધ કથાઘટકો અને તેનું સંયોજન - મોજમાં રે'વું રે !'ની ભાષા અને અભિવ્યક્તિકલા 'મોજમાં રે'વું રે !'માં લેખકની નિરીક્ષણ શક્તિ / અવલોકન શક્તિ	12+04= 16
3	- મોજમાં રે'વું રે !'માં જનમાનસનું આલેખન 'મોજમાં રે'વું રે !'માં જીવનદર્શન 'મોજમાં રે'વું રે !' શીર્ષકની યથાર્થતા	09+03= 12
4	સંક્ષિપ્ત નોંધ 'મોજમાં રે'વું રે !'માં શ્લેશનો વિનિયોગ 'મોજમાં રે'વું રે !'માં વિશિષ્ટ શબ્દપ્રયોગોનો વિનિયોગ 'મોજમાં રે'વું રે !'માં વિવિધ સંદર્ભોનો વિનિયોગ	06+02= 08
5	સંક્ષિપ્ત નોંધ - કૃતિલક્ષી સમીક્ષા : (૧) ચાલતાં રહો, હસતાં રહો, ચા પીતાં રહો, (૨) કૌન બનેગા કરોડપતિ?, (૩) આપણા ઉચ્ચશિક્ષણ વિશે..., (૪) સિનિયર સિટીઝનની સરહદમાં પ્રવેશ, (૫) અસત્યના પ્રયોગો, (૬) 'કયું'માં ઊભાં-ઊભાં કરેલા વિચારો - પૂર્વાપર સંદર્ભ :	06+02= 08
નોંધ : દરેક એકમમાંથી બે-બે MCQ પૂછાશે		
Keywords/Tags: ભારતીય જીવનમૂલ્યોનું સિંચન અને કૌશલ સંવર્ધન.		

■ 'મોજમાં રે'વું રો' નિબંધ સંગ્રહમાંથી અભ્યાસક્રમમાં સમાવિષ્ટ કરવામાં આવેલા નિબંધો :

1. દિવાળીના દિન આવતા જાણી...
2. લગ્ન અને શ્રવાણકૌશલ્ય
3. અસત્યના પ્રયોગો
4. ભાષણ શ્રવણ અને ઊંઘ
5. હું, ડોક્ટારો અને નિદા
6. હોત તો....
7. ચાલતાં રહો, હસતાં રહો, ચા પીતાં રહો
8. ગંભીરતા વગરનું જીવન એટલે આત્મા વગરનો દેહ
9. કૌન બનેગા કરોડ પતિ?
10. પૃથ્વી પર પ્રલય થાય તો ?
11. ભૈયા ! મેરે રાખી કે બંધન કો નિભાના !
12. આપણા ઉચ્ચશિક્ષણ વિશે...
13. સિનિયર સિટીઝનની સરહદમાં પ્રવેશ
14. ગાંધીબાપુને પત્ર

Part-C : Learning Resources

(વિભાગ – ક : પાઠ્યક્રમ તેમજ સંદર્ભ સાહિત્ય)

Text Books, Reference Books, Other resources

(પાઠ્ય પુસ્તકો, સંદર્ભ પુસ્તકો, અન્ય સંસાધનો)

સંદર્ભગ્રંથ સૂચિ :

- ગુજરાતી નિબંધ : સ્વરૂપ અને સમૃદ્ધિ, વિપુલ પુરોહિત
- ગુજરાતી નિબંધના દોઢસો વર્ષ, સં. ભોળાભાઈ પટેલ
- નિબંધ : સ્વરૂપ અને વિકાસ, પ્રવીણ દરજી
- નિબંધ અને નિબંધ, પ્રવીણ દરજી
- નિબંધ અને ગુજરાતી નિબંધ, સં. જયંત કોઠારી
- 'અધીત', અધીત તેતાળીસ, માર્ચ ૨૦૨૧

E-Resource Link :

- <https://gujarattimesusa.com/%E0%AA%95%E0%AB%8D%E0%AA%AF%E0%AB%82%E0%AA%AE%E0%AA%BE%E0%AA%82-%E0%AA%8A%E0%AA%AD%E0%AA%BE%E0%AA%82-%E0%AA%8A%E0%AA%AD%E0%AA%BE%E0%AA%82-%E0%AA%95%E0%AA%B0%E0%AB%87%E0%AA%B2/>

Suggested equivalent online courses:

Part - D : Assessment and Evaluation વિભાગ - ડ : પરીક્ષણ અને મૂલ્યાંકન		
Suggested Continuous Evaluation Methods : Maximum Marks : 100 : - Continuous Comprehensive Evaluation (CCE) : 50 Marks - University Exam (UE) : 50 Marks		
Internal Assessment : Continuous Comprehensive Evaluation (CCE) : 50	Class Test (Monthly) Assignment Presentation/MCQ	20 20 10 Total Marks 50
External Assessment : University Exam Section : 50 Time : 02:00 Hours	Section (A) : ○ Three Long Questions (1 OR 1) Section (B) : ○ Two Short Questions (A & B) Section (D) : ○ Ten Multiple Choice Questions	03 X 10 = 30 02 X 05 = 10 10 X 01 = 10 Total 50

❖ ગુજરાતી વિષયના 50 ગુણનાં પ્રશ્નપત્રનું માળખું (આ પેપરનું પ્રશ્નપત્રનું માળખું નીચે મુજબ રહેશે.)

પ્રશ્ન-1. _____ (10)
અથવા

પ્રશ્ન-1. _____ (10)

પ્રશ્ન-2. _____ (10)
અથવા

પ્રશ્ન-2. _____ (10)

પ્રશ્ન-3. _____ (10)
અથવા

પ્રશ્ન-3. _____ (10)

પ્રશ્ન-4. _____ (10)
(A) _____
(B) _____
અથવા

પ્રશ્ન-4. _____ (10)
(A) _____
(B) _____

પ્રશ્ન-5. દસ બહુવિકલ્પ પ્રશ્નો (MCQ) (10)

SAURASHTRA UNIVERSITY

NEP 2020

Semester: 03 (Three)

Course: Major - DSC-07: Gujarati

Syllabus Structure for Theoretical Papers of Major - Disciplines Special Core Course

(મુખ્ય શિસ્તના સૈદ્ધાંતિક પેપરનું માળખું)

Part-A: Introduction				
વિભાગ – અ : પરિચય				
Program Name	Program Type	Program Year	Program Applied	Course Type
Bachelor of Arts Under Graduate	Under Graduate	04 Year Honours & Research	June 2023	Major - Discipline Specific Courses
1	Semester :	03 (Three)		
2	Course/Subject :	Major - DSC-07 : Gujarati		
3	Course Code :			
4	Course Title : (અભ્યાસક્રમનું શીર્ષક)	મધ્યકાલીન ગુજરાતી સાહિત્યનો ઇતિહાસ-1		
5	Course Type : (અભ્યાસક્રમનો પ્રકાર) (DSC/IDC/ MDC/AEC/SEC/CVC/IKS)	Major- Discipline Specific Core Courses (DSC)		
6	Course Learning Outcomes (CLO)	Outcomes: ○ વિદ્યાર્થીઓ સાહિત્યના ઇતિહાસની પરંપરા તેમજ મધ્યકાલીન ગુજરાતી સર્જકો, સાહિત્યકૃતિઓ અને વિશિષ્ટ સાહિત્ય સ્વરૂપોથી અવગત થશે.		
7	Credit Value	04 (Four)		
8	Total Marks	▪ Maximum Marks: 50 + 50 = 100		
9	Passing Marks	▪ Minimum Passing Marks: 36		

ચેરમેન
ગુજરાતી અભ્યાસ સમિતિ

Part-B: Content of the Course		
વિભાગ – બ : અભ્યાસક્રમની સામગ્રી		
Total Number of Lectures and Tutorials-60 (04 hours per week)		
A Semester Comprises 90 Working Days		
Unit	Topics	Number of Lectures
	- ત્રીજા સેમેસ્ટર માટે અભ્યાસક્રમ : - મધ્યકાલીન ગુજરાતી સાહિત્યનો ઇતિહાસ	
1	વિસ્તૃત નોંધ: - મધ્યકાલીન ગુજરાતી સાહિત્યને ઘડનારાં પરિબળો - મધ્યકાલીન ગુજરાતી સાહિત્યની વિશિષ્ટતા અને મર્યાદા - મધ્યકાલીન સંત-સાહિત્યની વિશિષ્ટતા	12+04=16 (12 Lectures & 4 Tutorial)
2	વિસ્તૃત નોંધ: - પ્રાગ્-નરસિંહ યુગનું જૈન સાહિત્ય - પ્રાગ્-નરસિંહ યુગનું જૈનેતર સાહિત્ય - મધ્યકાલીન લોકસાહિત્ય	12+04= 16
3	વિસ્તૃત નોંધ: સર્જક પરિચય: - નરસિંહ મહેતા - મીરાંબાઈ - ભાલણ	09+03= 12
4	સંક્ષિપ્ત નોંધ: સ્વરૂપ પરિચય: - રાસ-રસો - ફાગુ - પ્રબંધ - આગમવાણી	06+02= 08
5	સંક્ષિપ્ત નોંધ : કૃતિ પરિચય : - ભરતેશ્વર બાહુબલિરાસ - વસંતવિલાસ - હંસાઉલી - પૃથ્વીચંદ્રચરિત્ર - કાન્હડદે પ્રબંધ - કાદમ્બરી (ભાલણકૃત)	06+02= 08
Keywords/Tags: ભારતીય જીવનમૂલ્યોનું સિંચન અને કૌશલ સંવર્ધન.		

Part-C : Learning Resources

(વિભાગ – ક : પાઠ્યક્રમ તેમજ સંદર્ભ સાહિત્ય)

Text Books, Reference Books, Other resources

(પાઠ્ય પુસ્તકો, સંદર્ભ પુસ્તકો, અન્ય સંસાધનો)

સંદર્ભગ્રંથ સૂચિ :

○ ગુજરાતી સાહિત્ય કોશ (મધ્યકાળ) ખંડ-૧,	-	ગુજરાતી સાહિત્ય પરિષદ
○ ગુજરાતી સાહિત્યનો ઇતિહાસ ભાગ-૧, ૨,	-	ગુજરાતી સાહિત્ય પરિષદ
○ ગુજરાતી સાહિત્ય (મધ્યકાલીન)	-	અનંતરાય રાવળ
○ મધ્યકાળના સાહિત્ય પ્રકારો	-	ડૉ. ચંદ્રકાન્ત મહેતા
○ સ્વરૂપસંન્નિધાન	-	ડૉ. સુમન શાહ
○ મધ્યકાલીન ગુજરાતી કૃતિઓ	-	અમૃત રાણિંગા, મગનભાઈ પટેલ, ધીરુભાઈ શુક્લ
○ સ્વાધ્યાય અને સંશોધન	-	ડૉ. બળવંત જાની
○ પદ્યવાર્તા	-	ડૉ. સુમન શાહ
○ અર્વાચીન ગુજરાતી સાહિત્યની વિકાસરેખા – મધ્યકાળ	-	ધીરુભાઈ ઠાકર
○ ગુજરાતી સાહિત્યનો ઇતિહાસ (મધ્યકાળ અને સુધારકયુગ)	-	ડૉ. રમેશ એમ. ત્રિવેદી
○ આપણી સર્જકપ્રતિભા : (શ્રેણી) ભાલાણ, શામળ, દયારામ	-	મફત ઓઝા

E-Resource Link :

- https://www.jainfoundation.in/JAINLIBRARY/books/gujarati_sahitya_no_itihhas_part_02_khand_01_0320_73_hr6.pdf
- <https://egyankosh.ac.in/bitstream/123456789/71561/1/Unit-3.pdf>
- http://hetallgandhi.blogspot.com/2015/09/blog-post_91.html
- <http://www.sahityasetu.co.in/issue58/darshini.html>
-

Suggested equivalent online courses:

Part - D : Assessment and Evaluation

વિભાગ - ડ : પરીક્ષણ અને મૂલ્યાંકન

Suggested Continuous Evaluation Methods :

▪ **Maximum Marks : 100 :**

1. Continuous Comprehensive Evaluation (CCE) : 50 Marks
2. University Exam (UE) : 50 Marks

Internal Assessment : Continuous Comprehensive Evaluation (CCE) : 50	Class Test (Monthly)	20
	Assignment	20
	Presentation/MCQ	10
	Total Marks	50
External Assessment : University Exam Section : 50 Time : 02:00 Hours	Section (A) : ○ Three Long Questions (1 OR 1)	03 X 10 = 30
	Section (B) : ○ Two Short Questions (A & B)	02 X 05 = 10
	Section (D) : ○ Ten Multiple Choice Questions	10 X 01 = 10
	Total	50

❖ ગુજરાતી વિષયના 50 ગુણનાં પ્રશ્નપત્રનું માળખું (આ પેપરનું પ્રશ્નપત્રનું માળખું નીચે મુજબ રહેશે.)

- પ્રશ્ન-1. _____ (10)
અથવા
- પ્રશ્ન-1. _____ (10)
પ્રશ્ન-2. _____ (10)
અથવા
- પ્રશ્ન-2. _____ (10)
પ્રશ્ન-3. _____ (10)
અથવા
- પ્રશ્ન-3. _____ (10)
પ્રશ્ન-4. _____ (10)
(A) _____
(B) _____
અથવા
- પ્રશ્ન-4. _____ (10)
(A) _____
(B) _____
- પ્રશ્ન-5. દસ બહુવિકલ્પ પ્રશ્નો (MCQ) (10)

Check list

અભ્યાસક્રમ આનુસંગિક બાબત

1. Program outcomes અને Program Specific Outcomes દર્શાવેલ છે? હા_____
2. અભ્યાસક્રમ અંતર્ગતના ઓર્ડિનન્સ તથા રેગ્યુલેશન પ્રવેશ, પરીક્ષા અને પરિણામને ધ્યાને લઈ દર્શાવેલ છે ? હા_____
3. આ અભ્યાસક્રમમાં Multiple Entry and Exit ની જોગવાઈ કરેલ છે ? હા_____
4. આ અભ્યાસક્રમ NEP-2020 ને ધ્યાને લઈ UGC દ્વારા પ્રકાશિત કરાયેલ Curriculum & Credit Framework for 4 year Under Graduate Program ગાઈડ લાઈન્સ તથા રાજ્ય સરકારશ્રીના તા.૧૧/૦૭/૨૦૨૩ના ઠરાવ ત્યારબાદ તા.૨૭/૦૭/૨૦૨૩ના રોજ પ્રકાશિત થયેલ સ્ટાન્ડર્ડ ઓપરેટિંગ પ્રોસિજર તેમજ ત્યારબાદ તેને આનુસંગિક તા.૨૮/૦૭/૨૦૨૩ના રોજ આવેલ સુધારા મુજબ તૈયાર કરવામાં આવેલ છે ? હા_____
5. IKS તથા VAC આનુસંગિક અભ્યાસક્રમ તથા બાસ્કેટ રાજ્ય સરકારશ્રીના તા.૧૧/૦૭/૨૦૨૩ના ઠરાવ મુજબ તૈયાર કરવામાં આવેલ છે ? હા_____

વિષય આનુસંગિક બાબત (દરેક વિષયની શરૂઆતમાં નીચેની બાબત દર્શાવવાની રહેશે)

1. Course Outcomes દરેક વિષયની શરૂઆતમાં દર્શાવેલ છે ? હા_____
2. Employability/Entrepreneurship/Skill Development પર કેન્દ્રિત થયેલ છે કે નહિ ? હા_____
3. Value added Courses Imparting Transferable and Life Skills ના ગુણો ધરાવે છે ? હા_____
4. Major ☐ Minor ☐ Skill Enhancement Courses ☐
Ability Enhancement Courses ☐ Value Added Courses ☐ Exit/ Vocational Courses ☐
5. Holistic Education ☐ Multidisciplinary ☒ Interdisciplinary ☐ IKS ☐
6. દિવ્યાંગ માટે વિષય અંતર્ગત આનુસંગિક જોગવાઈ કરાયેલ છે ? ના_____
7. New India Literacy Programme (NILP) મુજબનો વિષય છે ? હા_____
8. Swayam પ્લેટફોર્મ પરના MOOC વિષય પર આધારિત આ વિષય છે ? હા_____

Board of Studies in the subject Gujarati Faculty of Arts_____

Chairman

Date : 24/05/2024

SAURASHTRA UNIVERSITY

NEP 2020

Semester: 03

Course: MDC-03: Gujarati

Syllabus Structure for Theoretical Papers of Multidisciplinary Course

(બહુઆયામી સૈદ્ધાંતિક પેપરનું અભ્યાસક્રમ માળખું)

Part-A: Introduction				
વિભાગ – અ : પરિચય				
Program Name	Program Type	Program Year	Program Applied	Course Type
Bachelor of Arts Under Graduate	Under Graduate	04 Year Honours & Research	June 2023	Multidisciplinary Courses

1	Semester :	03 (Three)
2	Course/Subject :	MDC-03 : Gujarati
3	Course Code :	
4	Course Title : (અભ્યાસક્રમનું શીર્ષક)	ગુજરાતી લેખન-ઉદ્બોધન કૌશલ-૨
5	Course Type : (અભ્યાસક્રમનો પ્રકાર) (DSC/IDC/MDC/AEC/SEC/CVC/IKS)	Multidisciplinary Course (MDC)
6	Course Learning Outcomes (CLO)	Outcomes: - વિદ્યાર્થીઓની ભાષાકીય કુશળતાને પ્રોત્સાહન આપવું. - વિદ્યાર્થીઓના લેખન, સંવાદ, ભાષાંતર, અભિવ્યક્તિ જેવાં કૌશલને પ્રોત્સાહન આપવું. - વિદ્યાર્થીઓનું શબ્દભંડોળ અને વ્યાકરણ સમૃદ્ધ કરવું. - ગુજરાતી મૂલકી સેવાની સ્પર્ધાત્મક પરીક્ષામાં ઉપયોગી બનવું. Course Learning Outcomes : - ભાષાનું શુદ્ધ ઉચ્ચારણ, રચનાત્મક લેખન, ઔપચારિક લેખન તથા તકનીકી શબ્દોથી વિદ્યાર્થીઓ અવગત થશે. - વિદ્યાર્થીઓ ભાષા સંચાર અને પ્રવચન-ભાષણ સંબંધિત વિવિધ પાસાઓથી અવગત થશે. - વાતચીત, વાણી, સંવાદ, જૂથચર્ચા, અનુવાદ વગેરે દ્વારા વિદ્યાર્થીઓમાં અભિવ્યક્તિ કૌશલ્યનો વિકાસ થશે. - ગુજરાત મુલકી સેવાની સ્પર્ધાત્મક પરીક્ષાઓ પસાર કરવામાં ઉપયોગી બનશે.
7	Credit Value	04 (Four)
8	Total Marks	Maximum Marks: 100 (50 + 50)
9	Passing Marks	Minimum Passing Marks: 36

ચેરમેન
ગુજરાતી અભ્યાસ સમિતિ

Part-B: Content of the Course		
વિભાગ – બ : અભ્યાસક્રમની સામગ્રી		
- Total Number of Lectures and Tutorials-60 (04 hours per week) - A Semester Comprises 90 Working Days		
Unit	Topics	Number of Lectures
	ત્રીજા સેમેસ્ટર માટે અભ્યાસક્રમ : ○ ગુજરાતી લેખન-ઉદ્બોધન કૌશલ :	
1	કાવ્ય અર્થગ્રહણ કોઈ એક કાવ્ય આપવું. તેમાંથી પાંચ પ્રશ્નો પૂછવા. વિદ્યાર્થીઓએ કાવ્યમાંથી અર્થગ્રહણ કરી પોતાની ભાષામાં ઉત્તર આપવાના રહેશે.	09+03=12 (9th Lectures & 3 Tutorial)
2	ગદ્ય સમીક્ષા (ગદ્યાર્થગ્રહણ) કોઈ એક ગદ્યખંડ આપવો. તેમાંથી પાંચ પ્રશ્નો પૂછવા. વિદ્યાર્થીઓએ ગદ્યખંડમાંથી અર્થગ્રહણ કરી પોતાની ભાષામાં ઉત્તર આપવાના રહેશે.	9+3 = 12
3	- પ્રવચન (ભાષણ) : (સામાજિક, રાજકીય, આર્થિક, શૈક્ષણિક) - ઔપચારિક ભાષણો : સ્વાગત, વિદાય, ઉદ્ઘાટન, પત્રકાર પરિષદ માટે ઉદ્બોધન - પ્રચાર માધ્યમો માટેનાં નિવેદનો.	9+3 = 12
4	સંવાદ કૌશલ્ય : (સંવાદ બે કે બેથી વધુ વ્યક્તિઓ વચ્ચેનો વાર્તાલાપ છે. સંવાદ બે માણસ, ગુરુ શિષ્ય, શેઠ નોકર, કે નાટકના પાત્રો વચ્ચે હોય. અધિકારી કર્મચારી અને બે મિત્રો વચ્ચે પણ સંવાદ થાય.) સંવાદનું માળખું : સંવાદનો પ્રારંભ, સંવાદનો મુખ્ય ભાગ, અને સંવાદનું સમાપન. એમ ત્રણ વિભાગમાં વહેંચાયેલું હોય છે. સંવાદમાં કોઈ એક વિષય કેન્દ્રસ્થાને હોય છે. જેમ કે ‘સફાઈ નું મહત્વ’, ‘ખેલકૂદનું શાળા જીવનમાં મહત્વ’, ‘ઉત્તમ પુસ્તકો વાંચવાનું મહત્વ’, કે ઇતિહાસ નાયક કે મહાનાયકોના જીવન ચરિત્રો વાંચવાથી મળતી પ્રેરણા. જેવા વિષયો આપી સંવાદ પૂછી શકાય.	9+3 = 12
5	અખબારી યાદી અને અખબારી વિજ્ઞપ્તિ અખબારી યાદી : મોટાભાગે માહિતી આપવાના ઉદ્દેશથી જ પ્રસિદ્ધ કરવામાં આવતી હોય છે. એટલે તેમાં અખબારના તંત્રીને ઉદ્દેશીને કોઈ સંસ્થા, રાજકીય પક્ષ કે સરકારે લીધેલા નિર્ણયને બોહોળી પ્રસિદ્ધિ આપવા માટે અખબારી માધ્યમનો ઉપયોગ કરવામાં આવે છે. પ્રજાકીય દ્રષ્ટિએ મહત્ત્વની કોઈ વિગત પર વાક્ય કરવા માટે અખબારી યાદી બહાર પાડવામાં આવે છે. અખબારી વિજ્ઞપ્તિએ અખબારી યાદી કરતા વધારે ઔપચારિક લખાણ છે જેમાં સરકારે લીધેલા કોઈ મહત્ત્વના નિર્ણયની જાહેરાત કરવામાં આવે છે. જેમ કે, સરકાર દ્વારા લક્ષ્મી યોજના અંતર્ગત હાઈસ્કૂલની કન્યાઓને મફત સાયકલ વિતરણ કરવામાં આવશે. ચૂંટણીને અનુલક્ષીને હથિયાર સહિત જાહેરમાં ન નીકળવા બાબત. કમોસમી વરસાદ થતા રાજ્યોના ખેડૂતોને સહાય પેકેજ નો લાભ આપવા બાબત.	9+3 = 12
Keywords/Tags: વિદ્યાર્થીઓમાં લેખન-સર્જન, સંવાદ, ઉદ્બોધન, ભાષાંતર, અભિવ્યક્તિ જેવાં કૌશલનું સંવર્ધન.		

Part-C : Learning Resources

વિભાગ – ક : પાઠ્યક્રમ તેમજ સંદર્ભ સાહિત્ય

Text Books, Reference Books, Other resources

(પાઠ્ય પુસ્તકો, સંદર્ભ પુસ્તકો, અન્ય સંસાધનો)

- સંદર્ભગ્રંથ સૂચિ :
- સાહિત્યિક નિબંધો અને લેખન કૌશલ્ય – સં. મફત ઓઝા, રતિલાલ નાયક
- ભાષા સજ્જતા અને લેખન કૌશલ – ડૉ. યોગેન્દ્ર વ્યાસ; પાર્શ્વ પ્રકાશન, અમદાવાદ
- સાહિત્યાયન – બાબુ દવાલપુરા, પાર્શ્વ પ્રકાશન, અમદાવાદ
- અપઠિતનો આસ્વાદ અને સ્વાધ્યાય – ડૉ. રતિલાલ દવે તથા અન્ય લેખકો, સરસ્વતી પુસ્તકભંડાર, અમદાવાદ
- ભાષા વિવેક – પ્રકાશન : ભાષાનિયામકની કચેરી, ગાંધીનગર
- આસ્વાદ અને અવબોધ – પ્રા. રતિલાલ નાયક તથા ડૉ. પ્રસાદ બ્રહ્મભટ્ટ, અનાડા પ્રકાશન, અમદાવાદ
- અપઠિત – સં. પ્રકાશ રાવલ, રાવલ પ્રકાશન, પાટણ
- ભાષા લેખન – કે. કા. શાસ્ત્રી, લક્ષ્મી પુસ્તક ભંડાર, અમદાવાદ
- અપઠિત લેખન કૌશલ અને પરિશીલન – ડૉ. નીતિન વડગામા, પાર્શ્વ પ્રકાશન, અમદાવાદ
- ગુજરાતી લેખન, - ડૉ. નિયતિ અંતાણી
- સંક્ષેપ અને સારલેખન, - એમ. કે. મદ્રાસી, આદર્શ પ્રકાશન
- 'ગુજરાતી વ્યાકરણ અને લેખન' ડૉ. ભરતકુમાર ઠાકર,
- 'ભાષાસજ્જતા અને લેખનકૌશલ', પ્રસાદ બ્રહ્મભટ્ટ,
- E-Resource Link :
- કાવ્ય અર્થગ્રહણ

<https://brainly.in/question/13298583>

<http://sarvatragnanm.blogspot.com/2021/10/gujarati-interpretation.html>

<https://rekhtagujarati.org/gujarati-dictionary/meaning-of-arthagrhan>

Suggested equivalent online courses:

Part - D : Assessment and Evaluation વિભાગ - ડ : પરીક્ષણ અને મૂલ્યાંકન		
Suggested Continuous Evaluation Methods : Maximum Marks : 100 : - Continuous Comprehensive Evaluation (CCE) : 50% (100) Marks - Semester End Evaluation (SEE): 50% (100) Marks		
Internal Assessment : Continuous Comprehensive Evaluation (CCE) : 50% (100)	Class Test (Monthly) Assignment • Presentation/MCQ	20 20 10 Total Marks 50
External Assessment : Semester End Evaluation (SEE): 50% (100) Marks Time : 02:30 Hours	Section (A) : ○ Three Long Questions (1 OR 1) Section (B) : ○ Two Short Questions (A & B) Section (D) : Ten Multiple Choice Questions	03 X 10 = 30 02 X 05 = 10 10 X 01 = 10 Total 50

❖ ગુજરાતી વિષયના 50 ગુણનાં પ્રશ્નપત્રનું માળખું (આ પેપરનું પ્રશ્નપત્રનું માળખું નીચે મુજબ રહેશે.)

- પ્રશ્ન-1. _____ (10)
અથવા
- પ્રશ્ન-1. _____ (10)
- પ્રશ્ન-2. _____ (10)
અથવા
- પ્રશ્ન-2. _____ (10)
- પ્રશ્ન-3. _____ (10)
અથવા
- પ્રશ્ન-3. _____ (10)
- પ્રશ્ન-4. _____ (10)
(A) _____
(B) _____
અથવા
- પ્રશ્ન-4. _____ (10)
(A) _____
(B) _____
- પ્રશ્ન-5. દસ બહુવિકલ્પ પ્રશ્નો (MCQ) (10)

Check list

અભ્યાસક્રમ આનુસંગિક બાબત

1. Program outcomes અને Program Specific Outcomes દર્શાવેલ છે? હા_____
2. અભ્યાસક્રમ અંતર્ગતના ઓર્ડિનન્સ તથા રેગ્યુલેશન પ્રવેશ, પરીક્ષા અને પરિણામને ધ્યાને લઈ દર્શાવેલ છે ? હા_____
3. આ અભ્યાસક્રમમાં Multiple Entry and Exit ની જોગવાઈ કરેલ છે ? હા_____
4. આ અભ્યાસક્રમ NEP-2020 ને ધ્યાને લઈ UGC દ્વારા પ્રકાશિત કરાયેલ Curriculum & Credit Framework for 4 year Under Graduate Program ગાઈડ લાઈન્સ તથા રાજ્ય સરકારશ્રીના તા.૧૧/૦૭/૨૦૨૩ના ઠરાવ ત્યારબાદ તા.૨૭/૦૭/૨૦૨૩ના રોજ પ્રકાશિત થયેલ સ્ટાન્ડર્ડ ઓપરેટિંગ પ્રોસિજર તેમજ ત્યારબાદ તેને આનુસંગિક તા.૨૮/૦૭/૨૦૨૩ના રોજ આવેલ સુધારા મુજબ તૈયાર કરવામાં આવેલ છે ? હા_____
5. IKS તથા VAC આનુસંગિક અભ્યાસક્રમ તથા બાસ્કેટ રાજ્ય સરકારશ્રીના તા.૧૧/૦૭/૨૦૨૩ના ઠરાવ મુજબ તૈયાર કરવામાં આવેલ છે ? હા_____

વિષય આનુસંગિક બાબત (દરેક વિષયની શરૂઆતમાં નીચેની બાબત દર્શાવવાની રહેશે)

1. Course Outcomes દરેક વિષયની શરૂઆતમાં દર્શાવેલ છે ? હા_____
2. Employability/Entrepreneurship/Skill Development પર કેન્દ્રિત થયેલ છે કે નહિ ? હા_____
3. Value added Courses Imparting Transferable and Life Skills ના ગુણો ધરાવે છે ? હા_____
4. Major ☐ Minor ☐ Skill Enhancement Courses ☐
Ability Enhancement Courses ☒ Value Added Courses ☐ Exit/ Vocational Courses ☐
5. Holistic Education ☐ Multidisciplinary ☐ Interdisciplinary ☐ IKS ☐
6. દિવ્યાંગ માટે વિષય અંતર્ગત આનુસંગિક જોગવાઈ કરાયેલ છે ? ના_____
7. New India Literacy Programme (NILP) મુજબનો વિષય છે ? હા_____
8. Swayam પ્લેટફોર્મ પરના MOOC વિષય પર આધારિત આ વિષય છે ? હા_____

Board of Studies in the subject Gujarati Faculty of Arts_____

Chairman

Date : 24/05/2024

SAURASHTRA UNIVERSITY

NEP 2020

Semester: 03 (Three)

Course: AEC-03: Gujarati

Syllabus Structure for Theoretical Papers of Ability Enhancement Course

(ક્ષમતા વૃદ્ધિ સૈદ્ધાંતિક પેપરનું અભ્યાસક્રમ માળખું)

Part-A: Introduction				
વિભાગ – અ : પરિચય				
Program Name	Program Type	Program Year	Program Applied	Course Type
Bachelor of Arts Under Graduate	Under Graduate	04 Year Honours & Research	June 2023	Ability Enhancement Course
1	Semester :	03 (Three)		
2	Course/Subject :	AEC-03 : Gujarati		
3	Course Code :			
4	Course Title : (અભ્યાસક્રમનું શીર્ષક)	■ ગુજરાતી ભાષા સજ્જતા -3		
5	Course Type : (અભ્યાસક્રમનો પ્રકાર) (DSC/IDC/MDC/AEC/SEC/CVC/IKS)	■ Ability Enhancement Course (AEC)		
6	Course Learning Outcomes (CLO)	■ Outcomes: ○ વિદ્યાર્થીઓને માતૃભાષા- ગુજરાતીના લાક્ષણિક શબ્દભંડોળ તેમજ વ્યાકરણથી અવગત કરાવવા. ○ વિદ્યાર્થીઓનું ગુજરાતી શબ્દભંડોળ, વ્યાકરણ, વાણીકૌશલ સમૃદ્ધ કરવું. ○ વિદ્યાર્થીઓ રોજિંદા વ્યવહારમાં ઉપયોગી અહેવાલલેખન, વેપાર પત્રલેખન, અરજીલેખન આદિમાં પ્રાવીણ્ય પ્રાપ્ત કરે. ■ Course Learning Outcomes : ○ વિદ્યાર્થીઓના લખાણમાં લાઘવ અને તાદૃશ્યતા આવશે. ○ વાણીમાં માધુર્ય અને સ્પષ્ટતા સાથે અસરકારક અભિવ્યક્તિનો ગુણ કેળવાશે. ○ પદ્ય-ગદ્ય ગ્રંથશક્તિની સાથે અભિવ્યક્તિમાં મૌલિકતા આવશે. ○ સ્પર્ધાત્મક પરીક્ષાઓ પસાર કરવામાં ઉપયોગી બનશે.		
8	Credit Value	02 (Two)		
9	Total Marks	■ Maximum Marks: 50 (25 + 25)		
10	Passing Marks	■ Minimum Passing Marks: 18		

ચેરમેન

ગુજરાતી અભ્યાસ સમિતિ

Part-B: Content of the Course

વિભાગ – બ : અભ્યાસક્રમની સામગ્રી

- Total Number of Lectures and Tutorials-30 (02 hours per week)
- A Semester Comprises 90 Working Days

Unit	Topics	Number of Lectures
	▪ ત્રીજા સેમેસ્ટર માટે અભ્યાસક્રમ : ○ ગુજરાતી ભાષા સજ્જતા	
1	▪ વિચારવિસ્તાર : કાવ્યપંક્તિઓ અથવા ગદ્યસૂક્તિઓનો વિચાર વિસ્તાર. (સ્પષ્ટીકરણ : ચિંતનસભર કાવ્યપંક્તિ કે સૂત્રાત્મક ગદ્યપંક્તિમાં રજૂ થયેલ વિચારને એકસો દસ થી એકસો વીસ શબ્દોમાં વિશદતાથી સ્પષ્ટ કરો) ▪ કાવ્યાર્થગ્રહણ : (સ્પષ્ટીકરણ : કાવ્ય આપવું, તેમાંથી પાંચ પ્રશ્નો પૂછવા, વિદ્યાર્થીઓએ કાવ્યાર્થગ્રહણ કરી પોતાની ભાષામાં ઉત્તર આપવા.) ▪ ગદ્યાર્થગ્રહણ: (સ્પષ્ટીકરણ : ગદ્યખંડ આપવો, તેમાંથી પાંચ પ્રશ્નો પૂછવા, વિદ્યાર્થીઓએ ગદ્યાર્થગ્રહણ કરી પોતાની ભાષામાં ઉત્તર આપવા.)	15
2	▪ રૂઢિપ્રયોગો (અભ્યાસક્રમ માટે નિયત કરેલ રૂઢિપ્રયોગો પરિશિષ્ટ-૧ માં મૂકવામાં આવેલ છે.) ▪ કહેવતો (અભ્યાસક્રમ માટે નિયત કરેલ કહેવતો પરિશિષ્ટ-૨ માં મૂકવામાં આવેલ છે.) ▪ દ્વિવચન અને રવાનુકારી શબ્દો	15
Keywords/Tags: માતૃભાષાની સજ્જતાથી વિદ્યાર્થીઓમાં લેખન-સર્જન, સંવાદ, ઉદબોધન, અભિવ્યક્તિ જેવાં કૌશલનું સંવર્ધન.		

Part-C : Learning Resources

વિભાગ – ક : પાઠ્યક્રમ તેમજ સંદર્ભ સાહિત્ય

Text Books, Reference Books, Other resources

(પાઠ્ય પુસ્તકો, સંદર્ભ પુસ્તકો, અન્ય સંસાધનો)

■ સંદર્ભગ્રંથ સૂચિ :

- પાયાનો પર્યાયકોશ, - ડૉ. મફતલાલ ભાવસાર, પ્રકાશન આર. આર. શેઠ એન્ડ કંપની પ્રા. લિ.
- ગુજરાતી ભાષાનું વ્યાકરણ, - યોગેન્દ્ર વ્યાસ, યુનિવર્સિટી ગ્રંથનિર્માણ બોર્ડ
- ગુજરાતી શબ્દાર્થ કોશ, - સં. યોગેન્દ્ર વ્યાસ, અરવિંદ ભાંડારી, અરુણોદય પ્રકાશન
- ગુજરાતી જીપીએસસી – પ્રિલિમ, - ડૉ. અર્યના પટેલ, અરુણોદય પ્રકાશન
- વ્યાકરણવિમર્શ ગુજરાતી ભાષા, - ડૉ. નિયતિ અંતાણી
- ગુજરાતી વ્યાવહારિક વ્યાકરણ, - અરવિંદ ભાંડારી, અરુણોદય પ્રકાશન
- ગુજરાતી વ્યાકરણ, - સં. ધનશ્યામભાઈ ચુડાસમા, વર્લ્ડ ઈનબોક્સ
- ગુજરાતી વ્યાકરણ અને ગુજરાતી સાહિત્ય, - કનાલા ધર્મેન્દ્ર એ., નવયુગ પબ્લીકેશન

● E-Resource Link :

- <https://www.saralgujarati.in/2023/01/samanarathi-shabd-gujarati.html#:~:text=>
- <https://viralgujarati.com/samanarathi-shabd-in-gujarati/>
- <https://gu.wikipedia.org/wiki>
- https://gujkk.blogspot.com/2016/07/blog-post_20.html
- <https://livegujaratinews.com/virodhi-shabd-in-gujarati/#:~:text=Virodhi%20Shabd>
- <https://viralgujarati.com/virudharthi-shabd-in-gujarati/>
- <https://competitivegujarat.in>
- <http://gpsc123.blogspot.com/2017/07/gujrati-grammer.html>
- <https://gnansarita.wordpress.com>
- <http://garvogujarati.blogspot.com/2020/10/difference-between-kahevato-and-rudhiprayog.html#:>

Suggested equivalent online courses:

Part - D : Assessment and Evaluation

વિભાગ – ડ : પરીક્ષણ અને મૂલ્યાંકન

Suggested Continuous Evaluation Methods :

▪ **Maximum Marks : 50 :**

1. Continuous Comprehensive Evaluation (CCE) : 50% (25) Marks
2. Semester End Evaluation (SEE): 50% (25) Marks

Internal Assessment : Continuous Comprehensive Evaluation (CCE) : 50% (25 Marks)	• Class Test (Monthly) • Assignment (Class & Home) • Quiz / Objective (MCQ) Test	10 10 05 Total Marks 25
External Assessment : Semester End Evaluation (SEE): 50% (25) Marks Time : 01:30 Hours	▪ Section (A) : ○ Two Long Question ▪ Section (B) : ○ Fourteen Multiple Choice Questions	02 X 10 = 20 05 X 01 = 05 Total Marks 25

❖ પરિશિષ્ટ : ૧

■ એકમ-૫ : 'રૂઢિપ્રયોગો' (અભ્યાસક્રમ માટે નિયત કરેલ રૂઢિપ્રયોગો):

(નોંધ: એકમ - ૨ માં નિર્દિષ્ટ 'રૂઢિપ્રયોગો' - એ પેટા મુદ્દા માટે નીચે મુજબના ૧૦૦ રૂઢિપ્રયોગો નિયત કરવામાં આવેલ છે. પરીક્ષા માટે એક રૂઢિપ્રયોગનો એક ગુણભાર આપવામાં આવેલ છે. તેને ધ્યાને રાખી પ્રશ્નપત્ર તૈયાર કરવાનું રહેશે.)

રૂઢિપ્રયોગો

૧. આકાશ-પાતળ એક કરવાં. - શક્ય બધા જ ઉપાયો કરવા.
૨. કાનની બૂટ પકડવી. - ભૂલ સ્વીકારવી.
૩. કાગનો વાધ કરવો. - નાની વાતને મોટું રૂપ આપવું.
૪. ટાઢે પાણીએ ખસ જવી. - વગર મહેનતે વિઘ્ન ટળવું.
૫. દૂધમાંથી પોરા કાઢવા. - સારી વસ્તુમાં અવગુણ શોધવા.
૬. પાણી મૂકવું. - પ્રતિજ્ઞા લેવી.
૭. બે પાંદડે થવું. - પૈસાવાળા થવું.
૮. મન ખાટું થવું. - ઉદાસ થવું.
૯. મોંમા આંગળા ધાલવા. - નવાઈ પામવી.
૧૦. લીલીસૂકી જોવી. - સુખદુઃખ જોવાં.
૧૧. લોઢાના ચણા ચાવવા. - મુશ્કેલ કાર્ય કરવું.
૧૨. શેર લોહી ચઢવું. - આનંદિત થવું.
૧૩. હથેળીમાં ચાંદ બતાવવો. - પ્રલોભન આપવું.
૧૪. હાથ કાળા કરવા. - કલંક લાગે એવું ખરાબ કામ કરવું.
૧૫. ઈંડરિયો ગઢ જીતવો. - અઘરું કાર્ય કરવું.
૧૬. અગિયાર ગણી જવા. - નાસી જવું.
૧૭. અડદ સાથે મગ ભરડવા. - વગર વિચાર્યો જેમ તેમ દીધે રાખવું.
૧૮. અલ્લાહની ગાય. - ગરીબ સ્વભાવનો માનવી.
૧૯. અંધારછેડો ઓઢવો. - અદૃશ્ય થઈ જવું.
૨૦. આડખીલીરૂપ બનવું. - વિઘ્નરૂપ બનવું.
૨૧. આંખની કીકી હોવું. - અતિશય વહાલા હોવું.
૨૨. આંગળી આપતાં પહોંચો પકડવો. - થોડી મદદ આપનારનું બધું જ પચાવી લેવું.
૨૩. ઊલટી ગંગા વહેવી. - નિયમથી વિરુદ્ધ વર્તવું.
૨૪. ઊઠાં ભણાવવાં. - છેતરવું.
૨૫. ઊંડા પાણીમાં ઊતરવું. - જોખમમાં પડવું.
૨૬. એક પગ દૂધમાં અને એક પગ દહીંમાં. - બંને પક્ષમાં રહેવું.

27. કાયું કાપવું. - ખોટી ઉતાવળ કરી કામ બગાડવું.
28. કાટલું કાઢવું. - મારી નાખવું.
29. કાન ઉપર ન ધરવું. - લક્ષમાં ન લેવું.
30. કાળુંઘોળું કરવું. - અનીતિ આચરવી.
31. કાળી ટીલી. - કલંક
32. કેસરિયાં કરવાં. - મરણિયો પ્રયત્ન કરવો.
33. ફૂવો-હવાડો કરવો. - કમોતે મરવું.
34. કાંડા કાપી આપવાં. - લેખિત કબૂલાત આપવી.
35. ખોળો પાથરવો. - કરગરવું.
36. ગંગા-જમના વહેવી. - ચોધાર આંસુએ રડવું.
37. ગાંઠનું ગોપીચંદન કરવું. - પોતાને પૈસે પોતાને નુકશાન થવા દેવું.
38. ઘરમાં હાંલ્યાંએ કુસ્તી કરવી. - ગરીબ સ્થિતિ હોવી.
39. ચંદરવો બાંધવો. - જાહેર કરવું.
40. ચાલતા બળદને આર ઘોંચવી. - કામ કરે તેને સતાવવું.
41. જીવ ખાવો. - કંટાળો આપવો.
42. જીભના ફૂયા વાળવા. - કહી કહીને થાકવું.
43. જીવતર પર થીંગડું દેવું. - મોટી ઉંમરે પુનર્લગ્ન કરવું.
44. જીવ પડીકે બંધાવો. - ભારે ચિંતામાં મૂકાવું.
45. ઝાંઝવાના જળ. - તદ્દન અશક્ય હોવું.
46. થોડા દિવસના મહેમાન. - અલ્પ આયુષ્ય બાકી હોવું.
47. દાળમાં કાળું હોવું. - છળકપટ હોવું.
48. ધૂળ ઉપર લીંપણ. - નિષ્ફળ કામ.
49. ધૂળ ચાટતું કરવું. - હરાવીને હેઠે પાડવું.
50. નાકલીટી તાણવી. - અત્યંત દીનપણે શરણે જવું.
51. પગ ભારે થવા. - જવાની હિંમત ચાલી જવી.
52. પગ તળે રેલો આવવો. - કોઈ કાર્યમાં સંડોવાવું.
53. પથ્થર પર પાણી. - નકામી મહેનત.
54. પાણીયું આપવું. - બરતરફ કરવું.
55. પહાડ તૂટી પડવો. - દુઃખ આવવું.
56. પાછા થવું. - મરી જવું.
57. પાશેરામાં પહેલી પૂણી. - શરૂઆત.
58. પાસા અવળા પડવા. - મુરાદ બર ન આવવી.
59. પેટે પથરો પાકવો. - પુત્ર કપૂત નીકળવો.

60. બીડું ઝડપવું. - કપડું કામ માથે લેવું.
61. ભાંગરો વાટવો. - છૂપી વાત કહી દેવી.
62. માથે છાણાં થાપવાં. - ગાંઠવું નહિ.
63. માએ સવાશેર સૂંઠ ખાવી. - તાકાત હોવી.
64. મોતિયા મરી જવા. - નાસીપાસ થવું.
65. રીંગણી ઉપર હિમ પડવું. - દુઃખ ઉપર દુઃખ આવવું.
66. લોહી ઉકાળા કરાવવા. બળાપો કરાવવો.
67. સીસામાં ઉતારવું. - ભોળવી ફસાવવું.
68. હોળીનું નાળિયેર. - કોઈના શિકાર બની જનાર.
69. કાગને ડોળે રાહ જોવી. - આતુરતાથી વાટ જોવી.
70. ફવામાંનું દેડકું. - સંકુચિત વિચારનું.
71. ગોળનું ગાડું મળવું. - વહાલો કે ઉપયોગી માણસ મળવો.
72. ઘા ઉપર મીઠું ભભરાવવું. - દુઃખીને વધુ દુઃખી કરવું.
73. ચાર દહાડાનું ચાંદરણું. - થોડો સમય ચાલે એવું સુખ.
74. ડિંગ હાંકવી. - ગપ મારવી.
75. તતૂડી ફૂંકવી. - બડાઈ મારવી.
76. ધોયેલો મૂળો. - આળસુ અક્કડ.
77. હાથ પીઠીવાળા કરવા. - પરણાવી દેવું.
78. સો ગળણે ગાળીને પાણી પીવું. - ઘણી જ સંભાળથી કે કાળજીથી વર્તવું.
79. સોળે સાન ને વીસે વાન. સોળ વર્ષની ઉંમરે સમજણ અને વીસ વર્ષની ઉંમરે ચામડીનો રંગ કાયમી થઈ જાય.
80. યાહોમ કરવું. - મરણિયા થઈ કોઈપણ જોખમે મથવું.
81. પારોઠનાં પગલાં ભરવાં. યુદ્ધમાંથી પીઠ બતાવીને ભાગી આવવું.
82. પડો વગડાવવો. લોકોમાં જાહેર કરવું; ઢંઢેરો પોકારાવવો; સાદ પડાવવો.
83. નાડ હાથમાં આવવી. - કોઈના ગુપ્ત વિચાર જાણવા કોઈ માણસને નાણી જોવું; મર્મવિચારથી જાણીતા થવું; સ્વભાવ ઓળખવો.
84. ધૂળ ચાટતું કરવું. - હેઠે પાડી ધૂળની સાથે રગદોળવું; મરણતોલ કરી નાખવું.
85. દળી દળીને કુલડીમાં. - સખત શ્રમ કરીને મેળવેલું જવા દેવું.
86. તેલ જોવું તેલની ધાર જોવી. - પૂરી ખાતરી કરવી.
87. ઢાંકણીમાં પાણી ઘાલી ડૂબી મરવું. શરમના માર્યા મો ન બતાવવું.
88. ઝાઝી વાતે ગાડાં ભરાવાં. લાંબું બોલવાથી વધારો થાય એના કરતા ટૂંકમાં પતાવવું.
89. ચૂનો લગાડવો. મોટા નુકસાનમાં ઉતારવું; ઠગવું; બેવફા બનાવવું; નીચાજોણું કરાવવું.
90. ચણાના ઝાડ પરથી ફૂદી પડવું. - સામાન્ય કામને અઘડું કહેવું અથવા જૂજ મહેનત છતાં મોટું પરાક્રમ કર્યું સમજવું.

91. ખાંડણિયામાં માથું મૂકીને સૂવું. - સાવચેત ન રહીએ તો ખંડાઈ જવાય એવી ભયંકર-જોખમ ભરેલી સ્થિતિમાં રહેવું; જોખમ માથે મૂકીને રહેવું.
92. ઓળિયો ધોળિયો કરવો.- વારી જવું; ન્યોછાવર થઈ જવું.
93. એરંડિયું પીવું. -મોં બગડવું.
94. એક માળાના મણકા. - સરખા સ્વભાવ-કદ-રૂપ-જાત-ગુણ-વિદ્યાનું માણસ
95. ઊંઘા એકડા. - અવળા પ્રયત્ન.
96. આંધળી ભેંસે મોઢવું ભાળવું. - જોઈતું મળ્યા પછી એને છોડતાં લોભ વધવો.
97. આંખમાં ભમરીઓ રમવી. - આંખની કીકી ચકોરપણે આમતેમ ફરવી.
98. આશા બાંધવી-સેવવી. - આશા ફળવાની ઉમેદ રાખવી.
99. આગ લગાડવી. - કજિયો કરાવવો; લઢવાડ કરાવવી.
100. અંધારામાં કુટાવું.- કાંઈ જાણ્યા વિના મિથ્યા પ્રયાસ કરવો.

❖ પરિશિષ્ટ : ૨

૦ એકમ-૨ : 'કહેવતો' (અભ્યાસક્રમ માટે નિયત કરેલ કહેવતો):

(નોંધ: એકમ - ૨ માં નિર્દિષ્ટ 'કહેવતો' - એ પેટા મુદ્દા માટે નીચે મુજબની ૧૦૦ કહેવતો નિયત કરવામાં આવેલ છે.પરીક્ષા માટે એક કહેવતનો એક ગુણભાર આપવામાં આવેલ છે. તેને ધ્યાને રાખી પ્રશ્નપત્ર તૈયાર કરવાનું રહેશે.)

❖ કહેવતો

૧. અક્કરમીનો પડિયો કાણો. - કમનસીબ વ્યક્તિને દુઃખ ને દુઃખ જ હોય.
૨. અધૂરો ઘડો છલકાય. - અલ્પજ્ઞાની જ વિદ્વતાનો ડોળ કરે.
૩. આડે લાકડે આડો વાઢ. (વેહ, વહેર) - ખરાબ માણસો સાથે ખરાબ જ વર્તીવ હોવો ઘટે.
૪. આપ ભલા તો જગ ભલા. - ભલા સાથે સૌ ભલું.
૫. આંગળી પકડી પહોંચો કરડવો. - સહેજ છૂટ કે પ્રવેશ મળતાં સંપૂર્ણ છૂટ કે પ્રવેશ મેળવવા.
૬. ઊંટનાં અઢારે વાંકાં. - દોષનો ભંડાર.
૭. એક પંથ ને દો કાજ. - એક કામ કરતાં બે કામ થાય.
૮. એક મ્યાનમાં બે તલવાર ન સમાય. - બંને સમર્થો એક જ સ્થાને ન રહી શકે.
૯. કજિયાનું મૂળ હાંસી ને રોગનું મૂળ ખાંસી. - મશ્કરીમાંથી કજિયો થાય ને ઉધરણમાંથી રોગ થાય.
૧૦. કજિયાનું મોં કાળું. - કંકાસથી દૂર રહેવું સારું.
૧૧. કાંકરે કાંકરે પાળ બંધાય. - થોડું થોડું કરતાં મોટું કામ પણ પાર પડે.
૧૨. કોલસાની દલાલીમાં હાથ કાળા. - દુર્જને સાથે કામ પડવાથી કલંક લાગે છે.
૧૩. કયાં રાજા ભોજ ને કયાં ગાંગો તેલી? - બંનેના ગુણો વચ્ચે સહેજ પણ તુલના ન થઈ શકે.
૧૪. ખાડો ખોડે તે પડે. - કરે તેવું પામે.
૧૫. ગરજ સરી એટલે વેદ વેરી. - સ્વાર્થ પૂરો થતાં સંબંધ છૂટે.
૧૬. ગાજ્યા મેઘ વરસે નહી. - બોલે તે કરે નહિ.
૧૭. ઘર ફૂટયે ઘર જાય. - અંદર અંદર મતભેદ પડતાં શત્રુ ફાવે.
૧૮. ઘરડાં ગાડાં વાળે. - અનુભવીઓની સલાહ ખરે ટાણે ખપ લાગે.
૧૯. ઘરકી મુરઘી દાલ બરાબર. - ઘરની વસ્તુની કોઈ કદર કરતું નથી.
૨૦. ઘર વેચીને તીરથ કરવું. - સારી વસ્તુ વેચી ખરાબ વસ્તુ લેવી.
૨૧. ઘી ઢળ્યું તો ખીચડીમાં. - પોતાને જ લાભ થવો.
૨૨. ચડ જા બેટા શૂળી પર. - વહાલ દેખાડીને કાસળ કાઢવું.
૨૩. ચોર કોટવાળને દંડે... - શઠ માણસ ન્યાયની વાત કરે.
૨૪. છઠ્ઠેરીના છયે સરખાં. - કોઈમાં વિશેષ ગુણ નહિ.
૨૫. છાણના દેવને કપાસિયાની આંખ. - યોગ્યતા મુજબ સત્કાર કરવો.
૨૬. જર ચાલ્યો સો કર. - પૈસાથી બધું થાય.
૨૭. જર, જમીન, ને જોડુ એ ત્રણે કજિયાનાં છોડુ. - પૈસો, જમીન, ને સ્ત્રી કજિયાનાં કારણ.

28. જેવી દૃષ્ટિ તેવી સૃષ્ટિ. - જેવા પોતે તેવા બીજા.
29. જે મોઢે પાન ચાવ્યાં તે મોઢે કોયલા કેમ ચવાય? - એકવાર વચન આપ્યું તે કેમ ઉથાપાય?
30. જ્યાં સુધી શ્વાસ ત્યાં સુધી આશ. - મૃત્યુ લગી આશા ન છૂટે.
31. ઝાઝી કીડીઓ સાપને તાણે. - ઓછા બળવાન પણ વધારે માણસો વધારે બળવાનને પણ હંફાવે.
32. ટકે શેર ભાજી; ટકે શેર ખાજાં. - સારું નરસું સૌ સરખું.
33. ડાંગે માર્યા પાણી જુદાં ન પડે. - એકસંપમાં ઝટ કુસંપ ન કરાવી શકાય.
34. ડૂબતો માણસ તરણું ઝાલે. - શ્વાસ ત્યાં સુધી આશ.
35. ઢમ ઢોલ માંહે પોલ. - બહારથી સારું પણ અંદરથી ખરાબ.
36. તેજીને ટકોર ને ગધેડાને ડફણાં. - બુદ્ધિશાળી તો અણસારામાં જ સમજે; મૂરખ જોડે જ લમણાઝીક કરવી પડે.
37. તેલ જુઓ તેલની ધાર જુઓ. - સંજોગો જોઈને ધીરજથી કામ કરો.
38. દૂધનો દાઝયો છાશ પણ ફૂંકી ફૂંકીને પીએ. - એકવાર કડવો અનુભવ થયા પછી ભય ન હોય ત્યાં પણ ભય દેખાય.
39. ધોબીનો ફૂતરો નહિ ધરનો કે નહિ ઘાટનો. - -બેય પક્ષને પ્રસન્ન રાખવા મથનાર નિષ્ફળ જાય છે.
40. ધોળું એટલું દૂધ નહિ. - બહારથી સારું તે બધેથી જ સારું ન હોય.
41. નમે તે સૌને ગમે. - નમ્રતા મોટો ગુણ છે.
42. નાચવું નહિ ત્યારે આંગણું વાંકું. - કામ કરતાં આવડે નહિ ને ખોટું બહાનું બતાવવું.
43. નાનો તોપણ રાઈનો દાણો. - નાનો માણસ પણ શક્તિશાળી.
44. નેવનાં પાણી મોભે ન ચડે. - અશક્ય શક્ય ન બને.
45. પગ જોઈને પાથરણું તાણો. - શક્તિ જોઈને કામ કરો.
46. પહેલું સુખ તે જાતે નર્યા. - તંદુરસ્તી એ પ્રથમ સુખ.
47. પાકે ઘડે કાંઠા ન ચડે. - અમુક વખત વીતી ગયા પછી પરિસ્થિતિ ન સુધરે.
48. પાણીમાં રહેવું ને મગર સાથે વેર. - જેના હાથ નીચે રહેતા હોઈએ તેની સાથે વેર બાંધવું ઠીક નહિ.
49. પારકી આશ સદા નિરાશ. - બીજા ઉપરનો આધાર નકામો.
50. પેટનો બબ્બો ગામ બાળે. - પોતાના દુઃખે સૌને દુઃખમાં નાખે.
51. બોલે તેના બોર વેચાય. - કહ્યા વિના કોઈ ન જાણે.
52. ભાગ્યશાળીને ભૂત રળે. - ભાગ્ય બળવાન હોય તો બધું મળે.
53. ભાવતું હતું ને વેદે કહ્યું. - પોતાને ગમતું હોય ને હિતસ્વી એ જ સૂચવે.
54. ભીખનાં હાંલ્લાં શીકે ચડે નહિ. - ભીખ માગ્યે શ્રીમંત ન થવાય.
55. ભેંસ આગળ ભાગવત. - અણસમજીને ઉપદેશ આપવો નકામો છે.
56. મન ચંગા તો કથરોટમાં ગંગા. - અંતઃકરણ પવિત્ર હોય તો યાત્રા કરવાની જરૂર નથી.
57. મુખમાં રામ અને બગલમાં છૂરી. - દેખાવે સારો પણ દિલમાં કપટી.
58. મૂઈ ભેંસના મોટા ડોળા. - વસ્તુની હયાતી બાદ તેની કદર થાય.
59. મોરનાં ઈંડાંને ચીતરવાં ન પડે. - સાચી વસ્તુને જાહેરાતની જરૂર નથી.

60. રાત થોડી ને વેશ ઝાઝા. - સમય ઓછો ને કામ વધારે.
61. લીલા વનના સૂડા ઘણા. - લાભ દેખાય ત્યાં ઘણા આવે.
62. વખાણી ખીચડી દાંતે વળગે. - વખાણીએ તે જ ખરાબ નીવડે.
63. વસુ વિના નર પશુ. - લક્ષ્મી વિનાના માણસની ગણના થતી નથી.
64. વાડ વિના વેલો ન ચઢે. - ઊંચું સ્થાન મેળવવા કોઈ મોટાની ઓથ હોવી જોઈએ.
65. વાર્યા ન વળે તે હાર્યા વળે. - કંઈ ઉપાય ન ચાલે ત્યારે આપમેળે ઠેકાણે આવે.
66. વિનાશકાળે વિપરીત બુદ્ધિ. - વિનાશ થવાનો હોય ત્યારે બુદ્ધિ બગડે.
67. સંઘર્યો સાપ પણ કામમાં આવે. - સંઘરેલી નકામી વસ્તુ પણ વખત આવ્યે ઉપયોગી થઈ પડે.
68. સંપ ત્યાં જંપ. - સંપથી શાંતિ ને સુખ મળે છે.
69. સાઠી બુદ્ધિ નાઠી. - ઘરડાં થાય તેમ મતિ જાય.
70. સાચને નહિ આંચ. - સત્યનો સદા જય થાય છે.
71. સાપ ગયા ને લિસોટા રહ્યા. - સારી વસ્તુ ગઈ ને નકામી કાયમ થઈ.
72. મળ્યા ત્યારે મીર ને ન મળ્યા ત્યારે ફકીર. - પૈસો આપ્યો હોય ત્યારે ઉદાર અને ન આવ્યો હોય ત્યારે યાચક
73. માગીને ખાવું ને મસિદે સૂવું. - ભીખ માગી ખાવું અને મસિદે મફત સૂવું એવું રખડતું જીવન.
74. કાગડો દહીંથરું લઈ ગયો. - સારી વસ્તુ અયોગ્ય વ્યક્તિને હાથ ગઈ.
75. ડાહી સાસરે ન જાય ને ગાંડીને શીખામણ આપે. - પોતે ન કરે તે કરવા બીજાને શીખામણ આપે.
76. ખીજ્યું કરડે પગને, રીઝ્યું ચાટે મુખ. - ફતરાંની ભાઈબંધીમાં બે બાજુથી દુખ
77. ખાળે ડૂયા ને દરવાજા મોકળા. - અતિ બેદરકારી.
78. એરણની ચોરી ને સોયનું દાન. - પાપ કે ગુનાવાળું કૃત્ય કરીને ઢાંકવા સત્કર્મનો આડંબર કરવો, ખૂબ કામ કરાવી ઘણું ઓછું વળતર આપવું.
79. ભાંડ્યું ભાંડ્યું તોયે ભરૂચ. - પડતીના સમયમાં અસલી ગૌરવ ટકાવી રાખવું.
80. ભૂખ ના જુએ ભાખરો, ને ઊંઘ ના જુએ સાથરો. - ભૂખ્યાને અને ઊંઘદાને સારાનરસાનો વિવેક હોતો નથી.
81. લાલો લાભ વિના લોટે નહિ. - લાલો લાભ હોય ત્યાં જ જાય.
82. મિયાંબીબી રાજી તો કયા કરેગા કાજી? - પતિપત્ની વચ્ચે સુમેળ હોય તો સમાજની શી પરવા?
83. લંકાની લાડી ને ઘોઘાનો વર. - દક્ષિણની કન્યા ને પશ્ચિમનો વર.
84. નાણાં વિનાનો નાથિયો, ને નાણે નાથાલાલ. - નાણું ન હોય તો નાથિયો કહી બોલાવે ને નાણાવટી હોય તો નાથાલાલ કહી બોલાવે.
85. નાક કપાવું. - આબરૂ ગુમાવવી.
86. વો દિન કહાં કે મિયાં કે પાંવમેં જૂતી. - બદનસીબ માણસને સારી વસ્તુ કયાંથી મળે ?
87. ઉજ્જડ ગામમાં એરંડો પ્રધાન. - કંઈ ન જાણનારાઓમાં થોડું ઘણું જાણતો હોય તેને ભાવ પુછાય.
88. ઊતર્યો અમલદાર કોડીનો. - સત્તા ગુમાવ્યા પછી અધિકારીનું માન સચવાતું નથી.
89. ખાતર પર દિવેલ. - નુકસાન ભેગું થોડું વધારે નુકસાન.
90. ઘર ફૂટયે ઘર જાય. - અંદર અંદર મતભેદ પડતાં શત્રુ જ ફાવે.

91. જાગતો બમણું ઘોરે. - ઢોગી માણસ સચ્ચાઈનો વધુ દેખાવ કરે.
92. ભેંસના શિંગડાં ભેંસને ભારે. - પોતાની ખામીથી પોતાને જ નુકસાન થાય છે.
93. સૂંઠને ગાંગડે ગાંધી ન થવાય. - અલ્પ પ્રયાસથી મોટી સિદ્ધિ પ્રાપ્ત ન થાય.
94. વાડ ચીભડાં ગળે. - રક્ષક હોય તે જ ભક્ષક બને.
95. જીવતો નર ભદ્રા પામે. - જીવન બચે તો સુખ ગમે ત્યાંથી મળે.
96. નાનો પણ રાઈનો દાણો. - ઉંમર કે કદ ભલે નાનું પણ શક્તિ વધુ.
97. નાદારની દોસ્તીને જીવનું જોખમ. - ઓછી અક્કલવાળાની મિત્રતા સારી નહિ.
98. દયાને ડાકણ ખાય. - દયા કરવા જતાં આફત વહોરવી પડે.
99. માસી પરણ્યાં ને ફોઈ રાંડયાં. - બધું એકનું એક.
100. લાગ્યું તો તીર નહિતર તુક્કો. - સફળ થવાય તો ઠીક નહિતર ગુમાવવાનું શું?

Check list

અભ્યાસક્રમ આનુસંગિક બાબત

1. Program outcomes અને Program Specific Outcomes દર્શાવેલ છે? હા_____
2. અભ્યાસક્રમ અંતર્ગતના ઓર્ડિનન્સ તથા રેગ્યુલેશન પ્રવેશ, પરીક્ષા અને પરિણામને ધ્યાને લઈ દર્શાવેલ છે ? હા_____
3. આ અભ્યાસક્રમમાં Multiple Entry and Exit ની જોગવાઈ કરેલ છે ? હા_____
4. આ અભ્યાસક્રમ NEP-2020 ને ધ્યાને લઈ UGC દ્વારા પ્રકાશિત કરાયેલ Curriculum & Credit Framework for 4 year Under Graduate Program ગાઈડ લાઈન્સ તથા રાજ્ય સરકારશ્રીના તા.૧૧/૦૭/૨૦૨૩ના ઠરાવ ત્યારબાદ તા.૨૭/૦૭/૨૦૨૩ના રોજ પ્રકાશિત થયેલ સ્ટાન્ડર્ડ ઓપરેટિંગ પ્રોસિજર તેમજ ત્યારબાદ તેને આનુસંગિક તા.૨૮/૦૭/૨૦૨૩ના રોજ આવેલ સુધારા મુજબ તૈયાર કરવામાં આવેલ છે ? હા_____
5. IKS તથા VAC આનુસંગિક અભ્યાસક્રમ તથા બાસ્કેટ રાજ્ય સરકારશ્રીના તા.૧૧/૦૭/૨૦૨૩ના ઠરાવ મુજબ તૈયાર કરવામાં આવેલ છે ? હા_____

વિષય આનુસંગિક બાબત (દરેક વિષયની શરૂઆતમાં નીચેની બાબત દર્શાવવાની રહેશે)

1. Course Outcomes દરેક વિષયની શરૂઆતમાં દર્શાવેલ છે ? હા_____
2. Employability/Entrepreneurship/Skill Development પર કેન્દ્રિત થયેલ છે કે નહિ ? હા_____
3. Value added Courses Imparting Transferable and Life Skills ના ગુણો ધરાવે છે ? હા_____
4. Major ☐ Minor ☐ Skill Enhancement Courses ☒
 Ability Enhancement Courses ☐ Value Added Courses ☐ Exit/ Vocational Courses ☐
5. Holistic Education ☐ Multidisciplinary ☐ Interdisciplinary ☐ IKS ☐
6. દિવ્યાંગ માટે વિષય અંતર્ગત આનુસંગિક જોગવાઈ કરાયેલ છે ? ના_____
7. New India Literacy Programme (NILP) મુજબનો વિષય છે ? હા_____
8. Swayam પ્લેટફોર્મ પરના MOOC વિષય પર આધારિત આ વિષય છે ? હા_____

Board of Studies in the subject Gujarati

Faculty of Arts

Chairman

Date : 24/05/2024

SAURASHTRA UNIVERSITY

NEP 2020

Semester: 03 (Three)

Course: SEC-03: Gujarati

Syllabus Structure for Theoretical Papers of Skill Enhancement Course

(ક્ષમતા વૃદ્ધિ સૈદ્ધાંતિક પેપરનું અભ્યાસક્રમ માળખું)

Part-A: Introduction				
વિભાગ – અ : પરિચય				
Program Name	Program Type	Program Year	Program Applied	Course Type
Bachelor of Arts Under Graduate	Under Graduate	04 Year Honours & Research	June 2023	Ability Enhancement Course

1	Semester :	03 (Three)
2	Course/Subject :	SEC-03 : Gujarati
3	Course Code :	
4	Course Title : (અભ્યાસક્રમનું શીર્ષક)	ગુજરાતી પ્રૂફવાચન અને જોડણી -૨
5	Course Type : (અભ્યાસક્રમનો પ્રકાર) (DSC/IDC/MDC/AEC/SEC/CVC/IKS)	Skill Enhancement Course (AEC)
6	Course Learning Outcomes (CLO)	Outcomes: - વિદ્યાર્થીઓને ભાષાકીય જ્ઞાન આપવું તેમજ વિદ્યાર્થીઓમાં ભાષાકીય ભૂલ શોધવાની વિશેષ દૃષ્ટિ કેળવવી. - પ્રૂફ-વાચનનું કૌશલ કેળવવું. Course Learning Outcomes : - પ્રૂફ-વાચનનું કૌશલ હાંસલ કરવાથી વિદ્યાર્થી નોકરી દ્વારા કે વ્યક્તિગત કૌશલથી આર્થિક ઉપાર્જન પ્રાપ્ત કરી શકશે. - ગુજરાત મૂલકી સેવાની સ્પર્ધાત્મક પરીક્ષાઓ પસાર કરવામાં ઉપયોગી બનશે.
7	Credit Value	02 (Two)
8	Total Marks	Maximum Marks: 50 (25 + 25)
9	Passing Marks	Minimum Passing Marks: 18

 ચેરમેન
 ગુજરાતી અભ્યાસ સમિતિ

Part-B: Content of the Course

વિભાગ – બ : અભ્યાસક્રમની સામગ્રી

- Total Number of Lectures and Tutorials-30 (02 hours per week)
- A Semester Comprises 90 Working Days

Unit	Topics	Number of Lectures
	▪ ત્રીજા સેમેસ્ટર માટે અભ્યાસક્રમ : ○ ગુજરાતી પ્રૂફવાયન અને જોડણી -3	
1	▪ વિરામચિહ્નો : ○ અલ્પવિરામ, અર્ધવિરામ, પૂર્ણવિરામ, ગુરૂવિરામ. ○ આશ્રય ચિહ્ન, પ્રશ્નચિહ્ન, અવતરણચિહ્ન, લોપચિહ્ન, એજનચિહ્ન. ○ લઘુરેખા, ગુરુરેખા, તિર્યકરેખા. ○ લઘુકૌંસ, ગુરુકૌંસ, છગડિયો કૌંસ ○ ખંડવાર્ણ, કાકપદ (ઘોડી), ફૂદડી ▪ વિભક્તિ : ○ વિભક્તિ અને તેનાં પ્રકારો, વિભક્તિ દર્શક અનુગો અને નામયોગીઓ	15
2	▪ સમાસ : સમાસ અને સમાસના પ્રકાર : ○ સર્વપદપ્રધાન સમાસ ○ એકપદપ્રધાન સમાસ ○ અન્યપદપ્રધાન સમાસ (ગુજરાતી ભાષાની વાસ્તવિક સ્થિતિને લક્ષમાં રાખી સમસનો પરિચય કરાવવો.) ▪ સંધિ : સંધિના પ્રકારો અને નિયમો : ○ સ્વરસંધિ અને તેનાં નિયમો ○ વ્યંજનસંધિ અને તેનાં નિયમો ○ વિસર્ગસંધિ અને તેનાં નિયમો (ઉપરોક્ત સંધિ પ્રકારોનો પ્રાથમિક અભ્યાસ અને પ્રકારો પર પ્રશ્ન પૂછવો) ○ સંધિવિગ્રહ (ઉપરોક્ત સંધિ પ્રકારોમાંથી મહત્ત્વનાં સંધિ-શબ્દોનો અભ્યાસ કરાવવો. મૂલ્યાંકનમાં એક સંધિવિગ્રહનો એક ગુણભાર રાખવો)	15
Keywords/Tags: માતૃભાષાની સજ્જતાથી વિદ્યાર્થીઓમાં લેખન-સર્જન, સંવાદ, ઉદબોધન, અભિવ્યક્તિ જેવાં કૌશલનું સંવર્ધન.		

Part-C : Learning Resources

વિભાગ – ક : પાઠ્યક્રમ તેમજ સંદર્ભ સાહિત્ય

Text Books, Reference Books, Other resources

(પાઠ્ય પુસ્તકો, સંદર્ભ પુસ્તકો, અન્ય સંસાધનો)

■ સંદર્ભગ્રંથ સૂચિ :

- પ્રૂફ-વાચન – રતિલાલ સાં. નાયક, અનાડા બૂક ડીપો
- ભાષા સજ્જતા અને લેખન કૌશલ – ડૉ. યોગેન્દ્ર વ્યાસ; પાર્શ્વ પ્રકાશન, અમદાવાદ
- ભાષા વિવેક – પ્રકાશન : ભાષાનિયામકની કચેરી, ગાંધીનગર
- અપઠિત – સં. પ્રકાશ રાવલ, રાવલ પ્રકાશન, પાટણ
- ભાષા લેખન-કે. કા. શાસ્ત્રી, લક્ષ્મી પુસ્તક ભંડાર, અમદાવાદ
- અપઠિત લેખન કૌશલ અને પરિશીલન - ડૉ. નીતિન વડગામા, પાર્શ્વ પ્રકાશન, અમદાવાદ
- ગુજરાતી લેખન, - ડૉ. નિયતિ અંતાણી
- પાયાનો પર્યાયકોશ, - ડૉ. મફતલાલ ભાવસાર, પ્રકાશન આર. આર. શેઠ એન્ડ કંપની પ્રા. લિ.
- ગુજરાતી ભાષાનું વ્યાકરણ, - યોગેન્દ્ર વ્યાસ, યુનિવર્સિટી ગ્રંથનિર્માણ બોર્ડ
- ગુજરાતી શબ્દાર્થ કોશ, - સં. યોગેન્દ્ર વ્યાસ, અરવિંદ ભાંડારી, અરુણોદય પ્રકાશન
- ગુજરાતી જીપીએસસી – પ્રિલિમ, - ડૉ. અર્યના પટેલ, અરુણોદય પ્રકાશન
- વ્યાકરણવિમર્શ ગુજરાતી ભાષા, - ડૉ. નિયતિ અંતાણી
- ગુજરાતી વ્યાવહારિક વ્યાકરણ, - અરવિંદ ભાંડારી, અરુણોદય પ્રકાશન
- ગુજરાતી વ્યાકરણ, - સં. ધનશ્યામભાઈ યુડાસમા, વર્લ્ડ ઈનબ્રોકસ
- ગુજરાતી વ્યાકરણ અને ગુજરાતી સાહિત્ય, - કનાલા ધર્મેન્દ્ર એ., નવયુગ પબ્લીકેશન
- **E-Resource Link :**
 - <https://gujarativishwakosh.org/>
 - <https://www.youtube.com/watch?v=Mz9BLShrfTg>
 - <https://listrovert.com/proofreading-kya-hota-hai-in-hindi/>
 - <https://www.indiaspeaksdaily.com/proof-reading-and-its-need>

Suggested equivalent online courses:

Part - D : Assessment and Evaluation

વિભાગ – ૩ : પરીક્ષણ અને મૂલ્યાંકન

Suggested Continuous Evaluation Methods :

Maximum Marks : 50 :

1. Continuous Comprehensive Evaluation (CCE) : 50% (25) Marks
2. Semester End Evaluation (SEE): 50% (25) Marks

Internal Assessment : Continuous Comprehensive Evaluation (CCE) : 50% (25 Marks)	• Class Test (Monthly) • Assignment (Class & Home) • Quiz / Objective (MCQ) Test	10 10 <u>05</u> Total Marks 25
External Assessment : Semester End Evaluation (SEE): 50% (25) Marks Time : 01:30 Hours	▪ Section (A) : ○ Two Long Question ▪ Section (B) : ○ Fourteen Multiple Choice Questions	02 X 10 = 20 05 X 01 = 05 Total Marks 25

❖ ગુજરાતી વિષયના 25 ગુણનાં પ્રશ્નપત્રનું માળખું (આ પેપરનું પ્રશ્નપત્રનું માળખું નીચે મુજબ રહેશે.)

- પ્રશ્ન-1. _____ (10)
અથવા
- પ્રશ્ન-1. _____ (10)
- પ્રશ્ન-2. _____ (10)
અથવા
- પ્રશ્ન-2. _____ (10)
(A) _____
(B) _____
- પ્રશ્ન-5. પાંચ બહુવિકલ્પ પ્રશ્નો (MCQ) (05)

Check list

અભ્યાસક્રમ આનુસંગિક બાબત

1. Program outcomes અને Program Specific Outcomes દર્શાવેલ છે? હા_____
2. અભ્યાસક્રમ અંતર્ગતના ઓર્ડિનન્સ તથા રેગ્યુલેશન પ્રવેશ, પરીક્ષા અને પરિણામને ધ્યાને લઈ દર્શાવેલ છે ? હા_____
3. આ અભ્યાસક્રમમાં Multiple Entry and Exit ની જોગવાઈ કરેલ છે ? હા_____
4. આ અભ્યાસક્રમ NEP-2020 ને ધ્યાને લઈ UGC દ્વારા પ્રકાશિત કરાયેલ Curriculum & Credit Framework for 4 year Under Graduate Program ગાઈડ લાઈન્સ તથા રાજ્ય સરકારશ્રીના તા.૧૧/૦૭/૨૦૨૩ના ઠરાવ ત્યારબાદ તા.૨૭/૦૭/૨૦૨૩ના રોજ પ્રકાશિત થયેલ સ્ટાન્ડર્ડ ઓપરેટિંગ પ્રોસિજર તેમજ ત્યારબાદ તેને આનુસંગિક તા.૨૮/૦૭/૨૦૨૩ના રોજ આવેલ સુધારા મુજબ તૈયાર કરવામાં આવેલ છે ? હા_____
5. IKS તથા VAC આનુસંગિક અભ્યાસક્રમ તથા બાસ્કેટ રાજ્ય સરકારશ્રીના તા.૧૧/૦૭/૨૦૨૩ના ઠરાવ મુજબ તૈયાર કરવામાં આવેલ છે ? હા_____

વિષય આનુસંગિક બાબત (દરેક વિષયની શરૂઆતમાં નીચેની બાબત દર્શાવવાની રહેશે)

1. Course Outcomes દરેક વિષયની શરૂઆતમાં દર્શાવેલ છે ? હા_____
2. Employability/Entrepreneurship/Skill Development પર કેન્દ્રિત થયેલ છે કે નહિ ? હા_____
3. Value added Courses Imparting Transferable and Life Skills ના ગુણો ધરાવે છે ? હા_____
4. Major ☐ Minor ☐ Skill Enhancement Courses ☐
Ability Enhancement Courses ☐ Value Added Courses ☐ Exit/ Vocational Courses ☐
5. Holistic Education ☐ Multidisciplinary ☐ Interdisciplinary ☐ IKS ☒
6. દિવ્યાંગ માટે વિષય અંતર્ગત આનુસંગિક જોગવાઈ કરાયેલ છે ? ના_____
7. New India Literacy Programme (NILP) મુજબનો વિષય છે? હા_____
8. Swayam પ્લેટફોર્મ પરના MOOC વિષય પર આધારિત આ વિષય છે ? હા_____

Board of Studies in the subject Gujarati Faculty of Arts_____

Chairman

Date: 24/05/2024

SAURASHTRA UNIVERSITY

NEP 2020

Semester: 03 (Three)

Course: IKS-02: Gujarati

Syllabus Structure for Theoretical Papers of Indian Knowledge Systems (IKS) Course

(ભારતીય જ્ઞાન પ્રણાલીઓના સૈદ્ધાંતિક પેપરનું અભ્યાસક્રમ માળખું)

Part-A: Introduction વિભાગ – અ : પરિચય				
Program Name	Program Type	Program Year	Program Applied	Course Type
Bachelor of Arts Under Graduate	Under Graduate	04 Year Honours & Research	June 2023	IKS Course
1	Semester :	03 (Three)		
2	Course/Subject :	IKS-02 : Gujarati		
3	Course Code :			
4	Course Title : (અભ્યાસક્રમનું શીર્ષક)	ભારતીય જ્ઞાન પરંપરા : ગુજરાતી સંત કવિ : ભોજ ભગત : 'ભોજ ભગતના ચાબખા'		
5	Course Type : (અભ્યાસક્રમનો પ્રકાર) (DSC/IDC/MDC/AEC/SEC/CVC/IKS)	Indian Knowledge Systems Course (IKS)		
6	Course Learning Outcomes (CLO)	Outcomes: - ગુજરાતી સંતવાણી એ ભારતીય ધર્મ-સંસ્કૃતિનું શાસ્ત્ર છે. જ્ઞાનમાર્ગી ભોજ ભગતના ચાબખાના અધ્યયનથી વિદ્યાર્થીઓ ભારતીય જ્ઞાન પરંપરાથી અભિમુખ થશે. - વિદ્યાર્થીઓમાં ભારતીય પરંપરાના જીવનમૂલ્યોનું સિંચન થશે.		
7	Credit Value	02 (Two)		
8	Total Marks	▪ Maximum Marks: 50 (25 + 25)		
9	Passing Marks	▪ Minimum Passing Marks: 18		

ચેરમેન
ગુજરાતી અભ્યાસ સમિતિ

Part-B: Content of the Course

વિભાગ – બ : અભ્યાસક્રમની સામગ્રી

Total Number of Lectures and Tutorials-30 (02 hours per week)

A Semester Comprises 90 Working Days

Unit	Topics	Number of Lectures
	ભારતીય જ્ઞાન પરંપરા : ગુજરાતી સંત કવિ : ભોજ ભગત : 'ભોજ ભાગતના ચાબખા' - સંપાદક: મનસુખલાલ સાવલિયા	
1	■ ભોજ ભગતનું જીવન ■ ભોજ ભગતની કાવ્યસાધના ■ ભોજ ભગતની વાણીમાં સમાજદર્શન ■ ભોજ ભગતના ચાબખાની મહાત્મા ગાંધી ઉપર અસર ■ ભોજ ભગતના ચાબખામાં ભારતીય જ્ઞાનપરંપરા	15
2	■ પસંદગીના ચાબખાઓ : ○ ભક્તિ શૂરવીરની સાચી ○ મુરખા ! જનમ ગયો તારો ○ પ્રાણીયા ! ભજ લેને કિરતાર ○ મુરખને કઈ પેરે સમજવું ! ○ મન તું હજું શિખામણ માન ○ સુરતી શામ શું સાંધો રે ○ પિયાલો પીને થયા ચક્ર્યૂર ○ જોઈ લ્યો જગતના બાવા ○ જીવ! તું જોને અભાગિયા ○ જીવને શ્વાસ તણી સગાઈ ○ મુરખની દાઢી થઈ ધોળી	15

Keywords/Tags: પ્રાચીન, પૌરાણિક ભારતીય જીવનમૂલ્યોનું સિંચન અને કૌશલ સંવર્ધન.

Part-C : Learning Resources

(વિભાગ – ક : પાઠ્યક્રમ તેમજ સંદર્ભ સાહિત્ય)

Text Books, Reference Books, Other resources

(પાઠ્ય પુસ્તકો, સંદર્ભ પુસ્તકો, અન્ય સંસાધનો)

○ સંદર્ભગ્રંથ સૂચિ :

- ભોજ ભગતના ચાબખા - લેખક મનસુખલાલ સાવલિયા પ્રકાશક: પ્રવીણ પ્રકાશન, રાજકોટ.
- ભોજલવાણીનું અમૃત વરસે અનરાધાર સંપાદક: મનસુખલાલ સાવલિયા પ્રકાશક: ડૉ.જયદીપકુમાર ડી.સાવલિયા, અમરેલી.
- સંતકવિ ભોજલરામ - પરંપરા અને પ્રદાન - સંપાદકો: મનસુખલાલ સાવલિયા તથા અન્ય પ્રકાશક: પ્રવીણ પ્રકાશન, રાજકોટ.
- ભોજ ભગતની વાણી- સંપાદકો: મનસુખલાલ સાવલિયા તથા અન્ય પ્રકાશક: વેકો ફિલ્મ્સ ટ્રસ્ટ, રાજકોટ.
- ભોજ ભક્ત-એક પાવન દર્શન-લેખક: નિખિલકુમાર બી.સાવલિયા, પ્રકાશક: ભોજ ભગત ચેરીટેબલ ટ્રસ્ટ, અમરેલી.
- ગુજરાતી સાહિત્યનો ઇતિહાસ ગ્રંથ-૨ ખંડ-૧, સંપાદકો: ઉમાશંકર જોશી તથા અન્ય ,પ્રકાશક ગુજરાતી સાહિત્ય પરિષદ અમદાવાદ.
- મધ્યકાલીન ગુજરાતી જ્ઞાનમાર્ગી કવિતા સંપાદક- ડૉ. બળવંત જાની, પાશ્વ પ્રકાશન, અમદાવાદ.

○ E-Resource Link :

- https://gu.wikipedia.org/wiki/%E0%AA%AD%E0%AB%8B%E0%AA%9C%E0%AA%BE_%E0%AA%AD%E0%A%97%E0%AA%A4
- <https://gujarativishwakosh.org/%E0%AA%AD%E0%AB%8B%E0%AA%9C%E0%AB%8B-%E0%AA%AD%E0%AA%97%E0%AA%A4/>
- https://gu.wikisource.org/wiki/%E0%AA%B8%E0%AA%B0%E0%AB%8D%E0%AA%9C%E0%AA%95:%E0%AA%AD%E0%AB%8B%E0%AA%9C%E0%AA%BE_%E0%AA%AD%E0%AA%97%E0%AA%A4
- https://gu.wikiquote.org/wiki/%E0%AA%B6%E0%AB%8D%E0%AA%B0%E0%AB%87%E0%AA%A3%E0%AB%80:%E0%AA%AD%E0%AB%8B%E0%AA%9C%E0%AA%BE_%E0%AA%AD%E0%AA%97%E0%A%4%E0%AA%A8%E0%AA%BE_%E0%AA%9A%E0%AA%BE%E0%AA%AC%E0%AA%96%E0%AA%BE

Suggested equivalent online courses:

Part - D : Assessment and Evaluation

વિભાગ - ડ : પરીક્ષણ અને મૂલ્યાંકન

Suggested Continuous Evaluation Methods :

Maximum Marks : 50 :

1. Continuous Comprehensive Evaluation (CCE) : 50% (25) Marks
2. Semester End Evaluation (SEE): 50% (25) Marks

Internal Assessment : Continuous Comprehensive Evaluation (CCE) : 50% (25 Marks)	• Class Test (Monthly) • Assignment (Class & Home) • Quiz / Objective (MCQ) Test	10 10 05 Total Marks 25
External Assessment : Semester End Evaluation (SEE): 50% (25) Marks Time : 01:30 Hours	▪ Section (A) : ○ Two Long Question ▪ Section (B) : ○ Fourteen Multiple Choice Questions	02 X 10 = 20 05 X 01 = 05 Total Marks 25

❖ ગુજરાતી વિષયના 25 ગુણનાં પ્રશ્નપત્રનું માળખું (આ પેપરનું પ્રશ્નપત્રનું માળખું નીચે મુજબ રહેશે.)

- પ્રશ્ન-1. _____ (10)
અથવા
- પ્રશ્ન-1. _____ (10)
- પ્રશ્ન-2. _____ (10)
અથવા
- પ્રશ્ન-2. _____ (10)
(A) _____
(B) _____
- પ્રશ્ન-5. પાંચ બહુવિકલ્પ પ્રશ્નો (MCQ) (05)

SAURASHTRA UNIVERSITY
Bachelor of Arts (UG Program)
NEP 2020 મુજબનો ગુજરાતી વિષયનો અભ્યાસક્રમ

જૂન ૨૦૨૩ થી ક્રમશઃ અમલ

Sr.	Program Name	Sem.	Course/ Subject	Course Title	Paper No.	Credit	Internal Marks	External Marks	Practical/ Viva /Research/ Internship Marks	Total Marks	Course Code
Semester -3											
1	Bachelor of Arts UG	3	Major-DSC-05 : Gujarati	ગ્રંથકારનો અભ્યાસ : (કવન-જીવન), પન્નાલાલ પટેલ : કૃતિ 'મળેલા જીવ'	DSC-05	04	50	50	-	100	
2	Bachelor of Arts UG	3	Major-DSC-06 : Gujarati	અદ્યતન કૃતિનો અભ્યાસ : 'મોજમાં રે'વું રે !' લે. રતિલાલ બોરીસાગર, ગૂર્જર સાહિત્ય પ્રકાશન	DSC-06	04	50	50	-	100	
2	Bachelor of Arts UG	3	Major-DSC-07 : Gujarati	મધ્યકાલીન ગુજરાતી સાહિત્યનો ઇતિહાસ-૧	DSC-07	04	50	50	-	100	
4	Bachelor of Arts UG	3	MDC-03 : Gujarati	ગુજરાતી લેખન ઉદ્બોધન કૌશલ-૩	MDC-03	04	50	50	-	100	
5	Bachelor of Arts UG	3	AEC-03 : Gujarati	ગુજરાતી ભાષા સજ્જતા-૩	AEC-03	02	25	25	-	50	
6	Bachelor of Arts UG	3	SEC-03 : Gujarati	ગુજરાતી પ્રજ્ઞવાચન અને જોડણી-૩	SEC-03	02	25	25	-	50	
7	Bachelor of Arts UG	3	IKS-02 : Gujarati	ભારતીય જ્ઞાન પરંપરા : ગુજરાતી સંત કવિ : ભોજા ભગત : 'ભોજા ભાગતના ચાબખા' - સંપાદક: મનસુખલાલ સાવલિયા	IKS-02	02	25	25	-	50	

Semester -4										
1	Bachelor of Arts UG	4	Major-DSC-08 : Gujarati	ગ્રંથકારનો અભ્યાસ ,(કવન-જીવન) પન્નાલાલ પટેલ : કૃતિ : 'વીણેલી નવલિકાઓ'	DSC-08	04	50	50	-	100
2	Bachelor of Arts UG	4	Major-DSC-09 : Gujarati	અદ્યતન કૃતિનો અભ્યાસ : 'પસંદગીની અર્વાચીન કાવ્યો' (પસંદગીની કાવ્ય રચનાઓ)	DSC-09	04	50	50	-	100
3	Bachelor of Arts UG	4	Major-DSC-10 : Gujarati	મધ્યકાલીન ગુજરાતી સાહિત્યનો ઇતિહાસ-૨	DSC-10	04	50	50	-	100
4	Bachelor of Arts UG	4	Minor-03 : Gujarati	અદ્યતન ગદ્ય કૃતિનો અભ્યાસ : 'પ્રિયજન' - લેખક: વિનેશ અંતાણી	Minor-03	04	50	50	-	100
5	Bachelor of Arts UG	4	AEC-04 : Gujarati	ગુજરાતી ભાષા સજ્જતા-૪	AEC-04	02	25	25	-	50
6	Bachelor of Arts UG	4	SEC-04 : Gujarati	ગુજરાતી પ્રૂફવાયન અને જોડણી-૪	SEC-04	02	25	25	-	50
7	Bachelor of Arts UG	4	VAC-02 : Gujarati	ભારતીય જીવનમૂલ્યો : ગુજરાતી સંત કવિ : 'દાસી જીવણ સાહેબ' - લેખક : ડૉ.નિરંજન રાજ્યગુરુ	VAS-02	02	25	25	-	50
8	Bachelor of Arts UG	4	EXIT-02 : Gujarati	Vocational Course in Gujarati	Exit-02	04	-	-	100	100

SAURASHTRA UNIVERSITY

NEP 2020

Semester: 04 (Four)

Course: Major - DSC-08: Gujarati

Syllabus Structure for Theoretical Papers of Major - Disciplines Special Core Course

(મુખ્ય શિસ્તના સૈદ્ધાંતિક પેપરનું માળખું)

Part-A: Introduction				
વિભાગ – અ : પરિચય				
Program Name	Program Type	Program Year	Program Applied	Course Type
Bachelor of Arts Under Graduate	Under Graduate	04 Year Honours & Research	June 2023	Major - Discipline Specific Courses
1	Semester :	04 (Four)		
2	Course/Subject :	Major - DSC-08 : Gujarati		
3	Course Code :			
4	Course Title : (અભ્યાસક્રમનું શીર્ષક)	ગ્રંથકારનો અભ્યાસ : પન્નાલાલ પટેલ (જીવન-કવન), કૃતિ: 'વીણેલી નવલિકાઓ'		
5	Course Type : (અભ્યાસક્રમનો પ્રકાર) (DSC/IDC/ MDC/AEC/SEC/CVC/IKS)	Major- Discipline Specific Core Courses (DSC)		
6	Course Learning Outcomes (CLO)	Outcomes: ○ વિદ્યાર્થીઓ અર્વાચીન ગુજરાતી સાહિત્યના મૂર્ધન્ય સાહિત્યકારના સમગ્ર સર્જન અને જીવનથી સુવિજ્ઞ થશે. ○ વિદ્યાર્થીઓ પન્નાલાલ પટેલની નવલકથા 'મળેલા જીવ'નો ગહન અભ્યાસ કરશે. ○ વિદ્યાર્થીઓ પન્નાલાલ પટેલની નવલિકા કલાથી અવગત થશે.		
7	Credit Value	04 (Four)		
8	Total Marks	▪ Maximum Marks: 50 + 50 = 100		
9	Passing Marks	▪ Minimum Passing Marks: 36		

ચેરમેન

ગુજરાતી અભ્યાસ સમિતિ

Part-B: Content of the Course

વિભાગ – બ : અભ્યાસક્રમની સામગ્રી

Total Number of Lectures and Tutorials-60 (04 hours per week)

A Semester Comprises 90 Working Days

Unit	Topics	Number of Lectures
	- ત્રીજા સેમેસ્ટર માટે અભ્યાસક્રમ : - ગ્રંથકારનો અભ્યાસ : પન્નાલાલ પટેલ (જીવન-કવન), કૃતિ: 'મળેલા જીવ'	
1	- ગુજરાતી નવલિકાસાહિત્યમાં પન્નાલાલ પટેલનું પ્રદાન - પન્નાલાલ પટેલની જનપદી નવલિકાઓ - પન્નાલાલ પટેલની સામાજિક નવલિકાઓ - પન્નાલાલ પટેલનું નાટ્ય સાહિત્ય	12+04=16 (12 Lectures & 4 Tutorial)
2	'વીણેલી નવલિકાઓ'નું સમગ્રલક્ષી મૂલ્યાંકન 'વીણેલી નવલિકાઓ'માં વિષયવૈવિધ્ય 'વીણેલી નવલિકાઓ'માં મનોસંઘર્ષ	12+04=16
3	'વીણેલી નવલિકાઓ'માં પન્નાલાલ પટેલની પાત્રાલેખનકલા 'વીણેલી નવલિકાઓ'નાં સ્ત્રીપાત્રો 'વીણેલી નવલિકાઓ'ના પુરુષપાત્રો	09+03=12
4	સંક્ષિપ્ત નોંધ - વાર્તાઓનું રસદર્શન : (પરીક્ષામાં બે નોંધ પૂછવામાં આવશે) - વાત્રકને કોઠે - સાચી ગજિયાણીનું કાપડું - પીઠીનું પડીકું - ચીતરેલી દિવાલો - સુખદુઃખનાં સાથી.	06+02=08
5	સંક્ષિપ્ત નોંધ (પરીક્ષામાં બે નોંધ પૂછવામાં આવશે) 'વીણેલી નવલિકાઓ'માં પરિવેશ 'વીણેલી નવલિકાઓ'ની નવલિકાઓમાં ભાષા-શૈલી 'વીણેલી નવલિકાઓ'માં સંવાદો 'વીણેલી નવલિકાઓ'માં વર્ણનો 'વીણેલી નવલિકાઓ'માં તમારી પ્રિય નવલિકા	06+02=08

નોંધ : ગ્રંથકારના જીવન અને સર્જનમાંથી બે MCQ અને 'વીણેલી નવલિકાઓ' કૃતિમાંથી આઠ MCQ એમ કુલ ૧૦ પૂછવામાં આવશે.

Keywords/Tags: ભારતીય જીવનમૂલ્યોનું સિંચન અને કૌશલ સંવર્ધન.

Part-C : Learning Resources

(વિભાગ – ક : પાઠ્યક્રમ તેમજ સંદર્ભ સાહિત્ય)

Text Books, Reference Books, Other resources

(પાઠ્ય પુસ્તકો, સંદર્ભ પુસ્તકો, અન્ય સંસાધનો)

સંદર્ભગ્રંથ સૂચિ :

- પન્નાલાલ પટેલ, રમાણલાલ જોશી
- પન્નાલાલનું પ્રદાન, સં. રઘુવીર ચૌધરી અને રમેશ દવે, ગુજરાતી સાહિત્ય પરિષદ
- પન્નાલાલ અને યુનીલાલ મડિયાની જનપદી નવલકથાઓ, ડો. નવીન ધામેચા, પાર્શ્વ પ્રકાશન
- પન્નાલાલ પટેલ વ્યક્તિત્વ અને વાઙ્મય, બાબુદાલાલપુરા, પાર્શ્વ પ્રકાશન
- પન્નાલાલ પટેલ : રઘુવીર ચૌધરી, સાહિત્ય અકાદમી
- પન્નાલાલ પટેલ : પ્રમોદકુમાર પટેલ, ગુર્જર ગ્રંથરત્ન
- પન્નાલાલ પટેલની વીણેલી નવલિકાઓનો આસ્વાદ, જીજ્ઞેશ ઠક્કર, નીતિન રાઠોડ, ગુર્જર ગ્રંથરત્ન
- પન્નાલાલની શ્રેષ્ઠ વાર્તાઓ, સં. પન્નાલાલ પટેલ, સાધના પ્રકાશન
- અર્વાચીન ગુજરાતી સાહિત્યનો ઇતિહાસ ગ્રંથ-૬, ગુજરાતી સાહિત્ય પરિષદ
- ગુજરાતી સાહિત્યની વિકાસરેખા, ગાંધીયુગ ધીરુભાઈ ઠાકર
- અર્વાચીન ગુજરાતી સાહિત્યનો ઇતિહાસ, ધીરુભાઈ ઠાકર
- અર્વાચીન ગુજરાતી સાહિત્યનો ઇતિહાસ, રમેશ ત્રિવેદી
- ટૂંકીવાર્તા અને ગુજરાતી ટૂંકીવાર્તા-જયંત કોઠારી
- ટૂંકીવાર્તા સ્વરૂપ શ્રેણી- વિજય શાસ્ત્રી
- ટૂંકીવાર્તા અભ્યાસ અને આકલન-બિપિન આશર
- અધીત : પર્વ -૩- જે.એમ ચન્દ્રવાડિયા અને અન્ય
- તરસ્યા મલકનો મેઘ-માણીલાલ પટેલ
- સાંઠોતરી ગુજરાતી ટૂંકીવાર્તા-પારુલ પ્રસાદ પ્રધાન
- વિશ્વકક્ષાની ગુજરાતી વાર્તાઓ- સં.મોહન પરામર
- ટૂંકીવાર્તામાં કથનકેન્દ્ર- શિરીષ વીજળીવાળા
- સ્થિત્યન્તર- અજીત ઠાકોર

E-Resource Link :

- <http://www.gujaratisahityaparishad.com/prakashan/photo-gallery/sahitya-sarjako/Pannalal-Patel.html>
- https://en.wikipedia.org/wiki/Pannalal_Patel
- <https://sureshbhani.wordpress.com/2006/12/02/pannalal-patel/>
- <http://www.e-shabda.com/Pannalal-Patel>

Suggested equivalent online courses:

Part - D : Assessment and Evaluation

વિભાગ - ડ : પરીક્ષણ અને મૂલ્યાંકન

Suggested Continuous Evaluation Methods :

Maximum Marks : 100 :

1. Continuous Comprehensive Evaluation (CCE) : 50 Marks
2. University Exam (UE) : 50 Marks

Internal Assessment : Continuous Comprehensive Evaluation (CCE) : 50	Class Test (Monthly)	20
	Assignment	20
	Presentation/MCQ	10
	Total Marks	50
External Assessment : University Exam Section : 50 Time : 02:00 Hours	Section (A) : ○ Three Long Questions (1 OR 1)	03 X 10 = 30
	Section (B) : ○ Two Short Questions (A & B)	02 X 05 = 10
	Section (D) : ○ Ten Multiple Choice Questions	10 X 01 = 10
	Total	50

❖ ગુજરાતી વિષયના 50 ગુણનાં પ્રશ્નપત્રનું માળખું (આ પેપરનું પ્રશ્નપત્રનું માળખું નીચે મુજબ રહેશે.)

- પ્રશ્ન-1. _____ (10)
અથવા
- પ્રશ્ન-1. _____ (10)
પ્રશ્ન-2. _____ (10)
અથવા
- પ્રશ્ન-2. _____ (10)
પ્રશ્ન-3. _____ (10)
અથવા
- પ્રશ્ન-3. _____ (10)
પ્રશ્ન-4. _____ (10)
(A) _____
(B) _____
અથવા
- પ્રશ્ન-4. _____ (10)
(A) _____
(B) _____
- પ્રશ્ન-5. દસ બહુવિકલ્પ પ્રશ્નો (MCQ) (10)

SAURASHTRA UNIVERSITY

NEP 2020

Semester: 04 (Four)

Course: Major - DSC-09: Gujarati

Syllabus Structure for Theoretical Papers of Major - Disciplines Special Core Course

(મુખ્ય શિસ્તના સૈદ્ધાંતિક પેપરનું માળખું)

Part-A: Introduction				
વિભાગ – અ : પરિચય				
Program Name	Program Type	Program Year	Program Applied	Course Type
Bachelor of Arts Under Graduate	Under Graduate	04 Year Honours & Research	June 2023	Major - Discipline Specific Courses
1	Semester :	04 (Four)		
2	Course/Subject :	Major - DSC-09 : Gujarati		
3	Course Code :			
4	Course Title : (અભ્યાસક્રમનું શીર્ષક)	અદ્યતન કૃતિનો અભ્યાસ : 'પસંદગીનાં અર્વાચીન કાવ્યો'		
5	Course Type : (અભ્યાસક્રમનો પ્રકાર) (DSC/IDC/ MDC/AEC/SEC/CVC/IKS)	Major- Discipline Specific Core Courses (DSC)		
6	Course Learning Outcomes (CLO)	Outcomes: ○ વિદ્યાર્થીઓ અર્વાચીન ગુજરાતી સાહિત્યના મૂર્ધન્ય સાહિત્યકારના સમગ્ર સર્જન અને જીવનથી સુવિજ્ઞ થશે. ○ વિદ્યાર્થીઓ પન્નાલાલ પટેલની નવલકથા 'મળેલા જીવ'નો ગહન અભ્યાસ કરશે. ○ વિદ્યાર્થીઓ પન્નાલાલ પટેલની નવલિકા કલાથી અવગત થશે.		
7	Credit Value	04 (Four)		
8	Total Marks	▪ Maximum Marks: 50 + 50 = 100		
9	Passing Marks	▪ Minimum Passing Marks: 36		

ચેરમેન
ગુજરાતી અભ્યાસ સમિતિ

Part-B: Content of the Course		
વિભાગ – બ : અભ્યાસક્રમની સામગ્રી		
Total Number of Lectures and Tutorials-60 (04 hours per week)		
A Semester Comprises 90 Working Days		
Unit	Topics	Number of Lectures
	- યોથા સેમેસ્ટર માટે અભ્યાસક્રમ : - અદ્યતન કૃતિનો અભ્યાસ : ‘પસંદગીનાં અર્વાચીન કાવ્યો’	
1	‘પસંદગીનાં અર્વાચીન કાવ્યો’માં સમાવિષ્ટ ગીત રચનાની સૂચિ: - બારી બહાર - પ્રહલાદ પારેખ (બારી બહાર) - માંડ રે મળી છે - હરીન્દ્ર દવે (હયાતી) - આપણાં દુઃખનું કેટલું જોર- રાજેન્દ્ર શાહ (ધ્વનિ) - વરસાદ ભીંજવે- રમેશ પારેખ (ક્યાં) - કોને હોઠે ?- મનોહર ત્રિવેદી (છુટ્ટી મૂકી વીજ) - તો અમે આવીએ - વિનોદ જોશી (ઝાલર વાગે જૂઠડી) ‘પસંદગીનાં અર્વાચીન કાવ્યો’માં સમાવિષ્ટ ગીત રચનાનું સમગ્રલક્ષી મૂલ્યાંકન - કાવ્ય આસ્વાદ - બારી બહાર - પ્રહલાદ પારેખ (બારી બહાર) - આપણાં દુઃખનું કેટલું જોર- રાજેન્દ્ર શાહ (ધ્વનિ) - વરસાદ ભીંજવે- રમેશ પારેખ (ક્યાં)	12+04=16 (12 Lectures & 4 Tutorial)
2	‘પસંદગીનાં અર્વાચીન કાવ્યો’માં સમાવિષ્ટ સોનેટ રચનાની સૂચિ: - વધામણી - બળવંતરાય ઠાકોર (ભણકારા) - બળતાં પાણી - ઉમાશંકર જોશી (ગંગોત્રી) - ઉમા મહેશ્વર - રા.વિ.પાઠક (શેષનાં કાવ્યો) - વતનથી વિદાય થતાં - જયંત પાઠક (વગડાનો શ્વાસ) - ગાંધી ! - સુન્દરમ (ચૂંટેલી કવિતા) - જૂનું ઘર ખાલી કરતાં - બાલમુકુન્દ દવે (એકાવન કાવ્યો) ‘પસંદગીનાં અર્વાચીન કાવ્યો’માં સમાવિષ્ટ સોનેટરચનાનું સમગ્રલક્ષી મૂલ્યાંકન ‘અર્વાચીન કાવ્યો’માં સમાવિષ્ટ સોનેટમાં ચિંતન - કાવ્ય આસ્વાદ - વધામણી- બળવંતરાય ઠાકોર (ભણકારા) - બળતાં પાણી- ઉમાશંકર જોશી (ગંગોત્રી) - જૂનું ઘર ખાલી કરતાં- બાલમુકુન્દ દવે (એકાવન કાવ્યો)	12+04=16
3	‘પસંદગીનાં અર્વાચીન કાવ્યો’માં સમાવિષ્ટ ગઝલ રચનાની સૂચિ:	09+03=12

	૧. વહેંચાઈ જવામાં લિજ્જત છે.- અમૃત ધાયલ (આઠો જમ ખુમારી) ૨. દિવસો જુદાઈના જાય છે - ગની દહીંવાળા (ગાતાં ઝરણાં) ૩. તમારા પ્રતાપે બધાં ઓળખે- શૂન્ય પાલનપુરી (શૂન્યની સૃષ્ટિ) ૪. મળે ન મળે- આદિલ મન્સૂરી (મળે ન મળે) ૫. હજો હાથ કરતાલ- રાજેન્દ્ર શુક્લ (કોમલ રિષભ) ૬. પર્વતને નામે પથ્થર- ચિનુ મોદી 'ઈર્શાદ' (ઈર્શાદગઢ) ■ 'પસંદગીનાં અર્વાચીન કાવ્યો'માં સમાવિષ્ટ ગઝલરચનાનું સમગ્રલક્ષી મૂલ્યાંકન ■ કાવ્ય આસ્વાદ : ૧. વહેંચાઈ જવામાં લિજ્જત છે.- અમૃત ધાયલ (આઠો જમ ખુમારી) ૨. તમારા પ્રતાપે બધાં ઓળખે- શૂન્ય પાલનપુરી (શૂન્યની સૃષ્ટિ) ૩. મળે ન મળે- આદિલ મન્સૂરી (મળે ન મળે)	
4	■ 'પસંદગીનાં અર્વાચીન કાવ્યો'માં સમાવિષ્ટ ખંડકાવ્યોની સૂચિ: ૧. ગ્રામમાતા (ગ્રામ્ય માતા) - 'કલાપી' (કલાપીનો કેકારવ) ૨. અતિજ્ઞાન - 'કાન્ત' (પૂર્વાલાપ, પૃ. ૭૩-૭૫) ૩. પરાજયની જીત - પ્રલ્લાદ પારેખ (બારી બહાર) ■ 'પસંદગીનાં અર્વાચીન કાવ્યો'માં સમાવિષ્ટ ખંડકાવ્યોનું સમગ્રલક્ષી મૂલ્યાંકન ■ 'અર્વાચીન કાવ્યો'માં સમાવિષ્ટ ખંડકાવ્યોમાં મનોસંઘર્ષ ■ કાવ્ય આસ્વાદ : ૧. ગ્રામમાતા (ગ્રામ્ય માતા) - 'કલાપી' (કલાપીનો કેકારવ) ૨. અતિજ્ઞાન - 'કાન્ત' (પૂર્વાલાપ, પૃ. ૭૩-૭૫)	06+02= 08
5	સક્ષિપ્ત નોંધ : ■ 'પસંદગીનાં અર્વાચીન કાવ્યો'માં સમાવિષ્ટ મુક્તકોની સૂચિ: ૧. આવ - બરકત વિરાણી બેક્રામ ૨. જોઈએ - શૂન્ય પાલનપુરી ૩. દિલ - મનહર મોદી ૪. કે'જે મને - ખલીલ ધનતેજવી ૫. આ ગઝલ - વિવેક મનહર ટેલર ૬. કોણ પૂછે છે - કેલાસ પંડિત ૭. પૂરતું છે - રાજેશ વ્યાસ 'મિસ્કીન' ૮. સમય - ભગવતીકુમાર શર્મા ૯. ચેતજે - રઈશ મણિયાર	06+02= 08

૧૦. ટાંકણાના ઘા - મુકુન્દરાય પારાશર્ય (નોંધ: ‘પસંદગીની અર્વાચીન કાવ્યો’માં સમાવિષ્ટ મુક્તક રચનાઓનું સમગ્રલક્ષી મૂલ્યાંકન પૂછાશે નહીં. ફક્ત અધ્યાપક કક્ષાએ મુક્તક સ્વરૂપ વિષે સમજણ આપવી અપેક્ષિત છે.)	
નોંધ : ૧, દરેક એકમમાંથી બે-બે MCQ પૂછાશે. ૨. અભ્યાસક્રમ માટે પસંદ કરેલી કાવ્યકૃતિઓની પ્રત પરિશિષ્ટ ૧ થી ૫ માં મૂકવામાં આવેલ છે.	
Keywords/Tags: ભારતીય જીવનમૂલ્યોનું સિંચન અને કૌશલ સંવર્ધન.	

Part-C : Learning Resources (વિભાગ – ક : પાઠ્યક્રમ તેમજ સંદર્ભ સાહિત્ય)	
Text Books, Reference Books, Other resources (પાઠ્ય પુસ્તકો, સંદર્ભ પુસ્તકો, અન્ય સંસાધનો)	
સંદર્ભગ્રંથ સૂચિ : ○ અર્વાચીન ગુજરાતી સાહિત્યનો ઇતિહાસ ગ્રંથ-૬, ગુજરાતી સાહિત્ય પરિષદ ○ ગુજરાતી સાહિત્યની વિકાસરેખા, ગાંધીયુગ ધીરુભાઈ ઠાકર ○ અર્વાચીન ગુજરાતી સાહિત્યનો ઇતિહાસ, ધીરુભાઈ ઠાકર ○ અર્વાચીન ગુજરાતી સાહિત્યનો ઇતિહાસ, રમેશ ત્રિવેદી ○ અર્વાચીન ગુજરાતી કાવ્ય સંપદા, સં. મધુસૂદન કાપડિયા, એકત્ર ફાઉન્ડેશન ○ અર્વાચીન ગુજરાતી કાવ્ય સાહિત્ય, રા. વિ. પાઠક ○ એકાવન કાવ્યો, સં. યોગેશ જોશી, ઊર્મિલા ઠાકર E-Resource Link : ○ https://ekatra.pressbooks.pub/kavyasvado/ ○ https://gujarativishwakosh.org/%E0%AA%85%E0%AA%B0%E0%AB%8D%E0%AA%B5%E0%AA%BE%E0%AA%9A%E0%AB%80%E0%AA%A8-%E0%AA%95%E0%AA%B5%E0%AA%BF%E0%AA%A4%E0%AA%BE/ ○ https://wiki.ekatrafoundation.org/wiki/%E0%AA%85%E0%AA%B0%E0%AB%8D%E0%AA%B5%E0%AA%BE%E0%AA%9A%E0%AB%80%E0%AA%A8%E0%AA%97%E0%AB%81%E0%AA%9C%E0%AA%B0%E0%AA%BE%E0%AA%A4%E0%AB%80%E0%AA%95%E0%AA%BE%E0%AA%B5%E0%AB%8D%E0%AA%AF%E0%AA%B8%E0%AA%82%E0%AA%AA%E0%AA%A6%E0%AA%BE	
Suggested equivalent online courses:	

Part - D : Assessment and Evaluation

વિભાગ - ડ : પરીક્ષણ અને મૂલ્યાંકન

Suggested Continuous Evaluation Methods :

Maximum Marks : 100 :

1. Continuous Comprehensive Evaluation (CCE) : 50 Marks
2. University Exam (UE) : 50 Marks

Internal Assessment : Continuous Comprehensive Evaluation (CCE) : 50	Class Test (Monthly)	20
	Assignment	20
	Presentation/MCQ	10
	Total Marks	50
External Assessment : University Exam Section : 50 Time : 02:00 Hours	Section (A) : ○ Three Long Questions (1 OR 1)	03 X 10 = 30
	Section (B) : ○ Two Short Questions (A & B)	02 X 05 = 10
	Section (D) : ○ Ten Multiple Choice Questions	10 X 01 = 10
	Total	50

❖ ગુજરાતી વિષયના 50 ગુણનાં પ્રશ્નપત્રનું માળખું (આ પેપરનું પ્રશ્નપત્રનું માળખું નીચે મુજબ રહેશે.)

- પ્રશ્ન-1. _____ (10)
અથવા
- પ્રશ્ન-1. _____ (10)
પ્રશ્ન-2. _____ (10)
અથવા
- પ્રશ્ન-2. _____ (10)
પ્રશ્ન-3. _____ (10)
અથવા
- પ્રશ્ન-3. _____ (10)
પ્રશ્ન-4. _____ (10)
(A) _____
(B) _____
અથવા
- પ્રશ્ન-4. _____ (10)
(A) _____
(B) _____
- પ્રશ્ન-5. દસ બહુવિકલ્પ પ્રશ્નો (MCQ) (10)

■ ખાસ નોંધ :

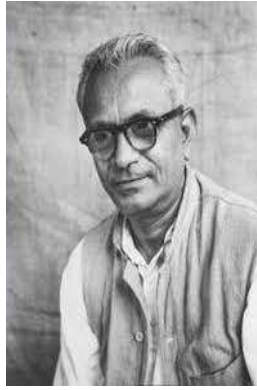
પરિશિષ્ટ ૧ થી ૫ માં મૂકેલી કાવ્યકૃતિઓ માત્ર અભ્યાસની સુગમતા ખાતર અત્રે મૂકવામાં આવી છે. આમાં મુદ્રણ ભૂલ હોય શકે, મૂળ પુસ્તકમાં મુદ્રિત કૃતિ જ આખરી ગણવી. માટે મૂળ પુસ્તકનો આધાર લઈ ભણાવવી.

■ પરિશિષ્ટ : ૧ : એકમ-૧ માં પસંદ કરેલ ગીત રચનાઓ :

પસંદગીની રચના, સર્જક અને જે પુસ્તકમાંથી રચના પસંદ કરી તે પુસ્તકનું નામ.

૧. બારી બહાર

- પ્રહલાદ પારેખ (બારી બહાર)

વર્ષોની બંધ બારીને આજ જ્યારે ઉઘાડતો,
'આવ', 'આવ', દિશાઓથી સૂર એ કર્ણ આવતો.

આવે વાયુ પ્રથમ ભીતરે સિંધુના મોજ ચૂમી,
ધૂમી ધૂમી વન વન મહીં પુષ્પની ગંધને લે;
માળે માળે જઈ જઈ, લઈ પંખીના ગાનસૂર;
લાવે હેયે નિકટ મુજ, જે આંખથી હોય દૂર.

આકાશથી કિરણ ઊતરી સર્વ એ વાત કહેતાં;
નાચ્યાં કેવાં જલ ઉપર ને કેમ પુષ્પો ઉઘાડ્યાં,
પેઠાં છાનાં ક્યમ કરી સહુ પંખીના વાસ માંડી,
વીણ્યાં બિન્દુ શબનમ તણાં ઘાસ માંડી છુપાઈ.

પુષ્પો અને પાર્ણ તારૂં પૂંદેથી
પંખી તારૂં ગીત અનેક આવતાં;
સંદેશ તેનો સમજું નહીં ને
કાં હર્ષના અંતર ધોધ છૂટતા?

નમાવી ડાળીઓ સર્વ, માર્ગમાં પુષ્પ પાથરી,
'આવ', 'આવ', બધાં વૃક્ષો સાદ દે છે ઘડી ઘડી.
પાસેથી કો ઝરાણ વહતું; વાત એ જાય ફૂલેતું:
કેવું આભે ભ્રમણ કરતી વાદળી માંહી રૂલેતું:

કેવું છૂપ્યું ગિરિવર તારૂા ગહવરે થૈ અશબ્દ,
છૂટ્યું કેવું જલધિજલનો સાંભળી 'આવ' શબ્દ.
આલિંગે છે પથ ઉપરની આવીને ધૂળ અંગે,
ને લાવે છે અખૂટ કથની માર્ગની સર્વ, સંગે;

કેવા કેવા પથિક દઈને પાય એ માર્ગ જાતા,
કેવાં ગીતો અનુભવ તારૂં જાય એ સર્વ ગાતા.
ને ખેતરે લાખ ઊભેલ ડૂંડાં,
લળી લળીને સહુ સાદ પાડતાં;
અનેકની હાર ખડી રહી ત્યાં,
છતાંય કાં એ મુજ સાથ માગતાં?

ઊંચે જોયું, — ગગનપટમાં વાદળી એક જાતી,
સમ્રાજી શી મૃદુલ ડગલે માર્ગ એ કાપતી'તી;
વાતો ફૂલેતી ઘડીક વીજની, મેઘ કેરા ધનુની,
યાત્રા કેરી વિજન વનની, પર્વતોની, રણોની.

નીચે કોઈ ચલિત પગલે જાય છે બાળ ચાલ્યું,
પુષ્પે, પાર્ણે, તૃણ સકલમાં સાંભળે હર્ષગાણું;
એયે ગાતું કુસુમ, તૃણમાં જાગતો હર્ષકંપ,
જાયે ધીમે ડગ, ફૂલ કને ઝાલવાનો પતંગ.

શું એ આંખે, મૂઠુલ ડગલે, શું ભર્યું હાથ નાને?
તૂટેલા એ શબ્દ મહી શું? સર્વ શું એ ક્રિયામાં?
બારી બંધે કદીય નવ જે ભાવનાને પિછાણી,
તેવી ઉરે, નયન મહી, કો આર્દ્રતા આજ જાણી.

અંગાંગે છે પરમ ભરતી મસ્ત સિંધુ સમી, ને
લજ્જા કેરી નયન પર છે એક મર્યાદરેખ,
હર્ષે થાતી પુલકિત ધરા, પાયના સ્પર્શથી જે,
જાયે કોઈ યુવતી નયનો ધન્ય મારાં કરીને.

ઉચ્ચારીને ‘અહાલ્લેક’ કોઈ સાધુ જતો વહી,
સંદેશો સર્વ સંતોનો બારણે બારણે દઈ.
જાયે લક્ષ્મીપ્રણયી પથમાં, જ્ઞાનના કો પિપાસુ,
કોઈ જાતા શ્રમિત જન, કો દીન, કોઈ દરિદ્ર;

જ્યોતિ કોઈ વદન ઝળકે સ્મિત કેરી અખંડ,
અશ્રુધારા નયન થકી કો જાય ચાલી અભંગ.
સર્વને બારીએ ઊભો નેનથી નીરખી રહું;
એક એ સર્વનો સાદ ‘આવ’નો ઉર સાંભળું.

પળે પાછાં અંતે રવિકિરણ સૌ અસ્ત નભમાં,
અને આવે પાછાં દિવજગણ સહુ વૃક્ષગૃહમાં;
ઝગી ઊઠે નાની સકલ ઘરમાં એક દીવડી,
શરૂ શાંતિ કેરી પરમ ઘડીઓ થાય જગની.

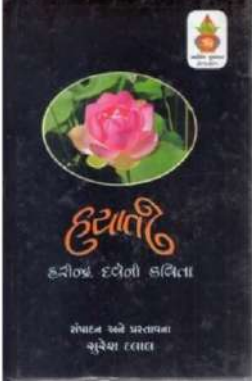
સુધાભરી તારક-ખ્યાલીઓને
આકાશથાળે લઈ રાત આવે;
પંખી, વનો, નિઝર, માનવીને
પાઈ દઈ એ સઘળું ભુલાવે.

મૈયે પીધી રજનિકરથી લેઈને એક ખ્યાલી;
અંગાંગે એ મદ ચડી જતો, આંખડી બંધ થાતી.
તોયે સૌનો, ઉર મહી સુણું ‘આવ’નો એક સાદ:
ના બારી, ના ઘર મહી રહું, જાઉં એ સર્વ સાથ.

૨. માંડ રે મળી છે.

-હરીન્દ્ર દવે (હયાતી)

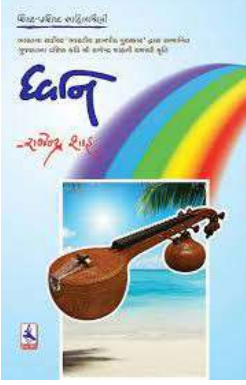
માંડ રે મળી છે અલ્યા, ઉજ્જડ આ સીમ,
આમ અળગો અળગો તે શીદ ચાલે,
આંકડિયા ભીડી લે લજ્જાળા છેલ !
ભલે એકલ દોકલ કોક ભાળે.

મૈયરનો મારગડો છોડી દીધો છે હવે
મોકળુ મૂકીને મન ફરીએ,
આંખના હિલોળે ઝૂલી લઈએ વડાલમ,
થોડું નેણના નવાણ મહીં તરીએ,
સાંજ ક્યાં નમી છે ? હજુ આટલી ઉતાવળ શું ?
વેળ થ્યે લપાઈ જશું માળે.

હમણાં વંકાશે વાટ સાસરીયે જાવાની
થંભી જશે થનગનતી પાની,
નીચાં ઢાળીને નેણ ચાલીશું રાજ,
અમે લાજ રે કાઢીશું વહેતા વા'ની,
મોકો મળે તો જરા ગોઠડી કરીશું
ચોરીછૂપીથી આંખડીના ચાળે.

૩. આપણાં દુઃખનું કેટલું જોર - રાજેન્દ્ર શાહ (ધ્વનિ)

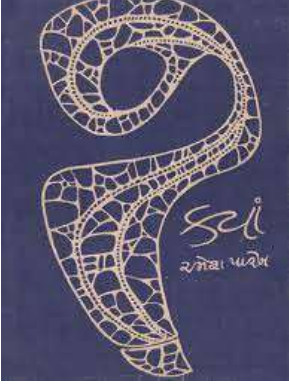

આપણા દુઃખનું કેટલું જોર?
 ભાઈ રે, આપણા દુઃખનું કેટલું જોર?
 નાની એવી જાતક વાતનો મચવીએ નહિ શોર !
 ભારનું વાહન કોણ બની રહે?
 નહીં અલૂણનું કામ, આપણ તો બડભાગી,
 ખમીરનું આજ ગવાય રે ગાન;
 સજલ મેઘની શાલપે સોલે રંગધનુષની કોર.
 ભાઈ રે, આપણા દુઃખનું કેટલું જોર?
 જલભરી દ્રગ સાગર પેખે,
 હસતી કમળફૂલ, કોકડું છે પણ રેશમનું,
 એનું ઝીણું વણાય દુકૂલ;
 નિબિડ રાતના કાજળ પાછળ પ્રગટે અરુણ ભોર.
 ભાઈ રે, આપણા દુઃખનું કેટલું જોર?
 આપણે ના કંઈ રંક,
 ભર્યોભર્યો માંદાલો કોશ અપાર;
 આવવા દો જેને આવવું આપણે, મૂલવશું નિરંધાર;
 આભ ઝરે ભલે આગ, હસી હસી ફૂલ ઝરે ગુલમ્હોર.
 ભાઈ રે, આપણા દુઃખનું કેટલું જોર?

૪. વરસાદ ભીંજવે

- રમેશ પારેખ (ક્યાં)

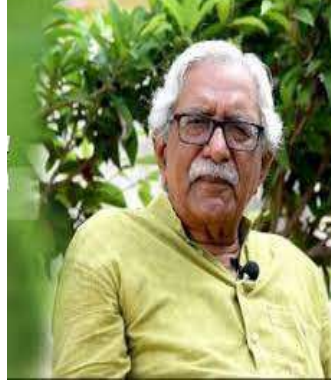

આકળવિકળ આંખકાન વરસાદ ભીંજવે
 હાલકડોલક ભાનસાન વરસાદ ભીંજવે
 ચોમાસું નભ વચ્ચે લથબથ સોળ કળાએ ઉગ્યું રે વરસાદ ભીંજવે
 અજવાળું ઝોકાર લોહીની પાંગત સુધી પૂગ્યું રે વરસાદ ભીંજવે
 નહીં છાલક, નહીં છાંટા રે વરસાદ ભીંજવે
 દરિયા ઉભા ફાટ્યા રે વરસાદ ભીંજવે
 ઘરમાંથી તોતિંગ ઓરડા ફાળ મારતા છૂટ્યા રે વરસાદ ભીંજવે
 ધૂળ લવકતા રસ્તા ખળખળ વળાંક ખાતા ખૂટ્યા રે વરસાદ ભીંજવે
 પગના અંતરિયાળપણાને ફળિયામાં ધક્કેલો રે વરસાદ ભીંજવે
 નેવાં નીચે ભડભડ બળતો જીવ પલળવા મેલો રે વરસાદ ભીંજવે
 બંધ હોઠમાં સોળ વરસની કન્યા આળસ મરડે રે વરસાદ ભીંજવે
 લીલોધમ્મર નાગ જીવને અનરાધારે કરડે રે વરસાદ ભીંજવે
 અહીં આપણે બે અને વરસાદ ભીંજવે
 મને ભીંજવે તું તને વરસાદ ભીંજવે
 થરથર ભીંજે આંખકાન, વરસાદ ભીંજવે,
 કોને કોનાં ભાનસાન, વરસાદ ભીંજવે.

૫. કોને હોઠે ?

- મનોહર ત્રિવેદી (છુટ્ટી મૂઠી વીજ)

કોને હોઠે ?

ધીરાં ધીરાં

દૂર દૂર ક્યાં ગળતી રાતે વાગે છે મંજરાં ?

મહેક મહેકનાંથળથળ થાનક

ઊઘડ્યાં સૂરનાં પારિજાતક,

ક્યાંથી ઉઘડી અદીઠ પાછી હલક ભરેલી ધીરા

દૂર દૂર ક્યાં ગળતી રાતે વાગે છે મંજરાં ?

કોઈ ખાલી, કોઈ અધૂરા;

ક્યાં મેવાડ, ક્યાં ગોકુળ મથુરા ?

પગલાં પાછળ પગલાં રઝળે, અણથક 'ને અધીરા

દૂર દૂર ક્યાં ગળતી રાતે વાગે છે મંજરાં ?

જાત ભૂલીને નીકળ્યાં પોતે,

કોણ અહીંયા કોને ગોતે ?

કોના હોઠે માધવ, માધવ ; કોના હોઠે મીરાં?

દૂર દૂર ક્યાં ગળતી રાતે વાગે છે મંજરાં ? (છુટ્ટી મૂઠી વીજ)

૬. તો અમે આવીએ - વિનોદ જોશી (ઝાલર વાગે જૂઠડી)

આપી આપીને તમે પીંછું આપો, સજન!
પાંખો આપો તો અમે આવીએ...

ચાંદો નીચોવી અમે વાટકા ભર્યા
ને એને મોગરાની કળીએ હલાવ્યા,
આટલા ઉઝરડાને શમાણું ઓઢાડી
અમે ઉંબરની કોર લગી લાવ્યા

આપી આપીને તમે ટેકો આપો, સજન!
નાતો આપો તો અમે આવીએ...

કાગળમાં કાળઝાળ રેતી વિંઝાય
અને લેખણમાં બેઠી છે લૂ;
આંગળિયું ઓગળીને અટકળ થઈ જાય
અમે લખીએ તો લખીએ પણ શું ?

આપી આપીને તમે આંસુ આપો, સજન!
આંખો આપો તો અમે આવીએ...

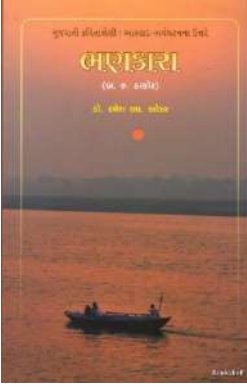

પરિશિષ્ટ : ૨ : એકમ-૨ માં પસંદ કરેલ સોનેટ રચનાઓ :

પસંદગીની રચના, સર્જક અને જે પુસ્તકમાંથી રચના પસંદ કરી તે પુસ્તકનું નામ.

૧. વધામણી

- બળવંતરાય ઠાકોર (ભણકારા)

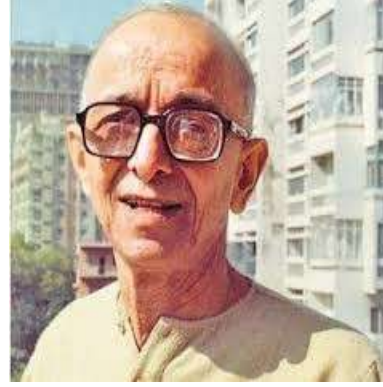

વડાલા મહારા, નિશદિન હવે થાય ઝંખા તહમારી,
આવો આપો પરિચિત પ્રતીતી બધી ચિત્તહારી.
દૈવે જાણે જલ ગહનમાં ખેંચી લીધી હતી તે
આણી સહેજે તટ પર ફરીને મહને છોળ ઠેલે;
ને આવી તો પણ નવ લહું ક્યાં ગઈ,તી કેમ આવી,
જીવાદોરી ત્રુટી ન ગઈ તેથી રહું શીષ નામી.
ને સંસ્કારો ગત ભવ તણા તે કની સર્વ, વડાલા,
જાણું સાચા, તદપિ અવ તો સ્વપ્ન જેવા જ ઠાલા;
માટે આવો, કર અધરની સદ્ય સાક્ષી પુરાવો,
મીઠા સ્પર્શો, પ્રાણિ નયનો, અમ્રતાલાપ લાવો.
બીજું, વડાલા, શિર ધરિ જિહ્વાં 'ભાર લાગે શું?' કહેતા,
ત્યાં સૂતેલું વજન નવું વીતી ઋતુ એક વહેતાં;
ગોડું ચૂસે અખૂટ જ રસે અંગૂઠો પક્ષ જેવો,
આવી જોઈ, દયિત, ઉચરો લોચને કોણ જેવો?

૨. બળતાં પાણી

- ઉમાશંકર જોશી (ગંગોત્રી)

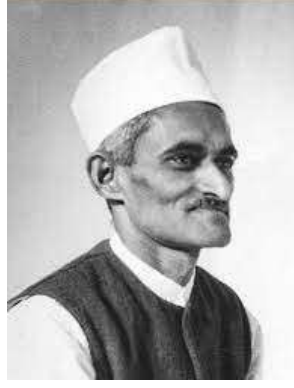
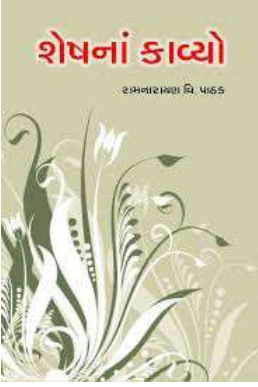

નદી દોડે, સોડે ભડભડ બળે ડુંગરવનો.,
 પડે ઓળા પાણી મહીં, સરિત હૈયે સળગતી.
 ઘણું દાઝે દેહે, તપીતપી ઊડે બિંદુ જળનાં.
 વરાળો હૈયાની પણ મદદ કેં ના દઈ શકે.
 જરી થંભી જૈને ઊછળી, દઈ છોળો તટ પરે
 પહાડોને છાંટી શીતળ કરવાનું નવ બને.
 અરે જે પહાડોએ ! નિજ સહુ નિયોવી અરપિયું
 નવાણોમાં, તેને સમય પર દૈ બુંદ ન શકે.
 કિનારાની આંકી જડ કઠણ માઝા ક્યમ કરી
 ઉથાપીલોપીને સ્વજનદુખને શાંત કરવું-?
 નદીને પાસેનાં સળગી મરતાં ને અવગણી
 જવું સિંધુ કેરા અદીઠ વડવાગિન બૂઝવવા!
 પછી ત્યાંથી કો દી જળભર ભલે વાદળ બની,
 વહી આવી આંહી ગિરિદવ શમવાનું થઈ રહે!
 અરેએ તે ક્યારે !? ભસમ સહુ થૈ જાય પછીથી?

૩. ઉમા મહેશ્વર

- રા.વિ.પાઠક (શેષનાં કાવ્યો)

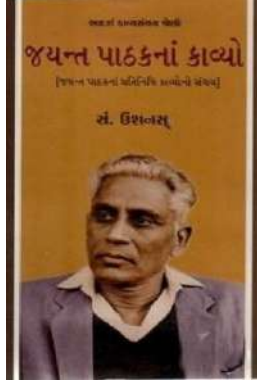
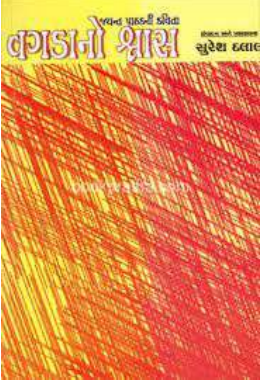
(શિખરિણી)

‘અરે ભોળા સ્વામી! પ્રથમથી જ હું જાણતી હતી,
ઠગાવાના છો જ જલધિમથને વહેંચણી મહી.
જુઓ ઇન્દ્રે લીધો તુરગમણિ ઉચ્ચૈઃશ્રવસ, ને
વળી લીધો ઐરાવત જગતના કૌતુક સમો;
લીધી કૃષ્ણે લક્ષ્મી, હિમ સમ લીધો શંખ ધવલ,
અને છૂટો મૂક્યો શશિયર સુધાનાં કિરણનો.
બધાએ ભેગા થૈ અમૃત તમને છેતરી પીધું
અને- ‘ભૂલે ! ભૂલે અમૃત, ઉદધિનું વસત શી ?
રહી જેને ભાગ્યે અનુપમ સુધા આ અધરની !’
‘રહો જોયા એ તો, જગ મહી બધે છેતરાઈને
શીખ્યા છો આવીને ધરની ધરણી એક ઠગતાં.
બીજું તો જાણે કે ઠીક જ. વિષ પીધું ક્યમ કહો ?’
‘અન્યું એ તો એવું, કની સખી ! તહીં મંથન સમે,
દીઠી મેં આલિંગી જલનિધિસુતા કૃષ્ણતનુને,
અને કાળા કંઠે સુભગ કર એવો ભજ રઘ્વો,
મને મારા કંઠે મન થયું બસ્ એ રંગ ધરવા,-
મૂકી જો, આ બાહુ ધન મહી ન વિદ્યુત્ સમ દીસે ?’
તહીં વિશ્વે આખે પ્રાણધન નિઃસીમ ઊલટ્યો;
અને એ આશ્લેષે વિષ જગતનું સાર્થક અન્યું !

૪. વતનથી વિદાય થતાં

- જયંત પાઠક (વગડાનો શ્વાસ)

(શાદૂલવિકીડિત)

એ મૂક્યું વન, એ મૂક્યાં જન, ઘણે વર્ષે મળ્યાં જે ક્ષણ,
મૂક્યાં ડુંગર ને નદી, વતનનાં એ કોતરો, ખેતર;
આંખો બે રહી ભાળતી વળી વળી પાછી, ભીડ્યું એ ઘર
વેચાઈ ગયું ઢોર જેમ તલખે કોઢાર, છોડ્યું ધણ.

કેડી આગળ જાય, પાય અવળા, કેમે કરી ઊપડે;
આંખો જાય ભરાઈ વાટ તરુની કાંટાળી ડાળી નડે;
હૈયું ઉઝરડાય રક્તટશિયા કૂટે ધીમેથી ઝમે
આંધ્રે વેકુરથી નદીની હજીએ આ આંગળીઓ રમે.

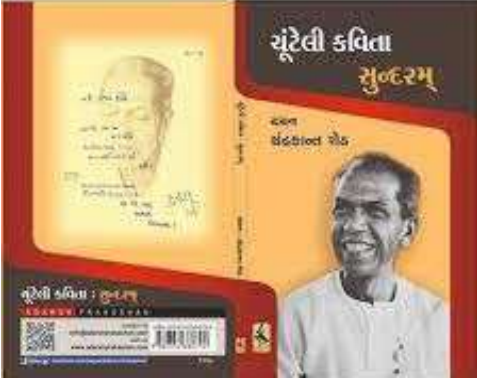
ચાલો જીવ, જવાનું આગળ, નહીં આ કાળના વહેણમાં
પાછા ઉપરવાસ શક્ય વહવું, પાણી લૂછો નેણમાં;
ભારો લે ભૂતનો શિરે વણપૂછ્યે શા વેઠિયા ચાલવું
સાથે શ્વાન, પૂરી થતાં હદ હવે એનેય પાછા જવું.

આંધ્રે ખેતર જોઉં બે કર કરી ઊંચા મને વારતી –
એ મારી ભ્રમણા? રિસાળ શિશુને બોલાવતી બા હતી?!

પ. ગાંધી !

- સુન્દરમ (ચૂંટેલી કવિતા)

પટે પૃથ્વીકિરે ઉદય યુગ પામ્યો બળતણો,
ભર્યાં વિદ્યુત્, વાયુ, સ્થળ, જળ મુઠીમાં જગજને;
શિકારો ખેલ્યા ત્યાં મદભર જનો નિર્બળતાણા,
રચ્યાં ને ઊંચેરાં જનરુધિરચંચાં ભવન કેં.

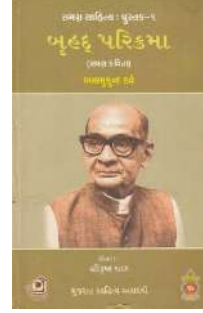
ધરા ત્રાસી, છાઈ મલિન દુઃખછાયા જગ પરે,
બન્યાં ગાંધીરૂપે પ્રગટ ધરતીનાં રુદન સૌ;
વહેતી એ ધારા ખડક-રણના કાતિલ પથે,
પ્રગલ્ભા અંતે થૈ, ગહન સરલા વાય પ્રગટી :

હણો ના પાપીને, દ્વિવગુણ બનશે પાપ જગનાં,
લડો પાપો સામે વિમળ દિલના ગુપ્ત બળથી,
પ્રભુ સાક્ષી ધારી હૃદયભવને, શાંત મનડે
પ્રતિદ્વેષકિરં હિત ચહી લડો, પાપ મટશે.

પ્રભો, તેં બી વાવ્યાં જગપ્રણયનાં ભૂમિઉદ્દરે,
ફળ્યાં આજે વૃક્ષો, મરણપથ શું પાપ પળતું

૬. જૂનું ઘર ખાલી કરતાં - બાલમુકુન્દ દવે (એકાવન કાવ્યો)

ફંફોર્યું સૌ ફરીફરી અને હાથ લાગ્યું ખાસું
જૂનું ઝાડુ, ટૂથબ્રશ-, વળી લક્ષ સાબુની ગોટી,
બોખી શીશી, ટિનનું ડબલું, બાલદી કૂખકાણી,
તૂટ્યાં ચશ્માં, ક્લિપ, બટન ને ટાંકણી સોય! દોરો-
લીધું દ્વારે નિત લટકતું નામનું પાટિયું, જે
મૂકી ઊંધું, સુપરત કરી, લારી કીધી વિદાય.
ઊભાં છેલ્લી નજર ભરીને જોઈ લેવા જ ભૂમિ,
જ્યાં વિતાવ્યો પ્રથમ દસકો મુગ્ધ દામ્પત્ય કેરો;
જ્યાં દેવોના પરમ વરશો પુત્ર પામ્યાં પનોતો-
ને જ્યાંથી રે કઠણ હૃદયે અગ્નિને અંક સોંપ્યો !
કોલેથી જે નીકળી સહસા ઊઠતો બોલ જાણે:
'બાના કશુંય ભૂલિયાં ! બાપુ-, એક ભૂલ્યાં મને કે ?'
ખૂંચી તીણી સજલ દૃગમાં કાય કેરી કણિકા !
ઉપડેલાં ડગ ઉપર શા લોહ કેરા માણિકા !

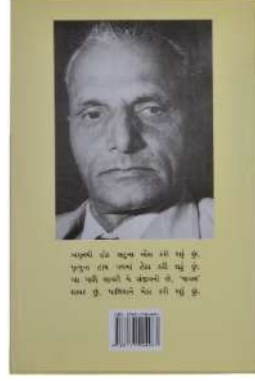

■ પરિશિષ્ટ : ૩ : એકમ-૩ માં પસંદ કરેલ ગઝલ રચનાઓ :

પસંદગીની રચના, સર્જક અને જે પુસ્તકમાંથી રચના પસંદ કરી તે પુસ્તકનું નામ.

૧. -વહેંચાઈ જવામાં લિજ્જત છે.

- અમૃત 'ઘાયલ' (આઠો જમ ખુમારી)

ગભરૂ આંખોમાં કાજળ થઈ લહેરાઈ જવામાં લિજ્જત છે,
ચર્યાનો વિષય એ હોય ભલે ચર્યાઈ જવામાં લિજ્જત છે.

વેચાઈ જવા કરતાંય વધુ વહેંચાઈ જવામાં લિજ્જત છે,
હર કૂલ મહી ખુશો પેઠે ખોવાઈ જવામાં લિજ્જત છે.

પરવાના પોઢી જાય છે ચિર મૌનની યાદર ઓઢીને,
હે દોસ્ત, શમાની ચોખટ પર ઓલાઈ જવામાં લિજ્જત છે.

દુખ પ્રીતનું જ્યાં: ત્યાં ગાવું શું? ડગલે પગલે પસ્તાવું શું?
એ જોકે વસમી દોકર છે પણ ખાઈ જવામાં લિજ્જત છે.

જે અંધ ગણે છે પ્રેમને તે આ વાત નહીં સમજી જ શકે;
એક સાવ અજાણી આંખથી પણ અથડાઈ જવામાં લિજ્જત છે !

બે વાત કરીને પારેવાં થઈ જાય છે આડાંઅવળાં,
કેં આમ પરસ્પર ગૂંથાઈ, વીખરાઈ જવામાં લિજ્જત છે !

સારાનરસાનું ભાન નથી પણ એટલું જાણું છું 'ઘાયલ',
જે આવે ગળામાં ઊલટથી એ ગાઈ જવામાં લિજ્જત છે.

૨. દિવસો જુદાઈના જાય છે.

- ગની દહીવાળા (ગાતાં ઝરણાં)

દિવસો જુદાઈના જાય છે, એ જશે જરૂર મિલન સુધી:
મને હાથ ઝાલીને લઈ જશે, હવે શત્રુઓ જ સ્વજન સુધી.

ન ધરા સુધી, ન ગગન સુધી, નહીં ઉન્નતિ, ન પતન સુધી,
અહીં આપણે તો જવું હતું, ફક્ત એકમેકના મન સુધી.

હજી પાથરી ન શક્યું સુમન પરિમલ જગતના ચમન સુધી,
ન ધરાની હોય જો સંમતિ, મને લૈ જશો ન ગગન સુધી.

છે અજબ પ્રકારની જીવંતી, કહો એને પ્યારની જીવંતી;
ન રહી શકાય જીવ્યા વિના, ન ટકી શકાય જીવન સુધી.

તમે રાંકનાં છો રતન સમાં, ન મળો હે અશ્રુઓ ધૂળમાં,
જો અરજ કબૂલ હો આટલી તો હૃદયથી જાઓ નયન સુધી.

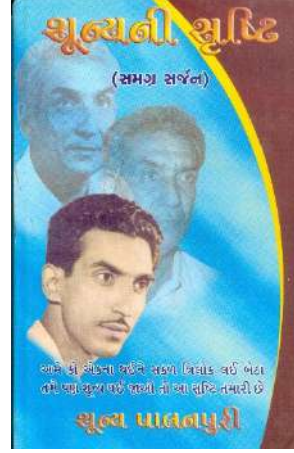
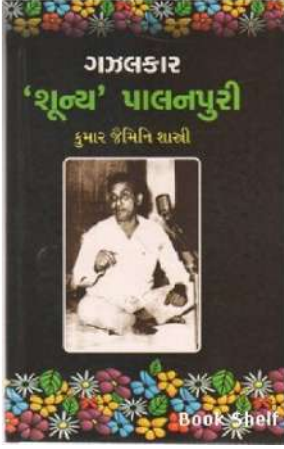
તમે રાજરાણીનાં ચીર સમ, અમે રંક નારની ચૂંદડી !
તમે બે ઘડી રહો અંગ પર, અમે સાથ દઈએ કફન સુધી.

જો હૃદયની આગ વધી 'ગની', તો ખુદ ઈશ્વરે જ કૃપા કરી;
કોઈ શ્વાસ બંધ કરી ગયું, કે પવન ન જાય અગન સુધી.

૩. તમારા પ્રતાપે બધાં ઓળખે

- શૂન્ય પાલનપુરી (શૂન્યની સૃષ્ટિ)

પરિચય છે મંદિરમાં દેવોને મારો, અને મસ્જિદોમાં ખુદા ઓળખે છે;
નથી મારું વ્યક્તિત્વ છાનું કોઈથી, તમારા પ્રતાપે બધા ઓળખે છે.

સુરાને ખબર છે, પિછાણે છે ખ્યાલી, અરે ખુદ અતિથિ ઘટા ઓળખે છે;
ન કર ડોળ સાકી, અજાણ્યા થવાનો, મને તારું સૌ મયકદા ઓળખે છે.

મે લોયાં છે પાલવમાં ધરતીનાં આંસુ, કરુણાનાં તોરણ સજાવી રહ્યો છું,
ઊડી ગઈ છે નીંદર ગગનસર્જકોની, મને જ્યારથી તારલા ઓળખે છે.

અમે તો સમંદર ઉલેચ્યો છે ખ્યારા, નથી માત્ર છબછબિયાં કીધાં કિનારે,
મળી છે અમોને જગા મોતીઓમાં, તમોને ફક્ત બદબુદા ઓળખે છે.

તબીબોને કહી દો કે માથું ન મારે, દરદ સાથે સીધો પરિચય છે મારો,
હકીકતમાં હું એવો રોગી છું જેને, બહુ સારી પેઠે દવા ઓળખે છે.

દિલે એવા મેં જખ્મો સદ્યા છે 'શૂન્ય', કે સૌ પ્રેમીઓ મેળવે છે દિલાસો,
છું ધીરજનો મેરુ, ખબર છે વફાને, દયાનો છું સાગર, ક્ષમા ઓળખે છે.

૪. મળે ન મળે

- આદિલ મન્સૂરી (મળે ન મળે)

નદીની રેતમાં રમતું નગર મળે ન મળે,
ફરી આ દ્રશ્ય સ્મૃતિપટ ઉપર મળે ન મળે.

ભરી લો શ્વાસમાં એની સુગંધનો દરિયો,
પછી આ માટીની ભીની અસર મળે ન મળે.

પરિચેતોને ધરાઈને જોઈ લેવા દો,
આ હસતા ચહેરા; આ મીઠી નજર મળે ન મળે.

ભરી લો આંખમાં રસ્તાઓ, બારીઓ, ભીંતો,
પછી આ શહેર, આ ગલીઓ, આ ઘર મળે ન મળે.

રડી લો આજ સંબંધોને વીંટળાઈ અહીં,
પછી કોઈને કોઈની કબર મળે ન મળે.

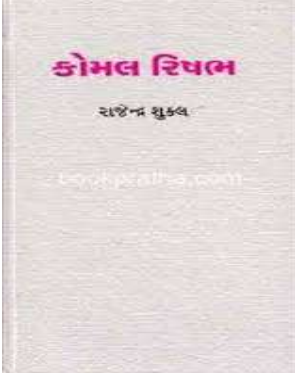
વળાવા આવ્યા છે એ ચહેરા ફરશે આંખોમાં,
ભલે સફરમાં કોઈ હમસફર મળે ન મળે.

વતનની ધૂળથી માથુ ભરી લઉં 'આદિલ',
અરે આ ધૂળ પછી ઉમ્મતર મળે ન મળે.

પ. હજો હાથ કરતાલ

- રાજેન્દ્ર શુક્લ (કોમલ રિષભ)

હજો હાથ કરતાલ ને ચિત્ત ચાનક;
તળેટી સમીપે હજો ક્યાંક થાનક.

લઈ નાંવ થારો સમયરો હળાહળ,
ધર્મો હોઠ ત્યાં તો અમિયેલ પાનક.

સુખડ જેમ શબ્દો ઊતરતા રહે છે,
તિલક કોઈ આવીને કરશે અચાનક.

અમે જાળવ્યું છે ઝીણેરા જતનથી,
મળ્યું તેવું સોંપીશું કોરું કથાનક.

છે ચન જેનું એનાં જ પંખી ચૂગે આ,
રખી હથ્થ હેઠા નિહાળે છે નાનક.

નયનથી નીતરતી મહાભાવ મધુરા,
બહો ધૌત ધારા બહો ગૌડ ગાનક.

શબોરોજ એની મહેકનો મુસલસલ,
અજબ હાલ હો ને અનલહક હો આનક.

૬. પર્વતને નામે પથ્થર
- ચિનુ મોદી 'ઈર્શાદ' (ઈર્શાદગઢ)

પર્વતને નામે પથ્થર દરિયાને નામે પાણી,
'ઈર્શાદ.આપણે તો ઈશ્વરને નામે વાણી '

આંસુ ઉપર આ કોના નખની થઈ નિશાની ?
ઈચ્છાને હાથ પગ છે એ વાત આજે જાણી-

આ શ્વાસની રમતમાં હારી ગયો છું તો પણ,
મારા ઘરે પધારો ઓ ગંજીપાની રાણી.

ક્યારેક કાચ સામે ક્યારેક સાચ સામે,
થાકી જવાનું કાયમ તલવાર તાણી.તાણી-

થાકી જવાનું કાયમ તલવાર તાણીતાણી-,
'ઈર્શાદ આપણે 'તો ઈશ્વરને નામે વાણી.

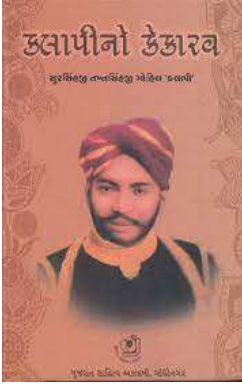

■ પરિશિષ્ટ : ૪ : એકમ-૪ માં પસંદ કરેલ ખંડકાવ્ય રચનાઓ :

પસંદગીની રચના, સર્જક અને જે પુસ્તકમાંથી રચના પસંદ કરી તે પુસ્તકનું નામ.

૧. ગ્રામમાતા (ગ્રામ્ય માતા)

- 'કલાપી' (કલાપીનો કેકારવ)

શાદ્ધવિદીડિત

ઊગે છે સુરખી ભરી રવિ મૃદુ હેમન્તનો પૂર્વમાં,
ભૂરું છે નભ સ્વચ્છ સ્વચ્છ, દીસતી એકે નથી વાદળી;
ઠંડો હિમભર્યો વહે અનિલ શો, ઉત્સાહને પ્રેરતો,
જે ઉત્સાહ ભરી દીસે શુક ઊડી ગાતાં, મીઠાં ગીતડાં?

માલિની

મધુર સમય તેવે ખેતરે શેલડીના,
રમત કૃષિવલોનાં બાલ ન્હાનાં કરે છે;
કમલવત ગાણીને બાલના ગાલ રાતા,
રવિ નિજ કર તેની ઉપરે ફેરવે છે !

અનુષ્ટુપ

વૃદ્ધ માતા અને તાત તાપે છે સગડી કરી,
અહો ! કેવું સુખી જોડું કર્તાએ નિરમ્યું દીસે !

વસંતતિલકા

ત્યાં ધૂલ દૂર નજરે ઊડતી પડે છે,
ને અશ્વ ઉપર ચડી નર કોઈ આવે;

ટોળે વળી મુખ વિકાસી ઊભાં રહીને,
તે અશ્વને કુતૂહલે સહુ બાલ જોતાં !

મંદાકાંતા

ધીમે ઊઠી, શિથિલ કરને, નેત્રની પાસ રાખી,
વૃદ્ધા માતા, નયન નબળાં, ફેરવીને જુએ છે;
ને તેનો એ, પ્રિય પતિ હજુ, શાન્ત બેસી રહીને,
જોતાં ગાતો, શગડી પરનો, દેવતા ફેરવે છે.

અનુષ્ટુપ

ત્યાં તો આવી પહોંચ્યો એ, અશ્વ સાથે યુવાન ત્યાં;
કૃષિક, એ ઊઠી ત્યારે “આવો, બાપુ !” કહી ઊભો.

શાદૃલવિકીડિત

“લાગી છે મુજને તૃષા, જલ ભરી દે તું મને” બોલીને
અશ્વેથી ઊતરી યુવાન ઊભીને ચારે દિશાઓ જુવે;
“મીઠો છે રસ ભાઈ! શેલડી તણો” એવું દયાથી કહી,
માતા ચાલી યુવાનને લઈ ગઈ જ્યાં છે ઊભી શેલડી !

વસંતતિલકા

ખ્યાલું ઉપાડી ઊભી શેલડી પાસ માતા,
છૂરી વતી જરીક કાતળી એક કાપી;
ત્યાં સેર છૂટી રસની ભરી પાત્ર દેવા,
ને કેં વિચાર કરતો નર તે ગયો પી.

અનુષ્ટુપ

“બીજું ખ્યાલું ભરી દેને, હજુ છે મુજને તૃષા”,
કહીને પાત્ર યુવાને માતાના કરમાં ધર્યું.

મંદાકાંતા

કાપી કાપી ફરી ફરી અરે ! કાતળી શેલડીની,
એકે બિન્દુ પણ રસતાણું કેમ હાવાં પડે ના ?
“શુ કોખો છે પ્રભુ મુજ પરે ?” આંખમાં આંસુ લાવી,
બોલી માતા વળી ફરી છૂરી ભોંકતી શેલડીમાં

અનુષ્ટુપ

“રસહીન ધરા થૈ છે, દયાહીન થયો નૃપ”;
“નહિ તો ના બને આવું,” બોલી માતા ફરી રહી.

વસંતવિલકા

એવું યુવાન સુણતાં ચમકી ગયો ને
માતા તણે પગ પડી ઉઠીને કહે છે :-
“એ હું જ છું નૃપ, મને કર માફ બાઈ !
“એ હું જ છું નૃપ, મને કર માફ ઈશ !

શાદ્દલવિકીડિત

‘પીતો’તો રસ મિષ્ટ હું પ્રભુ ! અરે ત્યારે જ ધાર્યું હતું-
“આ લોકો સહુ દ્રવ્યવાન નહીં છે, એવી ધરા છે અહીં;
“છે તોયે મુજ ભાગ કેં નહીં સમો તે હું વધારું હવે,
“શા માટે બહુ દ્રવ્ય આ ધનિકની, પાસેથી લેવું નહીં ?

ઉપજાતિ

“રસ હવે દે ભરી પાત્ર બાઈ !
“પ્રભુકૃપાએ નહીં એ ભરાશે;
“સુખી રહે બાઈ! સુખી રહો સૌ,
“તહમારી તો આશિષ માત્ર માગું !”

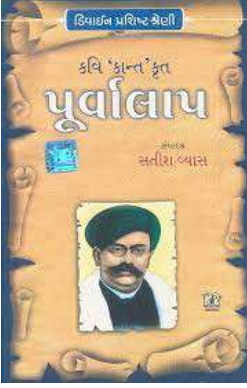
વસંતવિલકા

ખ્યાલું ઉપાડી ઊભી શેલડી પાસ માતા,
છૂરી વતી જરી જ કાતળી એક કાપી;
ત્યાં સેર છૂટી રસની ભરી પાત્ર દેવા,
બહોળો વહે રસ અહો ! છલકાવી ખ્યાલું !

૨. અતિજ્ઞાન

- 'કાન્ત' (પૂર્વાલાલ, પૃ. ૭૩-૭૫)

(વસંતતિલકા)

ઉદ્ગીવ દ્રષ્ટિ કરતાં નભ શૂન્યા ભાસે,
ઝાંખી દિશા પાણ જણાય અનિષ્ટ પાસે;
જામી ગઈ તરત ઘોર, કરાલ રાત,
લાગી બધે પ્રસરવા પર માંહિ વાત.

(અનુષ્ટુપ)

ઈન્દ્રપ્રસ્થજનો આજે વિચાર કરતા હતા;
એક બાબતને માટે શંકા સૌ ધરતા હતા.

(ઉપજાતિ)

દુર્યોધન પ્રેપિત દૂત એક;
દેખાવમાં ઘાતક દુષ્ટ છેક;
જતો હતો અંધ થતી નિશામાં,
સુગુપ્ત રાજગૃહની દિશામાં !

(અનુષ્ટુપ)

શાને આવ્યો હતો તેની કલ્પનાઓ ચલાવતા;
ભય સંદેહ દર્શાવી, શિર કોઈ હલાવતા !

(વંશસ્થ)

નિગુઢ શંકા પુરવાસીઓની આ,
જરાય નિષ્કારણ તો નહોતી હા!
કરેલ આમંત્રણ ધર્મરાજને,
રમાડવા ધ્યુત અનિષ્ટભાજને

(અનુષ્ટુપ)

હા કહીને રજા આપી યશસ્વી જ્યેષ્ઠ પાંડવે;
બોલાવ્યા ત્રણ બંધુને મળવાને પછી હવે.

(દ્રુતવિલંબિત)

શિશુ સમાન ગણી સહદેવને
ખબર આ કંઈયે ન કર્યા હતા;
અવર સર્વ ગયા નૃપની કને,
પર દુઃખિત અંતરમાં થતાં !

(અનુષ્ટુપ)

કનિષ્ઠ દ્રૌપદી સાથ પોતાના વાસમાં હતો;
સતી ખેદ હતી જોતી વદને વધતો જતો !

(વંશસ્થ)

ત્રિકાલનું જ્ઞાન હતું કુમારને,
નજીક આંખે નીરખે થનારને:
સ્વપક્ષનો દ્યુત વિષે પરાજય,
વળી દીસે દ્રૌપદીમાનઓ ક્ષય!

(અનુષ્ટુપ)

જાણે બધું, તથાપી હૈં કવહેવાની રજા નહીં:
શમાવી ન શકે તેથી મૂંઝાય મનની મહીં

(વંશસ્થ)

નહીં શકું હાથ! બચાવી કોઈને,
અશક્ત જેવો રહું બેસી રોઈને;
ખરે! દીસે દુઃખદ શાપ આ મને,
નિહાળું છું, ભૂત ભવિષ્ય જે કને !

(અનુષ્ટુપ)

"હા ધિક્ હા ધિક્ ! કૃતદની હું આમ મૌન ધરી રહું:
આવતું વાદળ દેખી મુખથી ન કશું કહું !"

(વંશસ્થ)

વિચારતા નેત્ર જલે ભરાય છે,
શરીરનું ચેતન ત્યાં હરાય છે;
લઈ જઈને પ્રિય વૃક્ષની સમી,

ગ્રહી કરે, મસ્તકથી રહ્યો નમી!

(અનુષ્ટુપ)

રહી જરા ફરી પાછો છૂટો થાય શરીરથી;
"પ્રિયે! સ્પર્શ કરું શું હું? અધિકાર જરા નથી!"

(વંશસ્થ)

"કરાય શું નિષ્કલ જ્ઞાન આ,
થનાર ચીજો નવ થાય અન્યથા:
સદેવ ચિંતા દિલમાં વહ્યા કરું,
અનેક હું એકલડો સહ્યા કરું!

(પુષ્પિતાગ્રા)

રજની મહિં સખી ધણીક વેળા,
નયન મળે નહીં ઊંઘ જાય ચાલી;
કરી તુજ શિરકેશ સર્વ ભેળા,
વદન સુધાકરને રહું નિહાલી"

(ઉપજાતી)

આવું કહ્યું ત્યાં શિર શૂળ ચાલ્યું
રહ્યું નહીં મસ્તક મત્ત ઝાલ્યું;
મારી કુમારે અતિ આર્ત હાય,
કહ્યું, "હવે એક જ છે ઉપાય!"

ચાલી જરા ને ગ્રહી એક સીસી,
ખાલી ભરી દંતથી ઓછ પીસી;
ખાલી કરી કંઠ વિષે ત્વરાથી,
ગયો બધો એ બદલાઈ આથી!

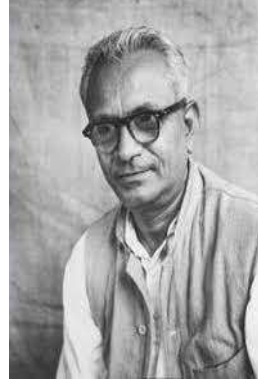
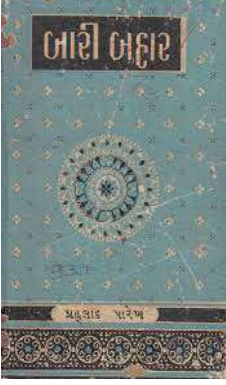
(અનુષ્ટુપ)

સતી બેભાન શેયામાં ગંધથી જ પડિ ગઈ;
સૂતો જ્યોતિષી ખાલીને છાતી સાથે જડી દઈ!

૩. પરાજયની જીત

- પ્રહલાદ પારેખ (બારી બહાર)

થયું ખતમ યુદ્ધ, ને સકલ શોર તેનો શમ્યો;
કલિંગ પરિયું, અશોકનૃપ પામિયો છે જય.
ભયંકર હતી લડાઈ, સહુ નાદ શાસ્ત્રો તણા
ભયાનક હતા; કૃતાન્ત કરતો તહીં તાંડવ.
બધા ય મધુરા સ્વરો જીવનના ગયા'તા ડૂબી,
પ્રચંડ અતિ યુદ્ધના ગરજતા મહાનાદમાં.
શમ્યો બહુ દિનો પછી પદપ્રહાર એ તાંડવી,
પરાજિત કલિંગમાં ચુપકીદી છવાઈ રહી.

પરંતુ ચુપકીદી એ ભયદ યુદ્ધથી યે હતી;
નિરાશ નગરી હતી નયનનીરને ઢાળતી;
હતી બિનસહાય એ, કરુણ આજ તેની સ્થિતિ :
સમૂળ ઊખડી ગયેલ મૃદુ વેલ શી એ પડી !

*

વાગોળે છે વિજય, શિબિરે આજ સમ્રાટ તેનો;
દીપ્તિ તેના નયન મહી છે દર્પ કેરી ભરેલી.
જોઉં જાતે વિજય, નૃપને સંસ્કૃરે ઊર્મિ એવી :
જોઉં જાતે મગધઅસિની ધાર છે તીઠેણ કેવી !
ગયાં તેજ ને આવિયો અંધકાર;
નહીં ભેદ એનો કલિંગે લગાર.
હતો આજ એવો, ઉરે ને બહાર,

જુએ એક અંધારને એ અપાર.
 નિહાળવાને નિજ જીત જાતે,
 અંધારમાં એ નગરી-સ્મશાને
 રાજ પ્રવેશે, કરવા પ્રકાશ
 મશાલચીઓ લઈ કૈંક સાથ.
 કોઈ બીજું હતું ના ત્યાં; રાજ ને સૌ મશાલચી
 પળે છે પથ પોતાને, શબોની વચમાં થઈ.
 શબોના શબ્દમાં ગાથા લખાઈ ભૂપજીતની
 રાજમાર્ગે, મહોલ્લામાં, આખી યે નગરી ભરી.
 ડાબે ને જમણે આંખો ફેરવી, નૃપ વાંચતો :
 ઉકેલે જેમ એ, તેમ જયનો અર્થ પામતો.
 રાજ આજે અનુભવ કરે અંતરે કો અપૂર્વ :
 જાણ્યો નહોતો કદીય જયનો અર્થ ભેંકાર આવો !
 લાવા ધક્કેક પ્રબળ, ધરતી જેમ કંપી ઊઠે છે,
 તેવું કંપે નૃપતિઉર આવેગથી ભાવ કરા,
 —જેના જોમે કઠણ પડ લેયા તણાં સર્વ તૂટે.
 જોવાને જયની ઈચ્છા હવે ના નૃપને રહી;
 ઉર કે આંખ તેની આ શકે ના જીતને સહી !
 ક્ષણાર્ધ પાય થંભ્યા ને પડયું ચિત્ત વિમાસણે;
 ‘ચાલો સૌ શિબિરે પાછા,’—ભૂપ આજ્ઞા પછી કરે.
 મશાલચીઓ સહુ મૂઢ થાતા;
 ક્રિયા કશી યે સમજ્યા ન ભૂપની;
 પરસ્પરે ઈંગિતથી જ પૂછતા :
 ‘અરે, થયું શું, સમજે છ તું કંઈ ?’
 ગયો શિબિર માંહી ભૂપ, અળગા કર્યા સેવકો,
 અને શ્રમિત શીર્ષને કર મહીં ધરી બેસિયો;
 કર્યા નયન બંધ તો ય અળગી કરી ના શક્યો
 ભયંકર ભૂતાવળો વિજય-દૃશ્યની કિન્તુ એ

 ‘હજારો હૈયાંને નિજ નિજ તણી સૃષ્ટિસહ મેં,
 અરે, સહાર્યાં ને જીવિતઉર ખંડેર કરિયા :
 મહત્તા એ મારી ? વિજય મુજ એ ? ગૌરવ ગણું ?
 અને એ ભૂમિની ઉપર જઈ મારો જય ચાણું ?’

અજંપો ઉગ્ર રાજના હેયાને આજ રે' દમી;
ભાર એ અંતરે આજ જયનો ન શકે ખમી.
ઘડી ઊઠે, ઘડી બેસે, ફરે છે શિબિરે ઘડી,
—એનો જ જય આવ્યો છે આજ એના પરે ચડી !
'જે જીતે નવ જીતિયાં મનુજનાં હેયાં, નહીં જીત એ;
જે જીતે રચિયાં મસાણુ, નવ એ સાચી કદી જીત છે;
જે જીતે નવલું કશું ન સરજ્યું, એને કહું જીત શે ?
જેથી માનવ માનવી મટી જતો, છે જીત કે હાર એ ?'

ઉચ્ચારે મન રાજનું : 'હાર, એ હાર છે નકી.
કદી યે ખડ્ગની ધાર જીત ના સરજી શકી.

નથી વિસ્તારવી સત્તા, ખડ્ગની જીત ના ચલું,
મારે તો માનવી કેશં હેયાને અપનાવવું.
હેયાની શિક્તથી કોઈ અન્ય શિક્ત નથી વડી.
આજથી કરમાં મારા રહેશે ધર્મની છડી.
તમે હવે ખડ્ગ ! રહો જ મ્યાનમાં,
કલ્યાણમાં માનવના ન કામનાં;
ઓ ધર્મ ! આદેશ દિયો તમારો,
ને એ જ થાશે બસ માર્ગ મારો.'

*

પૂર્વમાં તેજ કેરી ત્યાં દેખાઈ નવમંજરી;
રાયના અંતરે શ્રદ્ધા, નવાં લે તેજ, સંચરી.

■ પરિશિષ્ટ : પ : એકમ-પ માં પસંદ કરેલ મુક્તક રચનાઓ :

પસંદગીની રચના, સર્જક અને જે પુસ્તકમાંથી રચના પસંદ કરી તે પુસ્તકનું નામ.

૧. આવ - બરકત વિરાણી બેફામ

મંઝિલ બનીને આવ ન રહેબર બનીને આવ
મુઝ માર્ગમાં ભલે ન તું સહચર બનીને આવ
કિન્તુ મને ન છોડ અટૂલો પ્રવાસમાં
કાંઈ નહીં તો છેવટે ઠોકર બનીને આવ

૨. જોઈએ - શૂન્ય પાલનપુરી

મોતની તાકાત શી મારી શકે?
જિંદગી તારો ઈશારો જોઈએ
જેટલે ઊંચે જવું હો માનવી
તેટલા ઉન્નત વિચારો જોઈએ

૩. દિલ - મનહર મોદી

દિલ તમોને આપતા આપી દીધું
પામતાં પાછું અમે માપી લીધું.
માત્ર એક જ ક્ષણ તમે રાખ્યું છતાં
ચોતરફથી કેટલું કાપી લીધું !

૪. કે'જે મને - ખલીલ ધનતેજવી

વૃક્ષ ઝંઝાવાત નહીં ઝીલી શકે
તરાણું ઊખડી જાય તો કે'જે મને
જિંદગી તારાથી હું થાક્યો નથી
તું જો થાકી જાય તો કે'જે મને

૫. આ ગઝલ - વિવેક મનહર ટેલર

આ ગઝલ પણ ખરી પારસી નીકળી,
કાવ્યના દૂધમાં શર્કરા થઈ ભળી;
દેશ-ભાષા વળોટીને આવી, છતાં,
ગુર્જરી થઈ ગઈ ગુર્જરીને મળી.

૬. કોણ પૂછે છે - કૈલાસ પંડિત

કોણ ભલાને પૂછે છે ? અહીં કોણ બૂરાને પૂછે છે ?
મતલબથી બધાને નિસ્બત છે, અહીં કોણ ખરાને પૂછે છે ?
અત્તરને નીચોવી કોણ પછી ફૂલોની દશાને પૂછે છે ?
સંજોગ ઝુકાવે છે નહીંતર અહીં કોણ ખુદાને પૂછે છે ?

૭. પૂરતું છે - રાજેશ વ્યાસ 'મિસ્કીન'

ઓરડામાં એકાદ ચિત્ર હોય પૂરતું છે
જીવનમાં એક સરસ મિત્ર હોય પૂરતું છે
મિલાવ હાથ ભલે સાવ મેલોઘેલો છે
હૃદયથી આદમી પવિત્ર હોય પૂરતું છે

૮. સમય - ભગવતીકુમાર શર્મા

રેત છું પણ શીશીમાં ખરતો નથી,
શૂન્યતાને 'હું' વડે ભરતો નથી;
મારા પડછાયા કરે છે ઘાવ પણ
હું સમય છું એટલે મરતો નથી.

૯. ચેતજે - રઈશ મણિયાર

ચેતજે જીતમાંય હાર ન હો,
સુખ એ દુઃખનો પ્રકાર ન હો:
એવો કોઈ મુગટ બન્યો જ નથી,
જેનો માથે જરાય ભાર ન હો.

૧૦. ટાંકણાના ઘા - મુકુન્દરાય પારાશર્ય

જિંદગીથી ના ડરે એ મોતને ડારી શકે,
આગને જે પી શકે તે આગને ઠારી શકે;
ટાંકણાના ઘા સહીને પણ કદી તૂટે નહીં,
એ જ આરસખડાણ નિજ શિલ્પને ધારી શકે.

SAURASHTRA UNIVERSITY

NEP 2020

Semester: 04 (Four)

Course: Major - DSC-10: Gujarati

Syllabus Structure for Theoretical Papers of Major - Disciplines Special Core Course

(મુખ્ય શિસ્તના સૈદ્ધાંતિક પેપરનું માળખું)

Part-A: Introduction				
વિભાગ – અ : પરિચય				
Program Name	Program Type	Program Year	Program Applied	Course Type
Bachelor of Arts Under Graduate	Under Graduate	04 Year Honours & Research	June 2023 Gradually	Major - Discipline Specific Courses
1	Semester :	04 (Four)		
2	Course/Subject :	Major - DSC-10 : Gujarati		
3	Course Code :			
4	Course Title : (અભ્યાસક્રમનું શીર્ષક)	મધ્યકાલીન ગુજરાતી સાહિત્યનો ઇતિહાસ-2		
5	Course Type : (અભ્યાસક્રમનો પ્રકાર) (DSC/IDC/ MDC/AEC/SEC/CVC/IKS)	Major- Discipline Specific Core Courses (DSC)		
6	Course Learning Outcomes (CLO)	Outcomes: ○ વિદ્યાર્થીઓ સાહિત્યના ઇતિહાસની પરંપરા તેમજ મધ્યકાલીન ગુજરાતી સર્જકો, સાહિત્યકૃતિઓ અને વિશિષ્ટ સાહિત્ય સ્વરૂપોથી અવગત થશે.		
7	Credit Value	04 (Four)		
8	Total Marks	▪ Maximum Marks: 50 + 50 = 100		
9	Passing Marks	▪ Minimum Passing Marks: 36		

ચેરમેન
ગુજરાતી અભ્યાસ સમિતિ

Part-B: Content of the Course		
વિભાગ – બ : અભ્યાસક્રમની સામગ્રી		
Total Number of Lectures and Tutorials-60 (04 hours per week)		
A Semester Comprises 90 Working Days		
Unit	Topics	Number of Lectures
	- યોથા સેમેસ્ટર માટે અભ્યાસક્રમ : - મધ્યકાલીન ગુજરાતી સાહિત્યનો ઇતિહાસ	
1	વિસ્તૃત નોંધ: સર્જક પરિચય: - આખો - પ્રેમાનંદ - શામળ	12+04=16 (12 Lectures & 4 Tutorial)
2	વિસ્તૃત નોંધ: સર્જક પરિચય: - દયારામ - સાંપ્રદાયિક સર્જકોનો પરિચય: - રવિભાણુ પરંપરાના કવિઓ - સ્વામિનારાયણ સંપ્રદાયના કવિઓ - મધ્યકાલીન ગૌણ સ્ત્રી કવિઓ	12+04= 16
3	વિસ્તૃત નોંધ: સ્વરૂપ પરિચય: - આખ્યાન - પદ્યવાર્તા - ગરબો-ગરબી	09+03= 12
4	સંક્ષિપ્ત નોંધ: - ધીરાની કાફીઓ - ભોજ ભગતના ચાબખા - વલ્લભના ગરબા - દયારામની ગરબીઓ	06+02= 08
5	સંક્ષિપ્ત નોંધ : કૃતિ પરિચય : - અખેગીતા - પ્રેમપયીસી - મામેરું - દશમસ્કંધ - મદન મોહના - રસિકવલ્લભ	06+02= 08
Keywords/Tags: ભારતીય જીવનમૂલ્યોનું સિંચન અને કૌશલ સંવર્ધન.		

Part-C : Learning Resources

(વિભાગ – ક : પાઠ્યક્રમ તેમજ સંદર્ભ સાહિત્ય)

Text Books, Reference Books, Other resources

(પાઠ્ય પુસ્તકો, સંદર્ભ પુસ્તકો, અન્ય સંસાધનો)

સંદર્ભગ્રંથ સૂચિ :

○ ગુજરાતી સાહિત્ય કોશ (મધ્યકાળ) ખંડ-૧,	-	ગુજરાતી સાહિત્ય પરિષદ
○ ગુજરાતી સાહિત્યનો ઇતિહાસ ભાગ-૧, ૨,	-	ગુજરાતી સાહિત્ય પરિષદ
○ ગુજરાતી સાહિત્ય (મધ્યકાલીન)	-	અનંતરાય રાવળ
○ મધ્યકાળના સાહિત્ય પ્રકારો	-	ડૉ. ચંદ્રકાન્ત મહેતા
○ સ્વરૂપસંન્નિધાન	-	ડૉ. સુમન શાહ
○ મધ્યકાલીન ગુજરાતી કૃતિઓ	-	અમૃત રાણિંગા, મગનભાઈ પટેલ, ધીરુભાઈ શુક્લ
○ સ્વાધ્યાય અને સંશોધન	-	ડૉ. બળવંત જાની
○ પદ્યવાર્તા	-	ડૉ. સુમન શાહ
○ અર્વાચીન ગુજરાતી સાહિત્યની વિકાસરેખા – મધ્યકાળ	-	ધીરુભાઈ ઠાકર
○ ગુજરાતી સાહિત્યનો ઇતિહાસ (મધ્યકાળ અને સુધારકયુગ)	-	ડૉ. રમેશ એમ. ત્રિવેદી
○ આપણી સર્જકપ્રતિભા : (શ્રેણી) ભાલાણ, શામળ, દયારામ	-	મક્ત ઓઝા

E-Resource Link :

- https://www.jainfoundation.in/JAINLIBRARY/books/gujarati_sahitya_no_itihhas_part_02_khand_01_0320_73_hr6.pdf
- <https://egyankosh.ac.in/bitstream/123456789/71561/1/Unit-3.pdf>
- http://hetallgandhi.blogspot.com/2015/09/blog-post_91.html
- <http://www.sahityasetu.co.in/issue58/darshini.html>
-

Suggested equivalent online courses:

Part - D : Assessment and Evaluation

વિભાગ - ડ : પરીક્ષણ અને મૂલ્યાંકન

Suggested Continuous Evaluation Methods :

Maximum Marks : 100 :

1. Continuous Comprehensive Evaluation (CCE) : 50 Marks
2. University Exam (UE) : 50 Marks

Internal Assessment : Continuous Comprehensive Evaluation (CCE) : 50	Class Test (Monthly)	20
	Assignment	20
	Presentation/MCQ	10
	Total Marks	50
External Assessment : University Exam Section : 50 Time : 02:00 Hours	Section (A) :	03 X 10 = 30
	○ Three Long Questions (1 OR 1)	
	Section (B) :	02 X 05 = 10
	○ Two Short Questions (A & B)	
	Section (D) :	10 X 01 = 10
	○ Ten Multiple Choice Questions	
	Total	50

❖ ગુજરાતી વિષયના 50 ગુણનાં પ્રશ્નપત્રનું માળખું (આ પેપરનું પ્રશ્નપત્રનું માળખું નીચે મુજબ રહેશે.)

- પ્રશ્ન-1. _____ (10)
અથવા
- પ્રશ્ન-1. _____ (10)
- પ્રશ્ન-2. _____ (10)
અથવા
- પ્રશ્ન-2. _____ (10)
- પ્રશ્ન-3. _____ (10)
અથવા
- પ્રશ્ન-3. _____ (10)
- પ્રશ્ન-4. _____ (10)
(A) _____
(B) _____
અથવા
- પ્રશ્ન-4. _____ (10)
(A) _____
(B) _____
- પ્રશ્ન-5. દસ બહુવિકલ્પ પ્રશ્નો (MCQ) (10)

Check list

અભ્યાસક્રમ આનુસંગિક બાબત

1. Program outcomes અને Program Specific Outcomes દર્શાવેલ છે? હા.....
2. અભ્યાસક્રમ અંતર્ગતના ઓર્ડિનન્સ તથા રેગ્યુલેશન પ્રવેશ, પરીક્ષા અને પરિણામને ધ્યાને લઈ દર્શાવેલ છે ? હા.....
3. આ અભ્યાસક્રમમાં Multiple Entry and Exit ની જોગવાઈ કરેલ છે ? હા.....
4. આ અભ્યાસક્રમ NEP-2020 ને ધ્યાને લઈ UGC દ્વારા પ્રકાશિત કરાયેલ Curriculum & Credit Framework for 4 year Under Graduate Program ગાઈડ લાઈન્સ તથા રાજ્ય સરકારશ્રીના તા.૧૧/૦૭/૨૦૨૩ના ઠરાવ ત્યારબાદ તા.૨૭/૦૭/૨૦૨૩ના રોજ પ્રકાશિત થયેલ સ્ટાન્ડર્ડ ઓપરેટિંગ પ્રોસિજર તેમજ ત્યારબાદ તેને આનુસંગિક તા.૨૮/૦૭/૨૦૨૩ના રોજ આવેલ સુધારા મુજબ તૈયાર કરવામાં આવેલ છે ? હા.....
5. IKS તથા VAC આનુસંગિક અભ્યાસક્રમ તથા બાસ્કેટ રાજ્ય સરકારશ્રીના તા.૧૧/૦૭/૨૦૨૩ના ઠરાવ મુજબ તૈયાર કરવામાં આવેલ છે ? હા.....

વિષય આનુસંગિક બાબત (દરેક વિષયની શરૂઆતમાં નીચેની બાબત દર્શાવવાની રહેશે)

1. Course Outcomes દરેક વિષયની શરૂઆતમાં દર્શાવેલ છે ? હા.....
2. Employability/Entrepreneurship/Skill Development પર કેન્દ્રિત થયેલ છે કે નહિ ? હા.....
3. Value added Courses Imparting Transferable and Life Skills ના ગુણો ધરાવે છે ? હા.....
4. Major ☐ Minor ☒ Skill Enhancement Courses ☐
Ability Enhancement Courses ☐ Value Added Courses ☐ Exit/ Vocational Courses ☐
5. Holistic Education ☐ Multidisciplinary ☐ Interdisciplinary ☐ IKS ☐
6. દિવ્યાંગ માટે વિષય અંતર્ગત આનુસંગિક જોગવાઈ કરાયેલ છે ? ના.....
7. New India Literacy Programme (NILP) મુજબનો વિષય છે ? હા.....
8. Swayam પ્લેટફોર્મ પરના MOOC વિષય પર આધારિત આ વિષય છે ? હા.....

Board of Studies in the subject Gujarati Faculty of Arts.....

Chairman

Date : 24/05/2024

SAURASHTRA UNIVERSITY

NEP 2020

Semester: 04 (Four)

Course: Minor: Gujarati

Syllabus Structure for Theoretical Papers of Minor - Interdisciplinary Course

(મુખ્ય શિસ્તના સૈદ્ધાંતિક પેપરનું માળખું)

Part-A: Introduction				
વિભાગ – અ : પરિચય				
Program Name	Program Type	Program Year	Program Applied	Course Type
Bachelor of Arts Under Graduate	Under Graduate	04 Year Honours & Research	June 2023 Gradually	Major - Discipline Specific Courses
1	Semester :	04 (Four)		
2	Course/Subject :	Minor - 03 : Gujarati		
3	Course Code :			
4	Course Title : (અભ્યાસક્રમનું શીર્ષક)	અઘતન ગદ્ય કૃતિનો અભ્યાસ : 'પ્રિયજન' - લે. વિનેશ અંતાણી		
5	Course Type : (અભ્યાસક્રમનો પ્રકાર) (DSC/IDC/ MDC/AEC/SEC/CVC/IKS)	Minor - Interdisciplinary Course		
6	Course Learning Outcomes (CLO)	Outcomes: ○ અર્વાચીન ગુજરાતી સાહિત્યના વિવિધ ગદ્ય સાહિત્ય સ્વરૂપોથી પરિચિત થશે, સાથે અર્વાચીન ગુજરાતી સાહિત્યના પ્રમુખ સાહિત્ય સ્વરૂપ એવા નવલકથાનો અને તે સ્વરૂપની સુપ્રસિદ્ધ અઘતન કૃતિથી અવગત થશે.		
7	Credit Value	04 (Four)		
8	Total Marks	▪ Maximum Marks: 50 + 50 = 100		
9	Passing Marks	▪ Minimum Passing Marks: 36		

ચેરમેન
ગુજરાતી અભ્યાસ સમિતિ

Part-B: Content of the Course		
વિભાગ – બ : અભ્યાસક્રમની સામગ્રી		
Total Number of Lectures and Tutorials-60 (04 hours per week)		
A Semester Comprises 90 Working Days		
Unit	Topics	Number of Lectures
	- યોથા સેમેસ્ટર માટે અભ્યાસક્રમ : - અદ્યતન ગદ્યકૃતિનો અભ્યાસ : ‘પ્રિયજન’ - વીનેશ અંતાણી - પ્રકાશક : આર. આર. શેઠ	
1	વિસ્તૃત નોંધ: - નવલકથા : સંજ્ઞા અને સ્વરૂપ - ગુજરાતી નવલકથાઓમાં ‘પ્રિયજન’નું સ્થાન	12+04=16 (12 Lectures & 4 Tutorial)
2	વિસ્તૃત નોંધ: ‘પ્રિયજન’ નવલકથાની સમગ્રદર્શી સમીક્ષા ‘પ્રિયજન’ : પ્રણયકથા તરીકે મૂલ્યાંકન ‘પ્રિયજન’ નવલકથાની વસ્તુસંકલના અને રચનારીતી	12+04= 16
3	વિસ્તૃત નોંધ: ‘પ્રિયજન’ નવલકથામાં ચરિત્રચિત્રણ ‘પ્રિયજન’માં ભાષા-શૈલી અને સંવાદ ‘પ્રિયજન’ નવલકથામાં સ્થળ-કાળ-વાતાવરણનો વિનિયોગ ‘પ્રિયજન’ નવલકથામાં સમયસંકલન	09+03= 12
4	સંક્ષિપ્ત નોંધ: ‘પ્રિયજન’માં નિકેતનું ચરિત્રચિત્રણ ‘પ્રિયજન’માં ચારુનું ચરિત્રચિત્રણ ‘પ્રિયજન’માં ઉમાનું ચરિત્રચિત્રણ ‘પ્રિયજન’માં દિવાકરનું ચરિત્રચિત્રણ ‘પ્રિયજન’માં ગૌણ પાત્રો	06+02= 08
5	સંક્ષિપ્ત નોંધ : ‘પ્રિયજન’નો પરિવેશ ‘પ્રિયજન’ : શીર્ષકની યથાર્થતા ‘પ્રિયજન’માં પ્રતીકો- કલ્પનો ‘પ્રિયજન’ના સંવાદો ‘પ્રિયજન’ના વર્ણનો ‘પ્રિયજન’ નવલકથામાં તમારું પ્રિય પ્રકરણ	06+02= 08

નોંધ : નવલકથા સ્વરૂપના બે MCQ અને 'પ્રિયજન' કૃતિમાંથી આઠ MCQ એમ કુલ ૧૦ પૂછવામાં આવશે.

Part-C : Learning Resources

(વિભાગ – ક : પાઠ્યક્રમ તેમજ સંદર્ભ સાહિત્ય)

Text Books, Reference Books, Other resources

(પાઠ્ય પુસ્તકો, સંદર્ભ પુસ્તકો, અન્ય સંસાધનો)

સંદર્ભગ્રંથ સૂચિ :

- અર્વાચીન ગુજરાતી સાહિત્યનો ઇતિહાસ- ગુજરાતી સાહિત્ય પરિષદ
- અર્વાચીન ગુજરાતી સાહિત્યનો ઇતિહાસ- ધીરુભાઈ ઠાકર
- અર્વાચીન ગુજરાતી સાહિત્યનો ઇતિહાસ-રમેશ ત્રિવેદી
- નવલકથા-રઘુવીર ચૌધરી, બાબુ દાવલપુરા
- નવલકથા વિમર્શ - નરેશ વેદ
- 'નવલકથા' – શિરીષ પંચાલ
- સાંપ્રત ગુજરાતી નવલકથા- પ્રસાદ બ્રહ્મભટ્ટ
- 'નવલકથા : કસબ અને કલા' - દીપક મહેતા
- ગુજરાતી નવલકથા: કેટલાંક પુનઃમૂલ્યાંકનો' ધીરેન્દ્ર મહેતા
- 'નવલકથા અને હું' – સંપાદક હર્ષદ ત્રિવેદી
- આપણી નવલકથા સમૃદ્ધિ- સુરેશ દલાલ
- કથાયન- બાબુ દાવલપુરા
- પુરસ્કૃત નવલકથા- કિરીટ દુધાત
- નવલકથા : શિલ્પ અને સર્જન' – નરેશ વેદ
- 'નવલકથા: વાસ્તવ અને વાસ્તવવાદ' જયંત ગાડીત
- 'ગુજરાતી નવલકથામાં પાત્રનિરૂપણ' – રમેશ દવે
- 'વીનેશ અંતાણીની સાહિત્યસૃષ્ટિ' – રાજેન્દ્ર પટેલ

E-Resource Link :

- <https://pallavigupta83.wordpress.com/2021/01/28/%E0%AA%AA%E0%AB%8D%E0%AA%B0%E0%AA%BF%E0%AA%AF%E0%AA%9C%E0%AA%A8/>
- <https://wiki.ekatrafoundation.org/wiki/%E0%AA%A8%E0%AA%B5%E0%AA%B2%E0%AA%95%E0%AA%A5%E0%AABE%E0%AA%AA%E0%AA%B0%E0%AA%BF%E0%AA%9A%E0%AA%AF%E0%AA%95%E0%AB%8B%E0%AA%B6/%E0%AA%AA%E0%AB%8D%E0%AA%B0%E0%AA%BF%E0%AA%AF%E0%AA%9C%E0%AA%A8>
- https://gu.wikipedia.org/wiki/%E0%AA%B5%E0%AA%BF%E0%AA%A8%E0%AB%87%E0%AA%B6_%E0%AA%85%E0%AA%82%E0%AA%A4%E0%AA%BE%E0%AA%A3%E0%AB%80

Suggested equivalent online courses:

Part - D : Assessment and Evaluation

વિભાગ – ૩ : પરીક્ષણ અને મૂલ્યાંકન

Suggested Continuous Evaluation Methods :

▪ **Maximum Marks : 100 :**

1. Continuous Comprehensive Evaluation (CCE) : 50 Marks
2. University Exam (UE) : 50 Marks

Internal Assessment : Continuous Comprehensive Evaluation (CCE) : 50	Class Test (Monthly)	20
	Assignment	20
	Presentation/MCQ	10
	Total Marks	50
External Assessment : University Exam Section : 50 Time : 02:00 Hours	Section (A) : ○ Three Long Questions (1 OR 1)	03 X 10 = 30
	Section (B) : ○ Two Short Questions (A & B)	02 X 05 = 10
	Section (D) : ○ Ten Multiple Choice Questions	10 X 01 = 10
	Total	50

❖ ગુજરાતી વિષયના 50 ગુણનાં પ્રશ્નપત્રનું માળખું (આ પેપરનું પ્રશ્નપત્રનું માળખું નીચે મુજબ રહેશે.)

- પ્રશ્ન-1. _____ (10)
અથવા
- પ્રશ્ન-1. _____ (10)
પ્રશ્ન-2. _____ (10)
અથવા
- પ્રશ્ન-2. _____ (10)
પ્રશ્ન-3. _____ (10)
અથવા
- પ્રશ્ન-3. _____ (10)
પ્રશ્ન-4. _____ (10)
(A) _____
(B) _____
અથવા
- પ્રશ્ન-4. _____ (10)
(A) _____
(B) _____
- પ્રશ્ન-5. દસ બહુવિકલ્પ પ્રશ્નો (MCQ) (10)

Check list

અભ્યાસક્રમ આનુસંગિક બાબત

1. Program outcomes અને Program Specific Outcomes દર્શાવેલ છે? હા_____
2. અભ્યાસક્રમ અંતર્ગતના ઓર્ડિનન્સ તથા રેગ્યુલેશન પ્રવેશ, પરીક્ષા અને પરિણામને ધ્યાને લઈ દર્શાવેલ છે ? હા_____
3. આ અભ્યાસક્રમમાં Multiple Entry and Exit ની જોગવાઈ કરેલ છે ? હા_____
4. આ અભ્યાસક્રમ NEP-2020 ને ધ્યાને લઈ UGC દ્વારા પ્રકાશિત કરાયેલ Curriculum & Credit Framework for 4 year Under Graduate Program ગાઈડ લાઈન્સ તથા રાજ્ય સરકારશ્રીના તા.૧૧/૦૭/૨૦૨૩ના ઠરાવ ત્યારબાદ તા.૨૭/૦૭/૨૦૨૩ના રોજ પ્રકાશિત થયેલ સ્ટાન્ડર્ડ ઓપરેટિંગ પ્રોસિજર તેમજ ત્યારબાદ તેને આનુસંગિક તા.૨૮/૦૭/૨૦૨૩ના રોજ આવેલ સુધારા મુજબ તૈયાર કરવામાં આવેલ છે ? હા_____
5. IKS તથા VAC આનુસંગિક અભ્યાસક્રમ તથા બાસ્કેટ રાજ્ય સરકારશ્રીના તા.૧૧/૦૭/૨૦૨૩ના ઠરાવ મુજબ તૈયાર કરવામાં આવેલ છે ? હા_____

વિષય આનુસંગિક બાબત (દરેક વિષયની શરૂઆતમાં નીચેની બાબત દર્શાવવાની રહેશે)

1. Course Outcomes દરેક વિષયની શરૂઆતમાં દર્શાવેલ છે ? હા_____
2. Employability/Entrepreneurship/Skill Development પર કેન્દ્રિત થયેલ છે કે નહિ ? હા_____
3. Value added Courses Imparting Transferable and Life Skills ના ગુણો ધરાવે છે ? હા_____
4. Major ☐ Minor ☐ Skill Enhancement Courses ☐
Ability Enhancement Courses ☒ Value Added Courses ☐ Exit/ Vocational Courses ☐
5. Holistic Education ☐ Multidisciplinary ☐ Interdisciplinary ☐ IKS ☐
6. દિવ્યાંગ માટે વિષય અંતર્ગત આનુસંગિક જોગવાઈ કરાયેલ છે ? ના_____
7. New India Literacy Programme (NILP) મુજબનો વિષય છે ? હા_____
8. Swayam પ્લેટફોર્મ પરના MOOC વિષય પર આધારિત આ વિષય છે ? હા_____

Board of Studies in the subject Gujarati Faculty of Arts_____

Chairman

Date : 24/05/2024

SAURASHTRA UNIVERSITY

NEP 2020

Semester: 04 (Four)

Course: AEC-04: Gujarati

Syllabus Structure for Theoretical Papers of Ability Enhancement Course

(ક્ષમતા વૃદ્ધિ સૈદ્ધાંતિક પેપરનું અભ્યાસક્રમ માળખું)

Part-A: Introduction				
વિભાગ – અ : પરિચય				
Program Name	Program Type	Program Year	Program Applied	Course Type
Bachelor of Arts Under Graduate	Under Graduate	04 Year Honours & Research	June 2023	Ability Enhancement Course
1	Semester :	04 (Four)		
2	Course/Subject :	AEC-04 : Gujarati		
3	Course Code :			
4	Course Title : (અભ્યાસક્રમનું શીર્ષક)	■ ગુજરાતી ભાષા સજ્જતા - 4		
5	Course Type : (અભ્યાસક્રમનો પ્રકાર) (DSC/IDC/MDC/AEC/SEC/CVC/IKS)	■ Ability Enhancement Course (AEC)		
6	Course Learning Outcomes (CLO)	■ Outcomes: ○ વિદ્યાર્થીઓને માતૃભાષા- ગુજરાતીના લાક્ષણિક શબ્દભંડોળ તેમજ વ્યાકરણથી અવગત કરાવવા. ○ વિદ્યાર્થીઓનું ગુજરાતી શબ્દભંડોળ, વ્યાકરણ, વાણીકૌશલ સમૃદ્ધ કરવું. ○ વિદ્યાર્થીઓ રોજિંદા વ્યવહારમાં ઉપયોગી અહેવાલલેખન, વેપાર પત્રલેખન, અરજીલેખન આદિમાં પ્રાવીણ્ય પ્રાપ્ત કરે. ■ Course Learning Outcomes : ○ વિદ્યાર્થીઓના લખાણમાં લાઘવતા અને તાદૃશ્યતા આવશે. ○ વાણીમાં માધુર્ય અને સ્પષ્ટતા સાથે અસરકારક અભિવ્યક્તિનો ગુણ કેળવાશે. ○ પદ્ય-ગદ્ય ગ્રંથો શક્તિની સાથે અભિવ્યક્તિમાં મૌલિકતા આવશે. ○ સ્પર્ધાત્મક પરીક્ષાઓ પસાર કરવામાં ઉપયોગી બનશે.		
8	Credit Value	02 (Two)		
9	Total Marks	■ Maximum Marks: 50 (25 + 25)		
10	Passing Marks	■ Minimum Passing Marks: 18		

ચેરમેન

ગુજરાતી અભ્યાસ સમિતિ

Part-B: Content of the Course

વિભાગ – બ : અભ્યાસક્રમની સામગ્રી

- Total Number of Lectures and Tutorials-30 (02 hours per week)
- A Semester Comprises 90 Working Days

Unit	Topics	Number of Lectures
	▪ ચોથા સેમેસ્ટર માટે અભ્યાસક્રમ : ○ ગુજરાતી ભાષા સજ્જતા	
1	▪ અનુવાદ લેખન: (ગુજરાતીમાંથી હિન્દી અને હિન્દીમાંથી ગુજરાતી) ▪ વાર્તાલેખન: (આપેલ મુદ્દા કે રૂપરેખા ઉપરથી વાર્તા લખવી અને યોગ્ય શીર્ષક આપવું.) ▪ પ્રવચન : વિભાવના, કાર્ય અને પ્રકાર. (લેખિત તેમજ મૌખિક પ્રવચનો તૈયાર કરાવવાં)	15
2	▪ અલંકાર : સ્વરૂપ અને પ્રકાર : ○ શબ્દાલંકાર: (વર્ણાનુપ્રાસ, યમક, વક્રોક્તિ, અંત્યાનુપ્રાસ) ○ અર્થાલંકાર: (ઉપમા, ઉત્પ્રેક્ષા, રૂપક, દૃષ્ટાંત, સજ્જવારોપણ, વ્યતિરેક, વ્યાજસ્તુતિ, અનન્વય, અતિશયોક્તિ, સ્વાભાવોક્તિ)	15

Keywords/Tags: માતૃભાષાની સજ્જતાથી વિદ્યાર્થીઓમાં લેખન-સર્જન, સંવાદ, ઉદબોધન, અભિવ્યક્તિ જેવાં કૌશલનું સંવર્ધન.

Part-C : Learning Resources

વિભાગ – ક : પાઠ્યક્રમ તેમજ સંદર્ભ સાહિત્ય

Text Books, Reference Books, Other resources

(પાઠ્ય પુસ્તકો, સંદર્ભ પુસ્તકો, અન્ય સંસાધનો)

■ સંદર્ભગ્રંથ સૂચિ :

- ગુજરાતી ભાષાનું વ્યાકરણ, - યોગેન્દ્ર વ્યાસ, યુનિવર્સિટી ગ્રંથનિર્માણ બોર્ડ
- ગુજરાતી શબ્દાર્થ કોશ, - સં. યોગેન્દ્ર વ્યાસ, અરવિંદ ભાંડારી, અરુણોદય પ્રકાશન
- ગુજરાતી જીપીએસસી – પ્રિલિમ, - ડૉ. અર્યના પટેલ, અરુણોદય પ્રકાશન
- વ્યાકરણવિમર્શ ગુજરાતી ભાષા, - ડૉ. નિયતિ અંતાણી
- ગુજરાતી વ્યાવહારિક વ્યાકરણ, - અરવિંદ ભાંડારી, અરુણોદય પ્રકાશન
- ગુજરાતી વ્યાકરણ, - સં. ધનશ્યામભાઈ ચુડાસમા, વર્લ્ડ ઈનબોક્સ
- ગુજરાતી વ્યાકરણ અને ગુજરાતી સાહિત્ય, - કનાલા ધર્મેન્દ્ર એ., નવયુગ પબ્લીકેશન

● E-Resource Link :

- <https://www.saralgujarati.in/2023/01/samanarathi-shabd-gujarati.html#:~:text=>
- <https://viralgujarati.com/samanarathi-shabd-in-gujarati/>
- <https://gu.wikipedia.org/wiki>
- https://gujkk.blogspot.com/2016/07/blog-post_20.html
- <https://livegujaratinews.com/virodhi-shabd-in-gujarati/#:~:text=Virodhi%20Shabd>
- <https://viralgujarati.com/virudharthi-shabd-in-gujarati/>
- <https://competitivegujarat.in>
- <http://gpsc123.blogspot.com/2017/07/gujrati-grammer.html>
- <https://gnansarita.wordpress.com>
- <http://garvogujarati.blogspot.com/2020/10/difference-between-kahevato-and-rudhiprayog.html#:>
- <https://www.studysmarter.co.uk/explanations/english/discourse/>
-

Suggested equivalent online courses:

Part - D : Assessment and Evaluation

વિભાગ – ૩ : પરીક્ષણ અને મૂલ્યાંકન

Suggested Continuous Evaluation Methods :

Maximum Marks : 50 :

1. Continuous Comprehensive Evaluation (CCE) : 50% (25) Marks
2. Semester End Evaluation (SEE): 50% (25) Marks

Internal Assessment : Continuous Comprehensive Evaluation (CCE) : 50% (25 Marks)	• Class Test (Monthly) • Assignment (Class & Home) • Quiz / Objective (MCQ) Test	10 10 <u>05</u> Total Marks 25
External Assessment : Semester End Evaluation (SEE): 50% (25) Marks Time : 01:30 Hours	▪ Section (A) : ○ Two Long Question ▪ Section (B) : ○ Fourteen Multiple Choice Questions	02 X 10 = 20 05 X 01 = 05 Total Marks 25

❖ ગુજરાતી વિષયના 25 ગુણનાં પ્રશ્નપત્રનું માળખું (આ પેપરનું પ્રશ્નપત્રનું માળખું નીચે મુજબ રહેશે.)

- પ્રશ્ન-1. _____ (10)
અથવા
- પ્રશ્ન-1. _____ (10)
- પ્રશ્ન-2. _____ (10)
અથવા
- પ્રશ્ન-2. _____ (10)
(A) _____
(B) _____
- પ્રશ્ન-5. પાંચ બહુવિકલ્પ પ્રશ્નો (MCQ) (05)

Check list

અભ્યાસક્રમ આનુસંગિક બાબત

1. Program outcomes અને Program Specific Outcomes દર્શાવેલ છે? હા_____
2. અભ્યાસક્રમ અંતર્ગતના ઓર્ડિનન્સ તથા રેગ્યુલેશન પ્રવેશ, પરીક્ષા અને પરિણામને ધ્યાને લઈ દર્શાવેલ છે ? હા_____
3. આ અભ્યાસક્રમમાં Multiple Entry and Exit ની જોગવાઈ કરેલ છે ? હા_____
4. આ અભ્યાસક્રમ NEP-2020 ને ધ્યાને લઈ UGC દ્વારા પ્રકાશિત કરાયેલ Curriculum & Credit Framework for 4 year Under Graduate Program ગાઈડ લાઈન્સ તથા રાજ્ય સરકારશ્રીના તા.૧૧/૦૭/૨૦૨૩ના ઠરાવ ત્યારબાદ તા.૨૭/૦૭/૨૦૨૩ના રોજ પ્રકાશિત થયેલ સ્ટાન્ડર્ડ ઓપરેટિંગ પ્રોસિજર તેમજ ત્યારબાદ તેને આનુસંગિક તા.૨૮/૦૭/૨૦૨૩ના રોજ આવેલ સુધારા મુજબ તૈયાર કરવામાં આવેલ છે ? હા_____
5. IKS તથા VAC આનુસંગિક અભ્યાસક્રમ તથા બાસ્કેટ રાજ્ય સરકારશ્રીના તા.૧૧/૦૭/૨૦૨૩ના ઠરાવ મુજબ તૈયાર કરવામાં આવેલ છે ? હા_____

વિષય આનુસંગિક બાબત (દરેક વિષયની શરૂઆતમાં નીચેની બાબત દર્શાવવાની રહેશે)

1. Course Outcomes દરેક વિષયની શરૂઆતમાં દર્શાવેલ છે ? હા_____
2. Employability/Entrepreneurship/Skill Development પર કેન્દ્રિત થયેલ છે કે નહિ ? હા_____
3. Value added Courses Imparting Transferable and Life Skills ના ગુણો ધરાવે છે ? હા_____
4. Major ☐ Minor ☐ Skill Enhancement Courses ☒
Ability Enhancement Courses ☐ Value Added Courses ☐ Exit/ Vocational Courses ☐
5. Holistic Education ☐ Multidisciplinary ☐ Interdisciplinary ☐ IKS ☐
6. દિવ્યાંગ માટે વિષય અંતર્ગત આનુસંગિક જોગવાઈ કરાયેલ છે ? ના_____
7. New India Literacy Programme (NILP) મુજબનો વિષય છે ? હા_____
8. Swayam પ્લેટફોર્મ પરના MOOC વિષય પર આધારિત આ વિષય છે ? હા_____

Board of Studies in the subject Gujarati

Faculty of Arts

Chairman

Date : 24/05/2024

SAURASHTRA UNIVERSITY

NEP 2020

Semester: 04 (Four)

Course: SEC-04: Gujarati

Syllabus Structure for Theoretical Papers of Skill Enhancement Course

(ક્ષમતા વૃદ્ધિ સૈદ્ધાંતિક પેપરનું અભ્યાસક્રમ માળખું)

Part-A: Introduction				
વિભાગ – અ : પરિચય				
Program Name	Program Type	Program Year	Program Applied	Course Type
Bachelor of Arts Under Graduate	Under Graduate	04 Year Honours & Research	June 2023	Ability Enhancement Course
1	Semester :	04 (Four)		
2	Course/Subject :	SEC-04 : Gujarati		
3	Course Code :			
4	Course Title : (અભ્યાસક્રમનું શીર્ષક)	ગુજરાતી પ્રૂફવાયન અને જોડણી -૪		
5	Course Type : (અભ્યાસક્રમનો પ્રકાર) (DSC/IDC/MDC/AEC/SEC/CVC/IKS)	Skill Enhancement Course (AEC)		
6	Course Learning Outcomes (CLO)	Outcomes: - વિદ્યાર્થીઓને ભાષાકીય જ્ઞાન આપવું તેમજ વિદ્યાર્થીઓમાં ભાષાકીય ભૂલ શોધવાની વિશેષ દૃષ્ટિ કેળવવી. - પ્રૂફ-વાયનનું કૌશલ કેળવવું. Course Learning Outcomes : - પ્રૂફ-વાયનનું કૌશલ પ્રાપ્ત કરવાથી વિદ્યાર્થી નોકરી કે વ્યક્તિગત કૌશલથી આર્થિક ઉપાર્જન પ્રાપ્ત કરી શકશે. - ગુજરાત મૂલકી સેવાની સ્પર્ધાત્મક પરીક્ષાઓ પસાર કરવામાં ઉપયોગી બનશે.		
7	Credit Value	02 (Two)		
8	Total Marks	Maximum Marks: 50 (25 + 25)		
9	Passing Marks	Minimum Passing Marks: 18		

ચેરમેન

Part-B: Content of the Course

વિભાગ – બ : અભ્યાસક્રમની સામગ્રી

- Total Number of Lectures and Tutorials-30 (02 hours per week)
- A Semester Comprises 90 Working Days

Unit	Topics	Number of Lectures
	▪ ચોથા સેમેસ્ટર માટે અભ્યાસક્રમ : ○ ગુજરાતી પ્રૂફવાયન અને જોડણી – ૪	
1	▪ ગુજરાતી જોડણી, તેના નિયમો અને અપવાદો : ○ તત્સમ શબ્દની જોડણી, તેના નિયમો અને અપવાદો ○ તદ્ભવ શબ્દની જોડણી, તેના નિયમો અને અપવાદો ○ અનુસ્વારનું સ્થાન ○ છૂટ્ટા અને ભેગા લખતા શબ્દો : (છૂટ્ટા લખતા શબ્દો : નિપાત 'જ', નામયોગીઓ, 'કે', 'દ્વારા', સહાયકારક ક્રિયાપદ, સંયુક્ત ક્રિયાપદ) (ભેગા-જોડાયેને લખતા શબ્દો : 'ય', 'યે', વિભક્તિ દર્શક પ્રત્યયો, દ્વિવચન શબ્દો, 'તોપણ', 'જોકે', 'પૂર્વક', 'માત્ર', 'શ્રી', 'સમાસ')	15
2	▪ જોડાક્ષર(સંયુક્તાક્ષર)ની પદ્ધતિ: 1. દંડલોપ દર્શાવી લખાતા જોડાક્ષર 2. વ્યંજન બેવડાવી બોલાતા-લખાતા જોડાક્ષર 3. વ્યંજનોને અડકાડી લખાતા જોડાક્ષર 4. વ્યંજન હલન્ટથી લખાતા જોડાક્ષર 5. વ્યંજનની બદલાઈ બોલાતા-લખાતા જોડાક્ષર ▪ શબ્દશુદ્ધિ અને વાક્યશુદ્ધિ : (જોડણી તેમજ વાક્યરચનાની દૃષ્ટિએ અશુદ્ધ પેરેગ્રાફ કે વાક્યોનું શુદ્ધલેખન કરવું.)	15

Keywords/Tags: માતૃભાષાની સજ્જતાથી વિદ્યાર્થીઓમાં લેખન-સર્જન, સંવાદ, ઉદબોધન, અભિવ્યક્તિ જેવાં કૌશલ્યનું સંવર્ધન.

Part-C : Learning Resources

વિભાગ – ક : પાઠ્યક્રમ તેમજ સંદર્ભ સાહિત્ય

Text Books, Reference Books, Other resources

(પાઠ્ય પુસ્તકો, સંદર્ભ પુસ્તકો, અન્ય સંસાધનો)

■ સંદર્ભગ્રંથ સૂચિ :

- પ્રૂફ-વાચન – રતિલાલ સાં. નાયક, અનાડા બૂક ડીપો
- ભાષા સજ્જતા અને લેખન કૌશલ – ડૉ. યોગેન્દ્ર વ્યાસ; પાર્શ્વ પ્રકાશન, અમદાવાદ
- ભાષા વિવેક – પ્રકાશન : ભાષાનિયામકની કચેરી, ગાંધીનગર
- અપઠિત – સં. પ્રકાશ રાવલ, રાવલ પ્રકાશન, પાટણ
- ભાષા લેખન-કે. કા. શાસ્ત્રી, લક્ષ્મી પુસ્તક ભંડાર, અમદાવાદ
- અપઠિત લેખન કૌશલ અને પરિશીલન - ડૉ. નીતિન વડગામા, પાર્શ્વ પ્રકાશન, અમદાવાદ
- ગુજરાતી લેખન, - ડૉ. નિયતિ અંતાણી
- પાયાનો પર્યાયકોશ, - ડૉ. મફતલાલ ભાવસાર, પ્રકાશન આર. આર. શેઠ એન્ડ કંપની પ્રા. લિ.
- ગુજરાતી ભાષાનું વ્યાકરણ, - યોગેન્દ્ર વ્યાસ, યુનિવર્સિટી ગ્રંથનિર્માણ બોર્ડ
- ગુજરાતી શબ્દાર્થ કોશ, - સં. યોગેન્દ્ર વ્યાસ, અરવિંદ ભાંડારી, અરુણોદય પ્રકાશન
- ગુજરાતી જીપીએસસી – પ્રિલિમ, - ડૉ. અર્યના પટેલ, અરુણોદય પ્રકાશન
- વ્યાકરણવિમર્શ ગુજરાતી ભાષા, - ડૉ. નિયતિ અંતાણી
- ગુજરાતી વ્યાવહારિક વ્યાકરણ, - અરવિંદ ભાંડારી, અરુણોદય પ્રકાશન
- ગુજરાતી વ્યાકરણ, - સં. ધનશ્યામભાઈ યુડાસમા, વર્લ્ડ ઈનબ્રોકસ
- ગુજરાતી વ્યાકરણ અને ગુજરાતી સાહિત્ય, - કનાલા ધર્મેન્દ્ર એ., નવયુગ પબ્લીકેશન
- **E-Resource Link :**
 - <https://gujarativishwakosh.org/>
 - <https://www.youtube.com/watch?v=Mz9BLShrfTg>
 - <https://listrovert.com/proofreading-kya-hota-hai-in-hindi/>
 - <https://www.indiaspeaksdaily.com/proof-reading-and-its-need>

Suggested equivalent online courses:

Part - D : Assessment and Evaluation

વિભાગ – ૩ : પરીક્ષણ અને મૂલ્યાંકન

Suggested Continuous Evaluation Methods :

Maximum Marks : 50 :

1. Continuous Comprehensive Evaluation (CCE) : 50% (25) Marks
2. Semester End Evaluation (SEE): 50% (25) Marks

Internal Assessment : Continuous Comprehensive Evaluation (CCE) : 50% (25 Marks)	• Class Test (Monthly) • Assignment (Class & Home) • Quiz / Objective (MCQ) Test	10 10 05 Total Marks 25
External Assessment : Semester End Evaluation (SEE): 50% (25) Marks Time : 01:30 Hours	▪ Section (A) : ○ Two Long Question ▪ Section (B) : ○ Fourteen Multiple Choice Questions	02 X 10 = 20 05 X 01 = 05 Total Marks 25

❖ ગુજરાતી વિષયના 25 ગુણનાં પ્રશ્નપત્રનું માળખું (આ પેપરનું પ્રશ્નપત્રનું માળખું નીચે મુજબ રહેશે.)

પ્રશ્ન-1. _____ (10)

અથવા

પ્રશ્ન-1. _____ (10)

પ્રશ્ન-2. _____ (10)

અથવા

પ્રશ્ન-2. _____ (10)

(A) _____

(B) _____

પ્રશ્ન-5. પાંચ બહુવિકલ્પ પ્રશ્નો (MCQ) (05)

Check list

અભ્યાસક્રમ આનુસંગિક બાબત

1. Program outcomes અને Program Specific Outcomes દર્શાવેલ છે? હા_____
2. અભ્યાસક્રમ અંતર્ગતના ઓર્ડિનન્સ તથા રેગ્યુલેશન પ્રવેશ, પરીક્ષા અને પરિણામને ધ્યાને લઈ દર્શાવેલ છે ? હા_____
3. આ અભ્યાસક્રમમાં Multiple Entry and Exit ની જોગવાઈ કરેલ છે ? હા_____
4. આ અભ્યાસક્રમ NEP-2020 ને ધ્યાને લઈ UGC દ્વારા પ્રકાશિત કરાયેલ Curriculum & Credit Framework for 4 year Under Graduate Program ગાઈડ લાઈન્સ તથા રાજ્ય સરકારશ્રીના તા.૧૧/૦૭/૨૦૨૩ના ઠરાવ ત્યારબાદ તા.૨૭/૦૭/૨૦૨૩ના રોજ પ્રકાશિત થયેલ સ્ટાન્ડર્ડ ઓપરેટિંગ પ્રોસિજર તેમજ ત્યારબાદ તેને આનુસંગિક તા.૨૮/૦૭/૨૦૨૩ના રોજ આવેલ સુધારા મુજબ તૈયાર કરવામાં આવેલ છે ? હા_____
5. IKS તથા VAC આનુસંગિક અભ્યાસક્રમ તથા બાસ્કેટ રાજ્ય સરકારશ્રીના તા.૧૧/૦૭/૨૦૨૩ના ઠરાવ મુજબ તૈયાર કરવામાં આવેલ છે ? હા_____

વિષય આનુસંગિક બાબત (દરેક વિષયની શરૂઆતમાં નીચેની બાબત દર્શાવવાની રહેશે)

1. Course Outcomes દરેક વિષયની શરૂઆતમાં દર્શાવેલ છે ? હા_____
2. Employability/Entrepreneurship/Skill Development પર કેન્દ્રિત થયેલ છે કે નહિ ? હા_____
3. Value added Courses Imparting Transferable and Life Skills ના ગુણો ધરાવે છે ? હા_____
4. Major ☐ Minor ☐ Skill Enhancement Courses ☐
Ability Enhancement Courses ☐ Value Added Courses ☐ Exit/ Vocational Courses ☐
5. Holistic Education ☐ Multidisciplinary ☐ Interdisciplinary ☐ IKS/VAC ☒
6. દિવ્યાંગ માટે વિષય અંતર્ગત આનુસંગિક જોગવાઈ કરાયેલ છે ? ના_____
7. New India Literacy Programme (NILP) મુજબનો વિષય છે? હા_____
8. Swayam પ્લેટફોર્મ પરના MOOC વિષય પર આધારિત આ વિષય છે ? હા_____

Board of Studies in the subject Gujarati

Faculty of Arts_____

Chairman

Date: 24/05/2024

SAURASHTRA UNIVERSITY

NEP 2020

Semester: 04 (Four)

Course: VAC-02: Gujarati

Syllabus Structure for Theoretical Papers of Value Added Course (VAC)

(મૂલ્ય વર્ધિત સૈદ્ધાંતિક પેપરનું માળખું)

Part-A: Introduction				
વિભાગ – અ : પરિચય				
Program Name	Program Type	Program Year	Program Applied	Course Type
Bachelor of Arts Under Graduate	Under Graduate	04 Year Honours & Research	June 2023	VAC Course
1	Semester :	04 (Four)		
2	Course/Subject :	VAC-02 : Gujarati		
3	Course Code :			
4	Course Title : (અભ્યાસક્રમનું શીર્ષક)	ભારતીય જીવનમૂલ્યો : ગુજરાતી સંતકવિ : દાસી જીવણ સાહેબ		
5	Course Type : (અભ્યાસક્રમનો પ્રકાર) (DSC/IDC/MDC/AEC/SEC/CVC/IKS)	Value Added Course (VAC)		
6	Course Learning Outcomes (CLO)	Outcomes: ગુજરાતી સંતવાણી એ ભારતીય જીવનમૂલ્ય અને ધર્મ-સંસ્કૃતિનું શાસ્ત્ર છે. દાસી જીવણના ભજનોના અધ્યયનથી વિદ્યાર્થીઓ ભારતીય જીવનમૂલ્યોથી અભિમુગ્ધ થશે.		
7	Credit Value	02 (Two)		
8	Total Marks	Maximum Marks: 50 (25 + 25)		
9	Passing Marks	Minimum Passing Marks: 18		

ચેરમેન
ગુજરાતી અભ્યાસ સમિતિ

Part-B: Content of the Course

વિભાગ – બ : અભ્યાસક્રમની સામગ્રી

Total Number of Lectures and Tutorials-30 (02 hours per week)

A Semester Comprises 90 Working Days

Unit	Topics	Number of Lectures
	ભારતીય જીવનમૂલ્યો : ગુજરાતી સંત કવિ : 'દાસી જીવણ સાહેબ' - લેખક : ડૉ.નિરંજન રાજયગુરુ (મધ્યકાલીન ગુજરાતી સંત-ભક્તિ સાહિત્યના દેદીપ્યમાન 'કવિ દાસી જીવણ'નું સંક્ષિપ્ત જીવન અને કવન)	
1	- દાસી જીવણ સાહેબનું કવન (સંક્ષિપ્ત પરિચય) - દાસી જીવણના ભજનોમાં નવધા ભક્તિ - દાસી જીવણના ભજનોમાં બોધ-ઉપદેશ - દાસી જીવણના ભજનોમાં ગુરુમહિમા - દાસી જીવણના ભજનોમાં સાધનાત્મક રહસ્યવાદ - દાસી જીવણના ભજનોમાં ભારતીય મૂલ્યબોધ	15
2	પસંદગીના ભજનો : - અજવાળું રે મારે અજવાળું.. - એવા દોરંગા ભેળાં રે નવ બેસીએ રે જી.. - કલેજ કટારી રે વ્રેહની કટારી રે.. - દયા કરીને મુને પ્રેમે પાયો.. - દેખંદા રે કોઈ આ દલ માંય.. - દેખ્યા હોય તો કહીં બતલાવો મોતી કેસા રંગા.. - પ્રેમચંદણનાં ઝાડવાં મારી દેયમાં રોપ્યાં રે.. - મોર ! તું તો આવડાં તે રૂપ ક્યાંથી લાવ્યો રે.. - સદગુરુએ મુને ચોરી શીખવાડી.. - સાંયાજીને કે'જો રે.. - શામળિયે કરી છે ચકચૂર ... - હાટડીએ કેમ રે'વાશે ભઈ !	15

Keywords/Tags: પ્રાચીન, પૌરાણિક ભારતીય જીવનમૂલ્યોનું સિંચન અને કૌશલ સંવર્ધન.

Part-C : Learning Resources

(વિભાગ – ક : પાઠ્યક્રમ તેમજ સંદર્ભ સાહિત્ય)

Text Books, Reference Books, Other resources

(પાઠ્ય પુસ્તકો, સંદર્ભ પુસ્તકો, અન્ય સંસાધનો)

○ સંદર્ભગ્રંથ સૂચિ :

- દાસી જીવાણુ સાહેબ- (મધ્યકાલીન ગુજરાતી સંત-ભક્તિ સાહિત્યના દેદીપ્યમાન 'કવિ દાસી જીવાણુ'નું સંક્ષિપ્ત જીવન અને કવન) લેખક - નિરંજન રાજ્યગુરુ, પ્રકાશક જ્ઞાનની બારી અમદાવાદ
- મોરલો મરતલોકમાં આયો ,લેખક - ડૉ.નાથાલાલ ગોહેલ પ્રકાશક: પ્રવીણ પ્રકાશન, રાજકોટ
- ગુજરાતી સાહિત્યનો ઇતિહાસ ગ્રંથ-૨ ખંડ-૨
- સંપાદકો: ઉમાશંકર જોશી તથા અન્ય ,પ્રકાશક ગુજરાતી સાહિત્ય પરિષદ અમદાવાદ
- દાસી જીવાણુ - લેખક- નિરંજન રાજ્યગુરુ પ્રકાશક: સાહિત્ય અકાદમી, દિલ્હી
- મધ્યકાલીન ગુજરાતી જ્ઞાનમાર્ગી કવિતા સંપાદક- ડૉ. બળવંત જાની, પાશ્વ પ્રકાશન, અમદાવાદ
-

○ E-Resource Link :

- <https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&ved=2ahUKEwi6h7Oe746GAxV4cfUHHb9RDbcQFnoECB8QAQ&url=https%3A%2F%2Fgopalparekh.files.wordpress.com%2F2015%2F02%2Fpione-pdf.pdf&usg=AOvVaw2gwOS4621M84u3S8znPhBd&opi=89978449>
- https://gu.wikipedia.org/wiki/દાસી_જીવાણુ
- https://gu.wikisource.org/wiki/સર્જક:દાસી_જીવાણુ
- <https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&ved=2ahUKEwi6h7Oe746GAxV4cfUHHb9RDbcQFnoECB0QAQ&url=https%3A%2F%2Fflayastaro.com%2F%3Fcat%3D268&usg=AOvVaw3hAxzNOidJroCM5L-cf85b&opi=89978449>
-

Suggested equivalent online courses:

Part - D : Assessment and Evaluation

વિભાગ - ડ : પરીક્ષણ અને મૂલ્યાંકન

Suggested Continuous Evaluation Methods :

Maximum Marks : 50 :

1. Continuous Comprehensive Evaluation (CCE) : 50% (25) Marks
2. Semester End Evaluation (SEE): 50% (25) Marks

Internal Assessment : Continuous Comprehensive Evaluation (CCE) : 50% (25 Marks)	• Class Test (Monthly) • Assignment (Class & Home) • Quiz / Objective (MCQ) Test	10 10 <u>05</u> Total Marks 25
External Assessment : Semester End Evaluation (SEE): 50% (25) Marks Time : 01:30 Hours	▪ Section (A) : ○ Two Long Question ▪ Section (B) : ○ Fourteen Multiple Choice Questions	02 X 10 = 20 05 X 01 = 05 Total Marks 25

❖ ગુજરાતી વિષયના 25 ગુણનાં પ્રશ્નપત્રનું માળખું (આ પેપરનું પ્રશ્નપત્રનું માળખું નીચે મુજબ રહેશે.)

- પ્રશ્ન-1. _____ (10)
અથવા
- પ્રશ્ન-1. _____ (10)
- પ્રશ્ન-2. _____ (10)
અથવા
- પ્રશ્ન-2. _____ (10)
(A) _____
(B) _____
- પ્રશ્ન-5. પાંચ બહુવિકલ્પ પ્રશ્નો (MCQ) (05)